

stowa

INVENTARISATIE SYNERGIE EUROPESE KADERRICHTLIJN WATER EN WATERBELEID 21^e EEUW

RAPPORT

2005
15

INVENTARISATIE SYNERGIE EUROPESE KADERRICHTLIJN WATER
EN WATERBELEID 21^e EEUW

RAPPORT

2005

15

ISBN 90.5773.308.0

stowa@stowa.nl www.stowa.nl
TEL 030 232 11 99 FAX 030 232 17 66
Arthur van Schendelstraat 816
POSTBUS 8090 3503 RB UTRECHT

Publicaties en het publicatie overzicht van de STOWA kunt u uitsluitend bestellen bij:
Hageman Fulfilment POSTBUS 1110, 3300 CC Zwijndrecht,
TEL 078 623 05 13 FAX 078 623 05 48 EMAIL info@hageman.nl
onder vermelding van ISBN of STOWA rapportnummer en een duidelijk afleveradres.

COLOFON

UTRECHT, 2005

UITGAVE STOWA, Utrecht

AUTEUR José Ziekenheiner, Syncera Water B.V.

PRODUCTIE Kruyt Grafisch Advies Bureau

STOWA rapportnummer 2005 15
ISBN 90-5773-308-0

SAMENVATTING

In opdracht van de STOWA en in het kader van een afstudeeropdracht voor de Master of Science opleiding Land & Watermanagement van de Hogeschool Larenstein is een inventarisatie uitgevoerd naar de synergie tussen Waterbeleid 21e eeuw (WB21) en de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) op waterschapsniveau. Voor deze inventarisatie zijn bij twaalf waterschappen interviews gehouden met de betrokken personen voor WB21 en voor de KRW. In de interviews zijn de inhoudelijke stand van zaken, de bestuurlijke stand van zaken, het verloop van de regie, aansturing en coördinatie, het verloop van beide beleidstrajecten ten opzichte van elkaar, de samenwerking en communicatie, de problemen en kansen op uitvoeringsniveau en het toekomstbeeld van de waterschappen behandeld.

Uit deze inventarisatie blijkt dat de waterschappen met WB21 goed op weg zijn. De aanpak van wateroverlast verloopt redelijk tot goed en zit al deels in de uitvoeringsfase. De regionale wateropgave is en wordt bij alle waterschappen dit jaar bepaald. De bepaling van de stedelijke wateropgave zit nog in de beginfase. De aanpak van GGOR en watertekort zit in de voorbereidingsfase. De KRW bevindt zich nog in de voorbereidingsfase. Bij de aanpak van waterkwantiteitsproblemen wordt het waterkwaliteitsaspect meegenomen. Er zijn echter nog nauwelijks uitvoerende werkzaamheden voor de KRW, hierin zijn nog te veel onzekerheden en hiervoor is nog een gebrek aan kennis. Opvallend is dat de opvattingen over het NBW (Nationaal Bestuursakkoord Water) verschillen per instantie. In het ene geval worden zowel WB21 als de KRW als onderdeel van het NBW gezien, in het andere geval wordt slechts WB21 als onderdeel van het NBW gezien en wordt de KRW als een apart beleidskader beschouwd.

WB21 wordt zowel ambtelijk als bestuurlijk gedragen, de noodzaak en het belang van de aanpak van wateroverlast wordt gezien. Ook de KRW wordt bij de meeste waterschappen gedragen. De KRW wordt meer als kans dan als bedreiging gezien. De KRW wordt gezien als een steun in de rug voor een grondige aanpak van waterkwaliteitsproblemen en als een kans om partijen op verantwoordelijkheden te wijzen. De resultaatsverplichting vanuit de KRW wordt als kans gezien voor zakelijker en meer resultaatgericht waterbeheer. Wel is sprake van enige bestuurlijke terughoudendheid, doordat de consequenties van de KRW voor waterschappen onvoldoende duidelijk zijn. De bedreigende kant vanuit de KRW is echter niet de overheersende kant.

De regie, aansturing en coördinatie voor WB21 verloopt redelijk tot goed. De Unie van Waterschappen (UvW) vervult hierin een belangrijke rol. Aan deze rol wordt voldoende invulling gegeven, al geven sommige waterschappen aan dat soms de informatievoorziening wat traag verloopt. Opmerkelijk is dat de UvW niet wordt genoemd als partij voor de regie, aansturing en coördinatie voor de KRW. Voor de KRW worden de landelijke en regionale regiekolommen genoemd. Regionaal functioneert deze regiekolom redelijk tot goed. Alle geïnterviewde waterschappen geven aan dat de landelijke regie, aansturing en coördinatie voor de KRW onvoldoende is. Ongeveer de helft van de respondenten heeft het idee dat de situatie langzaam verbetert.

Een meerderheid van de geïnterviewde waterschappen ziet het als gewenst beide beleidstrajecten als volgt te doorlopen: op strategisch niveau een separaat verloop en bij de concrete planvorming en uitvoering een gezamenlijk verloop. Dit is ook de manier waarop beide beleidskaders bij de meeste waterschappen invulling krijgen. In de probleemanalyse van dit onderzoek komen beide beleidskaders ook als twee aparte trajecten naar voren, die elkaar pas in planvormings- en uitvoeringskader naderen.

Samenwerking en communicatie verloopt voor WB21 redelijk tot goed. Voor de KRW verloopt de samenwerking en communicatie intern en regionaal redelijk tot goed. Nationaal en internationaal wordt de samenwerking en communicatie als onvoldoende ervaren. Er is een behoefte aan kennis en daarmee een behoefte aan kennisoverdracht tussen waterschappen onderling, stroomgebieden onderling en landen onderling. De waterschappen vinden het belangrijk de stand van zaken omtrent met name de implementatie van de KRW bij andere waterschappen en in andere stroomgebieden en landen te weten.

Met betrekking tot samenwerking en communicatie met overige partijen, als provincies, gemeenten en belangenorganisaties, wordt de afhankelijkheid van deze partijen als mogelijk knelpunt genoemd. Deze afhankelijkheid en het werken op basis van vrijwilligheid kan op gespannen voet komen te staan met de resultaatsverplichting vanuit de KRW. Dit knelpunt hangt sterk samen met onderlinge communicatie en een goede verdeling van verantwoordelijkheden en het uitdragen hiervan. Hierbij is het betrekken van overige partijen in een zo vroeg mogelijk stadium een voorwaarde.

De voornaamste kansen die door de geïnterviewde waterschappen gezien worden voor synergie zijn: in de uitvoeringsfase beide beleidskaders combineren en zo invulling geven aan beide beleidskaders tegen de laagste mogelijke maatschappelijke kosten, gebiedsgerichte aanpak en meervoudig ruimtegebruik, partijen (nationaal en internationaal) op verantwoordelijkheden kunnen wijzen en tenslotte het aanpakken van hydromorfologische belastingen in het kader van zowel WB21 als de KRW. De voornaamste knelpunten die door de geïnterviewde waterschappen gezien worden voor synergie zijn: gebrek aan kennis, met name over ingreep-effect relaties, gebrek aan overzicht van de kosten voor met name de KRW, het faseverschil tussen WB21 en de KRW, de afhankelijkheid van overige partijen en tenslotte de afstemming van WB21 en de KRW met overige beleidskaders.

Alle geïnterviewde waterschappen verwachten voor WB21 de doelen te halen, echter niet alle waterschappen zijn er zeker van dat dit in 2015 al lukt. Voor de KRW verwacht een meerderheid van de geïnterviewde waterschappen problemen met de doelstellingen met betrekking tot stoffenconcentraties. Verder wordt aangegeven dat voor zover de doelen door de waterschappen zelf te bepalen zijn, ze ook haalbaar opgesteld zullen worden. Er is sprake van verschillende interpretaties over de mate van vrijheid die de waterschappen daadwerkelijk hebben bij het opstellen van de doelstellingen voor de KRW.

Het onderwerp 'synergie van WB21 en de KRW' blijkt te leven bij de waterschappen. Op basis van de bevindingen uit dit onderzoek zijn concrete kennisbehoeften en aanbevelingen voor vervolgstappen geformuleerd.

VERKLARING VAN AFKORTINGEN

WB21:	Waterbeleid 21e eeuw, nationaal beleid met name gericht op waterkwantiteit (water overlast, watertekort en dergelijke)
KRW:	Europese Kaderrichtlijn Water, met name gericht op waterkwaliteit en ecologie
NBW:	Nationaal Bestuursakkoord Water, een afspraakdocument dat is ondertekend door diverse partijen, waarin WB21 en de KRW aan de orde komen
STOWA:	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
UvW:	Unie van Waterschappen, nationale coördinator van WB21
LBOW:	Landelijk Bestuurlijk Overleg water, overlegorgaan voor de KRW
RBO:	Regionaal Bestuurlijk Overleg, overlegorgaan voor de KRW
RAO:	Regionaal Ambtelijk Overleg, overlegorgaan voor de KRW
GGOR:	Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime
MEP:	Maximaal Ecologisch Potentieel
GEP:	Goed Ecologisch Potentieel
FTE:	Functionele tijdseenheid

DE STOWA IN HET KORT

De Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer, kortweg STOWA, is het onderzoeksplatform van Nederlandse waterbeheerders. Deelnemers zijn alle beheerders van grondwater en oppervlaktewater in landelijk en stedelijk gebied, beheerders van installaties voor de zuivering van huishoudelijk afvalwater en beheerders van waterkeringen. Dat zijn alle waterschappen, hoogheemraadschappen en zuiveringsschappen, de provincies en het Rijk (i.c. het Rijksinstituut voor Zoetwaterbeheer en de Dienst Weg- en Waterbouw).

De waterbeheerders gebruiken de STOWA voor het realiseren van toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk juridisch en sociaal-wetenschappelijk onderzoek dat voor hen van gemeenschappelijk belang is. Onderzoeksprogramma's komen tot stand op basis van inventarisaties van de behoefte bij de deelnemers. Onderzoekssuggesties van derden, zoals kennisinstituten en adviesbureaus, zijn van harte welkom. Deze suggesties toetst de STOWA aan de behoeften van de deelnemers.

De STOWA verricht zelf geen onderzoek, maar laat dit uitvoeren door gespecialiseerde instanties. De onderzoeken worden begeleid door begeleidingscommissies. Deze zijn samengesteld uit medewerkers van de deelnemers, zonodig aangevuld met andere deskundigen.

Het geld voor onderzoek, ontwikkeling, informatie en diensten brengen de deelnemers samen bijeen. Momenteel bedraagt het jaarlijkse budget zo'n zes miljoen euro.

U kunt de STOWA bereiken op telefoonnummer: 030 -2321199.

Ons adres luidt: STOWA, Postbus 8090, 3503 RB Utrecht.

Email: stowa@stowa.nl.

Website: www.stowa.nl

INVENTARISATIE SYNERGIE EUROPESE KADERRICHTLIJN WATER EN WATERBELEID 21^e EEUW

INHOUD

	SAMENVATTING	
	VERKLARING VAN AFKORTINGEN	
	STOWA IN HET KORT	
1	INLEIDING	1
	1.1 Aanleiding	1
	1.2 Context	1
	1.3 Leeswijzer	2
2	AANPAK INVENTARISATIE	3
	2.1 Interviewschema	3
	2.2 Waterschappen en respondenten	4
	2.3 Interviews	4
3	HOOFDLIJNEN UIT DE INTERVIEWS	5
	3.1 Algemeen	5
	3.1.1 Werkzaamheden voor WB21	5
	3.1.2 Werkzaamheden voor de KRW	6
	3.1.3 Werkzaamheden voor beide beleidskaders	7

3.2	Het verloop van en de aanpak van WB21 en KRW	8
3.2.1	Fasen	8
3.2.2	Inzet	8
3.2.3	Bestuurlijke situatie	10
3.2.4	Regie, aansturing en coördinatie	10
3.2.5	Verloop van de trajecten en risico's voor beide beleidskaders	12
3.2.6	Samenwerking en communicatie	13
3.3	Problemen met WB21, de KRW en met een gezamenlijke aanpak	14
3.4	Kansen voor WB21, de KRW en voor een gezamenlijke aanpak	15
3.5	Reactie op stellingen uit een eerder onderzoek	16
3.6	Toekomstbeeld	17
3.6.1	Haalbaarheid van de doelen	17
3.6.2	Wezenlijke veranderingen door WB21 en de KRW	18
3.6.3	Verwachtingen voor het verloop van het financiële aspect	18
3.6.4	Toekomstbeeld van WB21 en de KRW bij de waterschappen	19
4	PROBLEEMANALYSE	20
5	INTERPRETATIE, CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	23
5.1	Interpretatie	23
5.2	Conclusies	29
5.3	Aanbevelingen	30
	BRONVERMELDING	32
	BIJLAGEN	33

1

INLEIDING

Syncera Water B.V. heeft in opdracht van de STOWA een inventarisatie uitgevoerd naar synergie van de Europese Kaderrichtlijn Water en het Waterbeleid 21e eeuw. Deze inventarisatie en de conclusies en aanbevelingen die hieraan verbonden kunnen worden, komen in dit rapport naar voren.

Deze inventarisatie is uitgevoerd voor de STOWA, maar wordt daarnaast ook gebruikt in het afstudeeronderzoek van José Ziekenheiner voor de Master of Science opleiding Land & Watermanagement aan de Hogeschool Larenstein.

1.1 AANLEIDING

Het huidige waterbeheer is aan flinke veranderingen onderhevig. Van het vechten tegen water de afgelopen eeuwen, naar leven met water en ruimte voor water de afgelopen jaren. De waterschappen hebben te maken met veel nieuw beleid, vanuit Nederland, maar ook vanuit Europa. Er zijn twee beleidskaders die het hedendaagse waterbeheer sterk beïnvloeden: de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Waterbeleid 21e eeuw (WB21).

De waterschappen zijn bij uitstek de instanties die het beleid moeten vertalen naar een in de praktijk uitvoerbaar geheel. Deze vertaalslag is voor een enkel beleidsstuk al een opgave, laat staan voor verschillende beleidsstukken die op dezelfde gebieden betrekking hebben.

Het vertalen van zowel de KRW als WB21 naar de praktijk en naar concrete maatregelen zijn hier goede voorbeelden van. Beide instrumenten hebben betrekking op dezelfde watersystemen en beide instrumenten vereisen maatregelen in deze gebieden. Het gaat hier dus eigenlijk niet alleen om het vertalen van beleid naar praktijk, maar ook om het combineren van beleidsstukken.

In theorie zijn er mogelijkheden voor dit combineren en hierover wordt dan ook veel gesproken en gepubliceerd. Maar uiteindelijk draait het om de uitvoering van het beleid. De vraag is hoe de afstemming tussen verschillende beleidsinstrumenten in de praktijk verloopt en of er sprake van synergie is of kan zijn.

1.2 CONTEXT

Vast staat dat een Nederland dat leeft met water en het water meer ruimte geeft, ook zal moeten investeren in water. Er is momenteel sprake van een economisch dal. Er is een groeiend kostenbewustzijn, zowel bij besturend Nederland als bij de burgers. Burgers worden steeds mondiger en vragen verantwoording voor lastenverhogingen. De waterschapslasten kunnen niet zomaar stijgen. Burgers zullen een verklaring willen van wat er met hun geld gebeurt.

Wateroverlast is iets waar mensen zich een voorstelling van kunnen maken. Zowel te veel als te weinig aan water heeft zichtbare consequenties. WB21 is daarmee naar de burger te verantwoorden. Voor de KRW ligt dit anders. Ten eerste wordt vrij argwanend gekeken richting Europa.

Ten tweede is waterkwaliteit een abstracter begrip dan waterkwantiteit. Als de vissen dood op het water drijven, is het voor mensen duidelijk dat de waterkwaliteit slecht is. Maar dat heldere beken toch van slechte kwaliteit kunnen zijn, is minder duidelijk.

1.3 LEESWIJZER

In het volgende hoofdstuk komt de aanpak van de inventarisatie naar voren. Hier wordt beschreven hoe de inventarisatie vorm heeft gekregen. De respondenten en het interviewschema zullen in dit hoofdstuk toegelicht worden. In hoofdstuk drie komen de hoofdlijnen uit de interviews aan bod. In hoofdstuk vier wordt een probleemanalyse uitgevoerd. Deze probleemanalyse wordt gedaan op basis van de OOPP-methode (Objective Oriented Project Planning). Uit deze probleemanalyse zullen problemen met oorzaak en gevolg naar voren komen, in onderling verband. In hoofdstuk vijf wordt een interpretatie gegeven van de eerder genoemde hoofdlijnen en de probleemanalyse. De conclusies en aanbevelingen komen ook in dit hoofdstuk naar voren. Tenslotte zijn in de bijlagen de respondentenlijst, het interviewschema en de uitgewerkte interviewverslagen te vinden.

2

AANPAK INVENTARISATIE

In dit hoofdstuk komt de aanpak van de inventarisatie aan de orde. In eerste instantie is informatie vergaard door het lezen van diverse stukken, waaronder het Nationaal Bestuursakkoord Water, Voortgangsrapportage Nationaal Bestuursakkoord Water, Waterbeleid 21e eeuw, de Europese Kaderrichtlijn Water en de notitie Pragmatische Implementatie Europese Kaderrichtlijn Water in Nederland. Vervolgens is een interviewschema opgesteld. Daarna zijn de te benaderen waterschappen gekozen en is een lijst gemaakt van de respondenten. Vervolgens zijn de interviews afgenomen en is een verslag gemaakt van ieder gesprek. Uiteindelijk heeft de inventarisatie geleid tot dit rapport.

2.1 INTERVIEWSHEMA

Het interviewschema heeft als hoofdbestanddeel de vragenlijst voor het interview. Bij het interviewschema hoort echter ook de introductie en de afsluiting van het gesprek. Het interviewschema is in bijlage 2 te vinden. De vragenlijst is verdeeld in een aantal categorieën:

- Algemeen: hieronder vallen de algemene vragen, waarmee kennis wordt gemaakt met de respondent en het waterschap. Ook komt hier naar voren welke projecten voor WB21 en de KRW lopen of gedaan zijn.
- Het verloop van en de aanpak van WB21 en KRW: hieronder vallen vragen met betrekking tot de inhoudelijke stand van zaken, de inzet (financieel en in functionele tijdseenheden (fte's), de bestuurlijke situatie, de regie, aansturing en coördinatie, het verloop van de trajecten en de samenwerking.
- Problemen op uitvoeringsniveau: hierin wordt gevraagd naar de ervaren en de mogelijk nog te ervaren problemen.
- Kansen op uitvoeringsniveau: hierin wordt gevraagd naar de ervaren en in beeld zijnde kansen.
- Ervaringen op uitvoeringsniveau: hier wordt specifiek gevraagd naar hoe de aansturing van het beleid ervaren wordt, wat de ervaringen zijn met een geïntegreerde aanpak van beide instrumenten en hoe de communicatie verloopt en ervaren wordt.
- Stellingen uit een eerder STOWA-onderzoek: hierin wordt de respondenten gevraagd te reageren op drie stellingen uit een eerder onderzoek van de STOWA naar de kennisbehoefte bij de implementatie van het Nationaal Bestuursakkoord Water en de Startovereenkomst Waterbeleid 21ste eeuw (september 2004).
- Toekomstbeeld: hier worden ter afsluiting vragen gesteld over de haalbaarheid van de doelen, de wezenlijke veranderingen die beide instrumenten teweeg gaan brengen, een beeld van de ontwikkeling van het financiële aspect en consequenties voor de waterschappen en voor de watersystemen.

Na het derde interview is het interviewschema aangepast. De vragen onder het kopje 'ervaringen op uitvoeringsniveau' zijn ondergebracht bij het kopje WB21 / KRW, bij de punten aansturing en samenwerking. Dit omdat uit de eerste drie interviews gebleken is, dat bij deze punten al ingegaan wordt op de ervaringen. Ook uit de tips van de eerste drie respondenten

blijkt dat er overlap in de vragen zit en dat juist bij de ervaringvragen veel zaken al gezegd zijn. Door de volgorde van de vragen te veranderen is dit ondervangen. Het idee dat zaken herhaald moeten worden, is hierdoor kleiner geworden.

Het interviewschema is nog wel in de originele vorm naar de respondenten verstuurd. Voor de respondenten is het van belang te weten wat gevraagd wordt en waarom. Hierin is het apart noemen van het kopje ervaringen op uitvoeringsniveau van belang, zodat de respondenten zien dat er gevraagd wordt naar hun ervaringen. Aan het begin van ieder interview is aangegeven dat de volgorde van de vragen veranderd is.

2.2 WATERSCHAPPEN EN RESPONDENTEN

Bij de keuze voor de te benaderen waterschappen hebben een aantal factoren meegespeeld. Als basis is besloten om in iedere provincie één waterschap te interviewen, uitkomend op twaalf waterschappen. Op deze manier zijn de verschillende regio's in Nederland vertegenwoordigd. Naast provinciegrenzen is ook gekeken naar stroomgebieden. Uit elk van de vier stroomgebieden vanuit de KRW is een waterschap benaderd.

Er is één uitzondering op de regel dat in iedere provincie een waterschap benaderd is. Waterschap Hunze en Aa's is geïnterviewd als waterschap voor zowel Groningen als Drenthe. Dit is gedaan om in Gelderland twee waterschappen te kunnen kiezen, waterschap Veluwe en waterschap Rijn en IJssel. Dit omdat beide waterschappen ook benaderd zijn voor het vervolg onderzoek in het kader van het afstudeeronderzoek voor de Master of Science Land & Watermanagement.

De lijst met de Waterschappen en respondenten die meegewerkt hebben aan dit onderzoek is te vinden in bijlage 1.

2.3 INTERVIEWS

De interviews zijn gehouden in maart. Van de interviews zijn gespreksverslagen gemaakt. Deze gespreksverslagen zijn naar de respondenten gestuurd voor eventuele opmerkingen of aanvullingen. In de gespreksverslagen zijn de hoofdlijnen van de vragenlijst zoveel mogelijk aangehouden. De door de respondenten goedgekeurde gespreksverslagen zijn te vinden in bijlage 3.

Om een idee te krijgen van wat er in de diverse gesprekken is gezegd, zijn in het volgende hoofdstuk de hoofdlijnen van de interviews opgenomen.

3

HOOFDLIJNEN UIT DE INTERVIEWS

In dit hoofdstuk worden de hoofdlijnen uit de interviews doorgenomen, middels samenvattingen van de eerder genoemde categorieën uit het interviewschema. De algemene zaken en bijzonderheden zullen genoemd worden. Voor een totaalbeeld van de gesprekken wordt verwezen naar bijlage 3, waar de gespreksverslagen van de interviews te vinden zijn.

In dit hoofdstuk wordt veel gesproken over de waterschappen. Hiermee worden de geïnterviewde waterschappen bedoeld.

3.1 ALGEMEEN

In deze paragraaf worden werkzaamheden en projecten voor WB21 en voor de KRW genoemd. Ook komen werkzaamheden en projecten naar voren waarin beide beleidskaders een belangrijke rol spelen.

Voor alle waterschappen geldt dat de werkzaamheden voor WB21 al concreter en meer op uitvoeringsniveau aangepakt worden dan de werkzaamheden voor de KRW. De werkzaamheden voor de KRW bevinden zich nog veelal op strategisch niveau. Wel vinden in hoog-Nederland al meer werkzaamheden plaats waarin de KRW en ook beide beleidskaders tezamen een rol spelen dan in laag-Nederland.

3.1.1 WERKZAAMHEDEN VOOR WB21

Alle waterschappen zijn bezig met het toetsen van het beheergebied aan de werknormen en het vaststellen van de regionale wateropgave. Ongeveer de helft van de waterschappen werkt aan het verkrijgen van een globaal beeld van de wateropgave. Bij de andere helft van de waterschappen wordt al gewerkt aan het verkrijgen van een gedetailleerder beeld of wordt de wateropgave al gebiedsgericht aangegeven.

Het vaststellen van de stedelijke wateropgave is voor de meeste waterschappen een moeilijke opgave. Veel waterschappen moeten hier nog een begin in maken. Slechts enkele waterschappen zijn in samenwerking met gemeenten begonnen met het in kaart brengen van de stedelijke wateropgave, zoals Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (met gemeente Utrecht) en Waterschap Regge en Dinkel (in samenwerking met meerdere gemeenten). Bij alle waterschappen wordt wel samen met gemeenten gewerkt aan het opstellen van waterplannen.

Het aanwijzen en inrichten van waterbergingslocaties en locaties om water vast te houden zijn ook activiteiten waar alle waterschappen mee bezig zijn. De mate van uitvoering varieert onderling sterk. Bij de meeste waterschappen zijn al (kleinschalige) waterbergingsgebieden aangewezen en ingericht. Waterschap De Dommel en Waterschap Rijn en IJssel hebben onder andere waterberging en het aanwijzen van retentiegebieden vormgegeven via Reconstructieplannen. Waterschap Hunze en Aa's is al sinds 1998 stapsgewijs bezig met het bestrijden van wateroverlast en ook binnen dit waterschap zijn bergingsgebieden aangewe-

zen en deels ingericht. Hetzelfde geldt voor Waterschap Regge en Dinkel. Waterschap Roer en Overmaas heeft via de € 100 miljoen regeling subsidie gekregen voor het aanleggen van 72 regenwaterbuffers.

Bij twee waterschappen (Waterschap Zeeuwse Eilanden en Waterschap Roer en Overmaas) worden projecten vanuit de € 100 miljoen subsidieregeling genoemd. Deze subsidieregeling heeft voor een versnelling van het uitvoeren van WB21 maatregelen gezorgd. Meerdere waterschappen hebben lijsten van projecten die mogelijk in aanmerking kunnen komen voor subsidies. Er worden nog subsidies verwacht voor de uitvoering van WB21.

Ook het implementeren van GGOR wordt bij meerdere waterschappen genoemd in het kader van WB21. GGOR is of wordt binnenkort bij ongeveer de helft van de waterschappen opgestart. Er wordt gekeken naar wat de bedoeling is en wat de mogelijkheden zijn van GGOR. Meerdere waterschappen hebben pilots lopen naar GGOR en bij Waterschap de Dommel is GGOR al deels meegenomen in de Reconstructieplannen.

Bij alle waterschappen wordt genoemd dat het moeilijk is de werkzaamheden in het kader van WB21, maar ook van de KRW te scheiden van het reguliere werk. Voor veel waterschappen betekent met name WB21 niet veel nieuws. Er werd al volop gewerkt aan de zaken die hierin staan. WB21 heeft wel bij een meerderheid van de waterschappen tot een versnelling van de aanpak van waterkwantiteitsproblemen geleid.

3.1.2 WERKZAAMHEDEN VOOR DE KRW

Er worden bij alle waterschappen met name pilot-projecten doorlopen voor de KRW: bij ongeveer eenderde van de waterschappen zijn pilots gestart waarin termen als MEP en GEP nader uitgewerkt worden.

Ook worden pilots doorlopen om de waterschappen inzicht te verschaffen in wat er komt kijken bij het doorlopen van het KRW proces. Sommige waterschappen, zoals waterschap De Dommel, hebben hier kennis mee gemaakt door Reconstructieplannen. Andere waterschappen moeten nog kennismaken met het verloop van de KRW. Wetterskip Fryslân gaat bestaande projecten onderwerpen aan een soort KRW-toets, om te achterhalen wat er komt kijken bij de KRW in de praktijk.

Tevens zijn pilots naar de manieren van samenwerken en communiceren voor met name de KRW actueel. In deze pilots wordt gekeken naar manieren om de KRW naar buiten toe te communiceren en hoe deze communicatie het beste vorm gegeven kan worden. Ongeveer een kwart van de waterschappen zijn bezig met het communicatieaspect van met name de KRW.

Tenslotte lopen bij verschillende waterschappen onderzoeken naar de consequenties van de KRW voor de waterschappen. Hierin moet naar voren komen wat de KRW voor de waterschappen gaat betekenen. Wat wordt er gevraagd en hoe is de verdeling van rollen en verantwoordelijkheden?

Bij bijna alle waterschappen speelt monitoring een belangrijke rol. Bestaande monitoringsprogramma's worden bekeken in het kader van de benodigde monitoring voor de KRW. Er wordt nagegaan of en welke aanpassingen nodig zijn voor de monitoring van parameters. Als bekend is welke aanpassingen nodig zijn zullen afwegingen gemaakt worden naar aanleiding van de effectiviteit en de kosten van de aanpassingen.

Onder andere Waterschap Hunze en Aa's en Waterschap Veluwe zijn gestart met uitvoerende maatregelen voor de KRW. Waterschap Veluwe gaat een waterzuiveringsinstallatie aanpassen met een vierde zuiveringstrap (dit was al voor de KRW besloten, maar wordt nu wel in het kader van de KRW vorm gegeven). Ongeveer driekwart van de waterschappen daarentegen zijn op uitvoeringsniveau nog niet met de KRW bezig. De KRW is hier nog te abstract voor en een deel van deze waterschappen wenst eerst meer duidelijkheid inzake de op te stellen doelen en consequenties van de KRW, voordat er overgegaan wordt tot uitvoeringsmaatregelen.

De meeste waterschappen zijn voor de KRW bezig met voorbereidingen en onderzoeken in het kader van de stroomgebiedbeheerrapportage voor 2009. Alle waterschappen zijn bezig met (voorbereidingen voor) het opstellen van de eerste decembernota voor de KRW. Hierbij is door een aantal waterschappen opgemerkt dat als de nota's in december klaar moeten zijn, deze al in de zomermaanden aan het bestuur voorgelegd moeten worden. Landelijk moet met de informatievoorziening rekening gehouden worden met de tijd die besturen nodig hebben om zaken goed te keuren. Informatievoorziening dient tijdig plaats te vinden.

Veel waterschappen hopen en proberen de nog op te stellen doelen voor de KRW voor een groot deel te halen middels maatregelen voor WB21. Er wordt ingezien dat waarschijnlijk extra maatregelen nodig zijn om de KRW uit te voeren, maar de grootste slag proberen de waterschappen te maken door inrichtingsmaatregelen zo uit te voeren dat de ecologische toestand hiermee verbetert. Alle waterschappen hebben aangegeven dat zowel voor WB21 als voor de KRW de afhankelijkheid van overige partijen groot is. Hiermee zijn ook de resultaten die te behalen zijn voor de KRW afhankelijk van meerdere partijen. In het kader van verantwoordelijkheden is dit belangrijk, aangezien de KRW resultaatsverplichtingen met zich meebrengt.

3.1.3 WERKZAAMHEDEN VOOR BEIDE BELEIDSKADERS

De waterschappen in hoog-Nederland zijn al jaren bezig met beekprojecten als beken ruimte geven, beekherstel en dergelijke. Dit soort projecten behoren bij deze waterschappen tot het reguliere werk, maar vallen sinds een paar jaar onder WB21. De maatregelen hebben in veel gevallen tevens gunstige effecten op de ecologische toestand van de beken en zodoende wordt met veel van de beekprojecten ook al gewerkt aan de KRW.

Bij alle waterschappen wordt het integraal meenemen van waterkwantiteit en waterkwaliteit in de uitvoeringsfase genoemd als de normale gang van zaken. Voor alle waterschappen is het een logische stap om in de uitvoering zowel de waterkwantiteits- als de waterkwaliteitsaspecten mee te nemen. Echter bij de aanpak voor waterkwaliteit wordt nog niet gekeken naar de KRW. Er worden maatregelen genomen die positief bijdragen aan de waterkwaliteit, maar nog niet duidelijk is, in hoeverre deze positieve bijdrage meewerkt voor de doelstellingen van de KRW. In de uitvoering wordt in ieder geval gekozen voor maatregelen die geen verslechtering van de waterkwaliteit tot gevolg hebben. De zogenaamde no-regret maatregelen. Ook wordt er veel gewerkt met pilots om de relatie WB21 / KRW te ontdekken. Zo heeft Waterschap Zuiderzeeland een pilot lopen naar de relaties tussen GGOR en de KRW.

3.2 HET VERLOOP VAN EN DE AANPAK VAN WB21 EN KRW

In deze paragraaf komen de fase waarin beide beleidskaders zich bevinden, de inzet, zowel financieel als in fte's, de bestuurlijke situatie, de regie, afstemming en coördinatie (Europees, nationaal en regionaal), het verloop van de beleidstrajecten en de risico's die hierbij komen kijken en de samenwerking en communicatie aangaande beide beleidskaders aan de orde.

3.2.1 FASEN

Voor bijna alle waterschappen geldt dat WB21 zich deels in voorbereidingsfase bevindt (bijvoorbeeld voor GGOR en de aanpak van watertekorten) en deels in de planvormings- en uitvoeringsfase (met name wateroverlast). De KRW bevindt zich in de voorbereidingsfase en slechts bij enkele waterschappen (bijvoorbeeld Waterschap Hunze en Aa's en Waterschap Veluwe) zijn er al uitvoerende projecten in het kader van de KRW. Wel kan gezegd worden dat bij alle waterschappen in hoog-Nederland projecten lopen, met name beekprojecten, die onder de KRW kunnen vallen. Vraag hierbij is echter of de aanpak voldoende is om te voldoen aan de toekomstige doelstellingen vanuit de KRW.

3.2.2 INZET

De genoemde inzet is bij alle waterschappen gebaseerd op schattingen. Alle waterschappen hebben aangegeven het moeilijk te vinden een schatting te maken van de inzet, omdat delen van het reguliere werk ook onder beide instrumenten kan vallen. Het is dus de vraag wat wel en niet meegenomen wordt in schattingen voor de inzet van WB21 en de KRW.

De inzet loopt, zowel financieel als in fte's, sterk uiteen voor de verschillende waterschappen. Er zijn waterschappen die nauwelijks extra inzet verwachten (bijvoorbeeld Waterschap Hunze en Aa's voor beide beleidskaders en Hoogheemraadschap Van Rijnland voor WB21) en er zijn waterschappen die meerdere fte's en tonnen (soms miljoenen) meer rekenen voor de beleidskaders. Hierachter ligt een verschil in benadering. Sommige waterschappen rekenen het implementeren en uitvoeren van beide trajecten als regulier werk en willen dus niet spreken van extra inzet. Andere waterschappen spreken wel van extra inzet voor beide trajecten.

Inzet		Financieel	Arbeid
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	KRW	2005: € 170.000 2006: € 135.000 2007: € 120.000 Exclusief interne kosten	2,2 fte dit jaar 3-4 fte komende jaren Exclusief uitbesteding
	WB21	Studie Wateropgave: € 400.000 Rest van de inzet is niet van het reguliere werk te scheiden.	Jaarlijks 0,5 – 1 fte
Waterschap Veluwe	KRW	Directe kosten: € 50.000 per jaar Monitoring: € 250.000 - € 300.000	Jaarlijks 2,5 fte
	WB21	€ 350.000	Jaarlijks 1,5 fte
Waterschap Rijn en IJssel	KRW	€ 100.000	Jaarlijks 1 – 1,5 fte
	WB21	GGOR: 2005: € 200.000 2006: € 25.000 Normeringsstudies: Enkele tonnen	2005: 40 dagen 2006: 65 dagen 0,5 fte per jaar Er is veel uitbesteed

Waterschap Roer en Overmaas	KRW	€ 60.000 per jaar	1 fte per jaar
	WB21	€ 300.000 (2005 – 2006) Inclusief uitbesteding en extra medewerker	2 fte per jaar Inclusief GGOR
Waterschap Zeeuwse Eilanden	KRW	€ 250.000 voor beide instrumenten tezamen. In 2007 verwacht het waterschap een piek in inzet.	1 fte per jaar
	WB21		4 fte per jaar Intern, planvorming en uitvoering
Waterschap Hunze en Aa's	KRW	Zowel aan waterkwantiteit als aan waterkwaliteit wordt sinds 1998 integraal gewerkt. Stuurgroep Water 2000+ is hiervoor opgericht. WB21 en de KRW behoren voor dit waterschap dus al jaren tot het reguliere werk. Hier zijn geen extra fte's of financiën voor uitgetrokken. De KRW vraagt circa 0,25 fte extra voor administratieve verplichtingen.	
	WB21		
Hoogheemraadschap van Rijnland	KRW	Tot nu toe € 20.000 per jaar. Vanaf 2005 € 30.000 à € 40.000 per jaar	Vorig jaar 1,5 fte Zal toenemen naar 2 à 3 fte per jaar
	WB21	WB21 is voor het grootste deel in te vullen met de reguliere inzet van het waterschap. Er is nauwelijks extra inzet nodig. Er is wel wat extra inzet nodig voor de afstemming en communicatie in het kader van WB21.	
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	KRW	Vorbereiding en planvorming de afgelopen twee jaar circa € 700.000. Nog geen zicht op verdere kosten. Waarschijnlijk kan veel kostenefficiënt samen met WB21 opgepakt worden.	3 fte per jaar
	WB21	Afgelopen jaren voorbereiding en planvorming circa € 800.000. Komende jaren (nu-2015) is nog € 100 miljoen vrijgemaakt door het bestuur. Er worden nog meer kosten verwacht, die het waterschap hoopt met overige partijen of via subsidies te verkrijgen.	4 fte per jaar
Wetterskip Fryslân	KRW	Dit jaar circa € 200.000	Komende jaren circa 4 fte op jaarbasis.
	WB21	Dit jaar circa € 300.000, inclusief bepalen wateropgave, doorrekenen werknormen en modelmatige benadering. In dit bedrag zitten subsidies.	3 fte per jaar
Waterschap Regge en Dinkel	KRW	€ 130.000 per jaar de afgelopen jaren. Vanaf 2007 zal hier naar schatting nog € 100.000 extra per jaar bijkomen voor monitoring. Voor investeringen in watersystemen en waterzuiveringen is de schatting € 2 à 3 miljoen.	2 fte per jaar
	WB21	€ 2 miljoen per jaar (nog wat meer in verband met regulier werk waarin WB21 verweven wordt).	5 fte per jaar
Waterschap Zuiderzeeland	KRW	2005: € 300.000 (externe kosten)	3 fte KRW nog 2 fte voor regulier werk, dat onder de KRW valt
	WB21	€ 400.000 op jaarbasis (extern en projecten)	3 fte plus nog een aantal externen
Waterschap De Dommel	KRW	€ 20.000 per jaar, zal de komende jaren fors stijgen.	2004: 2fte 2005: minstens zoveel, waarschijnlijk meer.
	WB21	€ 100.000 per jaar, implementatie, inrichten waterbergingsgebieden, GGOR en dergelijke.	4 fte

3.2.3 BESTUURLIJKE SITUATIE

Bij ongeveer driekwart van de geïnterviewde waterschappen geldt dat bestuurlijk meer draagvlak is voor WB21 dan voor de KRW. Met name wateroverlast en veiligheid zijn concrete zaken, die goed te verantwoorden zijn en leven bij de ingelanden. WB21 geeft bestuurlijk dan ook geen problemen. Waterkwaliteit is echter moeilijker over te brengen. Bij meerdere besturen is er een zekere angst richting de KRW. Het instrument bevat interpretatieruimte en dit brengt onzekerheden met zich mee. Waterschappen zijn onzeker over wat er voor de KRW nu gedaan moet worden. Wat wordt vanuit Brussel verwacht, wat wordt landelijk verwacht? Er is nog geen zicht op kosten en baten en de effectiviteit van maatregelen om chemische en ecologische toestand van wateren te verbeteren is niet bekend. Daarbij komt dat de consequenties die de KRW gaat hebben nog niet duidelijk zijn. Onzekerheid en onduidelijkheid leiden ertoe dat besturen voorzichtig en afwachtend met de KRW omgaan. Ook de negatieve achtergrondgeluiden, berichten en publicaties rondom de KRW zorgen voor een afwachtende opstelling van besturen richting de KRW. Te ambitieus zijn in de aanpak voor de KRW wordt als risicovol gezien, omdat niet zeker is hoe de waterschappen afgerekend gaan worden op de aanpak. Enkele waterschappen richten zich op het hoognodige en proberen zo (nog onbekende) consequenties te voorkomen.

Bij ongeveer de helft van de besturen geldt dat er een tegenstelling is in de ambities die uit het NBW voortkomen en de financiële ambities van besturen om de lasten in ieder geval niet te laten stijgen. Algemeen beeld bij de waterschappen is echter dat de lasten waarschijnlijk wel zullen moeten stijgen. Besturen moeten hier in ongeveer een kwart van de gevallen nog van overtuigd worden.

Er worden ook kansen voor de KRW gezien. Meerdere besturen ervaren de KRW als een steun in de rug voor een grondige aanpak van waterkwaliteit en de KRW wordt gezien als kans om de verontreinigingen afkomstig uit hoger gelegen (buitenlandse) gebieden aan te pakken.

Bijna alle waterschappen hebben een redelijk beeld van het benodigde budget voor WB21. De meeste waterschappen hebben geen zicht op het benodigde budget voor de KRW. Dit gebrek aan zicht op de kosten levert mede bestuurlijke onzekerheden op en maakt besluitvorming moeilijk.

3.2.4 REGIE, AANSTURING EN COÖRDINATIE

De regie, aansturing en coördinatie voor de KRW wordt europees en nationaal als onvoldoende ervaren. Voor WB21 is in het algemeen de regie, aansturing en coördinatie voldoende.

Alle waterschappen geven aan dat voor de KRW er niet of nauwelijks regie of aansturing is vanuit Brussel. Dit gaat veelal via de nationale instanties. De landelijke regie, aansturing en coördinatie wordt als onvoldoende ervaren. Alle waterschappen geven aan dat tot nu toe gebrek is geweest aan regie, aansturing en coördinatie. Er zijn landelijk geen formats of kaders gegeven, gevraagde informatie is niet of te laat bij de waterschappen aangekomen. De waterschappen hebben uiteindelijk bij gebrek aan aansturing een eigen richting gekozen en in sommige gevallen moeten zaken nu anders gedaan worden. Dit levert extra werk op. Meerdere malen is het landelijke proces voor de KRW omschreven als chaotisch. Er is geen overzicht van rollen en verantwoordelijkheden. Er zijn nog te veel onzekerheden en onduidelijkheden, vooral in wat er van waterschappen verwacht wordt bij verschillende rapportages en dergelijke. Ongeveer de helft van de waterschappen geeft aan het idee te hebben dat de landelijke regie, aansturing en coördinatie langzaam verbetert.

Regionaal verloopt de regie, aansturing en coördinatie binnen de KRW-stroomgebieden bij het merendeel van de waterschappen goed. Hier is tevredenheid over. Wel geeft ongeveer een kwart van de waterschappen aan dat de coördinerende rol van de provincie te weinig opgepakt wordt. Er wordt genoemd een gebrekkige provinciale regie, een provincie die zich wat terugtrekt uit zowel WB21 als de KRW en provincies die wel een coördinerende rol oppakken, maar met te weinig overtuigingskracht.

Intern verloopt de regie, aansturing en coördinatie bij alle waterschappen goed.

Onder andere Waterschap Zuiderzeeland en Waterschap De Dommel geven aan dat er te weinig zicht is op de Europese stand van zaken omtrent de KRW. Hoe pakken andere landen de KRW op, waar lopen deze landen tegenaan?

Voor WB21 geldt dat het merendeel van de waterschappen de regie, aansturing en coördinatie vanuit de UvW voldoende vindt. Bij ongeveer de helft van de waterschappen wordt aangegeven dat de aansturing voldoende is, maar wel beter zou kunnen. Er heerst soms een gevoel van achter de feiten aanlopen en te weinig op één landelijke lijn zitten. WB21 wordt door de waterschappen gezien als een meer individueel te doorlopen traject, terwijl de KRW echt als regio opgepakt moet worden. De UvW wordt niet genoemd bij regie, aansturing en coördinatie voor de KRW.

Opvallend is dat provincie Noord-Holland voor de invulling van WB21 gekozen heeft om het begrip 'trits' (vasthouden – bergen – afvoeren) een andere invulling te geven, namelijk keren, malen en bergen. In een provinciale nota "evenwichtig omgaan met water" heeft de provincie aangegeven hoe het NBW vorm gaat krijgen binnen deze provincie. Het waterschap neemt deze nota mee bij beslissingen ten aanzien van het watersysteem.

Alle waterschappen geven aan zicht te hebben op de te doorlopen trajecten voor zowel WB21 als de KRW. Hierbij wordt voor de KRW in ongeveer eenderde van de gevallen genoemd dat het zicht op het traject minder concreet en duidelijk is dan bij WB21.

Het draagvlak van de medewerkers binnen de waterschappen is bij eenderde van de waterschappen voor beide instrumenten goed. Bij de medewerkers die direct met de beleidskaders bezig zijn, is het draagvlak groot. Binnen ongeveer tweederde van de waterschappen is een nog wat sceptische kijk onder de medewerkers op de KRW aanwezig. Er is sprake van onzekerheid, terughoudendheid en een afwachtende houding. Het belang van beide beleidsinstrumenten wordt wel binnen alle waterschappen gezien.

Bij ongeveer de helft van de waterschappen vinden zowel WB21 als de KRW doorwerking in het waterbeheerplan. Bij ongeveer eenderde van de waterschappen wordt of is uitstel aangevraagd voor het huidige waterbeheerplan. Deze waterschappen vinden het beter om over een paar jaar, als er meer inzicht is in met name de KRW, een waterbeheerplan op te stellen. Ook geven deze waterschappen aan dat het van belang is dat de waterschappen zich kunnen richten op het opstellen van de stroomgebiedsbeheerrapportage voor 2009 en niet gelijktijdig ook met waterbeheerplannen per waterschap. Voor enkele waterschappen geldt dat WB21 wel meegenomen is in het waterbeheerplan maar de KRW nog niet.

3.2.5 VERLOOP VAN DE TRAJECTEN EN RISICO'S VOOR BEIDE BELEIDSKADERS

Veelal is het verloop van beide beleidskaders op strategisch niveau separaat en op uitvoeringsniveau gezamenlijk. Zo werkt het voor de meeste waterschappen goed. Er worden voor zowel een separaat als een gezamenlijk verloop van beide beleidssporen risico's gezien. Ervaring met een gezamenlijke aanpak is er bij ongeveer de helft van de waterschappen.

Bij ruim driekwart van de waterschappen worden beide beleidstrajecten separaat doorlopen op strategisch niveau (voorbereiding, inventarisatie, rapportages en dergelijke), maar vindt afstemming plaats bij planvorming, besluitvorming en uitvoering. De waterschappen zien dit ook als de gewenste manier om invulling te geven aan het verloop van beide beleidskaders.

Bij ongeveer een kwart van de waterschappen worden beide beleidstrajecten zowel strategisch als in de uitvoering geïntegreerd opgepakt (bij Waterschap Hunze en Aa's gebeurt dit al, bij Waterschap Veluwe en bij Waterschap Regge en Dinkel wordt hier naar gekeken).

RISICO'S VAN SEPARATE EN GEZAMENLIJKE AANPAK VAN BEIDE BELEIDSLIJNEN

Driekwart van alle waterschappen ziet als risico voor een gecombineerde aanpak een mogelijke vertraging in de uitvoering van WB21 door de KRW. Het is niet wenselijk dat de uitvoering van WB21 moet wachten op meer duidelijkheid en kennis omtrent de KRW. Twee waterschappen noemen als risico voor een gecombineerde aanpak van beide trajecten dat het geheel te groot en te complex wordt. Er is een risico dat de beleidstrajecten gezamenlijk niet meer te behappen zullen zijn. Een kwart van de waterschappen ziet geen risico's in een gecombineerde aanpak. Bij gecombineerde aanpak noemen twee waterschappen de kans groter dat de doelen voor beide beleidskaders gehaald worden.

Driekwart van de waterschappen ziet als risico voor een separate aanpak het nemen van verkeerde beslissingen, het doen van misinvesteringen, kans op extra werk en het missen van kansen. Echter deze risico's zijn theoretisch, in de praktijk is binnen de waterschappen genoeg afstemming om deze risico's te voorkomen. Als ander risico van de separate aanpak wordt ook het meerdere malen benaderen van burgers genoemd. Het meerdere malen benaderen van burgers over hetzelfde gebied kan verwarring en ergernis met zich mee brengen. Het wordt als wenselijk gezien om naar buiten toe een geïntegreerd communicatietraject te doorlopen, waarin zowel waterkwantiteit en waterkwaliteit tegelijk meegenomen worden.

ERVARINGEN GEZAMENLIJKE AANPAK

Bij ongeveer de helft van de waterschappen is nog geen ervaring met een geïntegreerde aanpak van WB21 en de KRW, daar is het nog te vroeg voor. Bij de overige helft wordt deze ervaring verkregen via pilots of is deze ervaring er al, met name bij het uitvoeren van beekherstel (met name in hoog-Nederland).

3.2.6 SAMENWERKING EN COMMUNICATIE

Voor WB21 loopt de samenwerking en communicatie landelijk, regionaal, binnen de waterschappen en met belangengroepen en ingelanden redelijk tot goed. Voor de KRW verloopt de samenwerking en communicatie landelijk nog niet naar wens, regionaal en binnen waterschappen vrij goed, en externe samenwerking en communicatie is nog nauwelijks op gang gekomen.

Door ongeveer de helft van de waterschappen wordt aangegeven dat de landelijke samenwerking en communicatie beter kan en moet, zeker met betrekking tot de KRW. Hiermee wordt ingehaakt op de eerder genoemde punten bij hoe regie, aansturing en coördinatie ervaren worden.

Voor WB21 lopen samenwerking en communicatie landelijk en provinciaal redelijk tot goed. Wel wordt door ongeveer eenderde van de waterschappen WB21 als een meer individueel te doorlopen traject gezien dan de KRW. WB21 wordt gezien als meer gebiedsspecifiek dan de KRW.

In de diverse KRW stroomgebieden wordt de samenwerking en communicatie als goed ervaren. Voor de KRW vindt in de diverse regio's intensieve samenwerking en communicatie plaats. Als betrokken partijen worden ministeries, provincies, waterschappen en gemeenten genoemd. Waarbij aangegeven wordt dat de gemeenten er nog het minst bij betrokken zijn. De KRW staat nog wat verder van de gemeenten af, maar de betrokkenheid is duidelijk groeiende.

Bij enkele waterschappen is de rolverdeling tussen waterschap en provincie wat onduidelijk, waardoor de communicatie met de provincie wat stroef verloopt.

De samenwerking en communicatie intern en tussen medewerkers onderling binnen de waterschappen verloopt goed. De medewerkers weten elkaar te vinden. Ook de communicatie met het bestuur wordt bij alle waterschappen als goed beschreven. Hier zijn een aantal kanttekeningen bij geplaatst. Ten eerste dat de communicatie met de besturen over WB21 makkelijker gaat dan over de KRW. Besturen moeten voor de KRW meer overtuigd worden dan voor WB21. Ten tweede wordt genoemd dat de contactmomenten met het bestuur maar enkele keren per jaar zijn. Dit kan soms leiden tot moeilijke afstemming.

Over de communicatie met belangengroepen en ingelanden zegt het merendeel van de waterschappen dat dit voor WB21 goed loopt. Voor de KRW is dit bij een minderheid van de waterschappen al gestart, via informatiemateriaal. Bij Waterschap De Dommel is de communicatie in het kader van de Reconstructieplannen al in gang gezet en hier worden WB21 en KRW in meegenomen. Waterschap Zuiderzeeland is met het oog op de communicatie (zowel voor WB21 als voor de KRW) een voorlichtingsactie gestart: "Flevoland leeft met Water". Waterschap Hunze en Aa's is het project "Waterdrager" gestart, waarin samenwerking en afstemming, zowel intern als extern aan bod komt. Echter bij de meeste waterschappen zijn klankbordgroepen betrokken in de overleggen over de KRW, maar voor verdere externe communicatie is het nog te vroeg. De KRW is hier nog te abstract voor.

Enkele waterschappen maken de kanttekening dat samenwerking, communicatie en de behoefte aan afstemming de voortgang negatief kan beïnvloeden. Het proces wordt hier stroperig van.

3.3 PROBLEMEN MET WB21, DE KRW EN MET EEN GEZAMENLIJKE AANPAK

In het algemeen worden er voor WB21 minder problemen gezien dan voor de KRW.

PROBLEMEN MET WB21

Bij ongeveer eenderde van de waterschappen worden de kosten van WB21 genoemd als probleem. Hoe gaat de ruimte voor water betaald worden?

Een gebrek aan precieze gegevens van het watersysteem wordt door een enkel waterschap genoemd als probleem bij de invulling van WB21. Hierbij gaat het om wateroverlast, maar met name om gegevens en kaders betreffende GGOR en de aanpak van watertekort.

Waterschap Zuiderzeeland noemt voor WB21 het moeilijk inzichtelijk krijgen van de benodigde normering en de wateropgave door externe factoren, met name de bodemdaling.

PROBLEMEN MET DE KRW

Diverse malen zijn negatieve publicaties en geluiden genoemd als probleem voor de KRW. Met name voor besturen zijn negatieve geluiden verontrustend. De terughoudendheid van besturen wordt in ongeveer de helft van de gevallen genoemd als mogelijk probleem.

Bij veel waterschappen is de weerbaarheid van waterkwaliteit en ecologie genoemd. Het zijn factoren die moeilijk te voorspellen zijn, terwijl er wel doelstellingen aan verbonden worden.

Ongeveer een kwart van de waterschappen geeft aan dat de KRW te veel in detail is opgesteld en dat hiermee de werkbaarheid negatief beïnvloed is.

Gebrek aan regie en coördinatie en de niet zo goed verlopen eerste fase van de KRW worden bij ruim de helft van de waterschappen genoemd als probleem. Ook ontbrekende kennis en gebrek aan gegevens vormt bij ruim de helft van de waterschappen een probleem. Verder worden onduidelijkheden (bijvoorbeeld in de mogelijke kosten / baten verhouding) en de verschillende manieren waarop de KRW geïnterpreteerd kan worden door enkele waterschappen als probleem genoemd.

De afstemming en samenwerking met het buitenland wordt door een enkel waterschap genoemd als probleem.

PROBLEMEN BIJ GEZAMENLIJKE AANPAK

Ruim de helft van de waterschappen is nog niet toegekomen aan een gezamenlijke aanpak, dus heeft ook nog geen kijk op mogelijke problemen.

Grondverwerving en de afhankelijkheid van overige partijen bij met name het invullen van de wateropgave en bij bijvoorbeeld beekherstelprojecten (ook waterkwaliteit) wordt door ongeveer eenderde van de waterschappen genoemd als probleem.

Ongeveer eenderde van de waterschappen ziet en ervaart geen problemen bij een gezamenlijke aanpak van beide beleidstrajecten.

Slechts een enkel waterschap ziet problemen door mogelijke tegenstellingen die in beide beleidsinstrumenten kunnen zitten en hoe deze in de praktijk tot uiting komen. De doelstellingen vanuit beide beleidskaders kunnen tegengestelde maatregelen in gebieden verwachten.

In het algemeen geldt dat ongeveer een kwart van de waterschappen voor beide beleidsinstrumenten een probleem ziet in het werken op basis van vrijwilligheid van de betrokkenen. Werken op basis van vrijwilligheid kan op gespannen voet staan met de resultaatsverplichtingen vanuit met name de KRW.

BIJKOMEND PROBLEEM

Enkele waterschappen noemen het afstemmen van WB21 en met name de KRW met verschillende overige beleidslijnen als noodzakelijk om problemen te voorkomen. Het generieke beleid als het Mestbeleid en de Vogel- en Habitatrichtlijnen zullen afgestemd moeten worden op met name de KRW, anders ontstaan problemen. Als er voor dezelfde gebieden verschillende doelstellingen volgen uit verschillende beleidsstukken dan ontstaat onduidelijkheid in welke doelstellingen het meest bindend zijn en welke beleidsstukken stringenter zijn.

3.4 KANSEN VOOR WB21, DE KRW EN VOOR EEN GEZAMENLIJKE AANPAK

Er worden bij alle waterschappen kansen gezien ten aanzien van beide instrumenten.

KANSEN WB21

Voor WB21 noemt eenderde van de waterschappen de impuls in aandacht voor water, het weer op de agenda staan van water, het dichterbij brengen van waterdoelen en het op orde krijgen van het watersysteem als kansen.

Tevens wordt door ongeveer een kwart van de waterschappen het bewustzijn van water bij overige partijen en de contacten met deze partijen verbeteren en intensiveren genoemd als kans.

KANSEN KRW

Ruim de helft van de waterschappen ziet de resultaatsverplichtingen vanuit de KRW als een kans. Een kans om verantwoordelijkheden meer op te pakken, om overige partijen op verantwoordelijkheden te kunnen wijzen, om het werk beter te doen en om realistische doelen te stellen en deze ook te halen.

Bij ongeveer eenderde van de waterschappen worden de betere onderhandelingspositie internationaal en de afstemming en samenwerking internationaal als kansen genoemd.

Ook ongeveer eenderde van de waterschappen ziet de KRW als impuls voor waterkwaliteit en ecologie. Beide zaken zijn weer bespreekbaar geworden.

KANSEN VOOR DE GEZAMENLIJKE AANPAK VAN BEIDE INSTRUMENTEN

Voor beide instrumenten geldt dat enkele waterschappen het als een kans zien dat er vanuit het beleid gekeken wordt naar het gehele watersysteem en dat water meegenomen wordt in de planvorming.

Ongeveer eenderde van de waterschappen noemt win-win situaties vanuit waterkwantiteits- en waterkwaliteitsoogpunt een kans. Alles in één keer goed kunnen doen.

Ook ongeveer eenderde van de waterschappen noemt gebiedsgerichte aanpak, afstemming en samenwerking als kans voor de gezamenlijke aanpak.

Tevens wordt door een enkel waterschap genoemd dat door een gezamenlijke aanpak de implementatie financieel beter uit te voeren is (lagere kosten) en dat een gezamenlijke aanpak van water als geheel beter is om zaken extern te communiceren (naar belangengroepen en burgers).

3.5 REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER ONDERZOEK

In het interview is de respondenten gevraagd te reageren op enkele stellingen die voortkomen uit een onderzoek van de STOWA: "Identificatie van kennisvragen NBW bij waterschappen. Een zoektocht naar de kennisbehoefte bij de implementatie van het NBW en de startovereenkomst van WB21" (STOWA 200421).

STELLING 1: GAT BELEID - UITVOERING

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap. Is dit zo? Is er een risico dat dit voor de KRW gaat gebeuren (of is gebeurd)?

In het algemeen wordt deze stelling niet (meer) gedeeld door de waterschappen. Voor de KRW is hier nog niet veel zicht op.

Ruim de helft van de waterschappen geeft aan dat er niet of nauwelijks sprake is van een gat voor de implementatie en uitvoering van WB21. Een kwart van de waterschappen zegt dat dit gat er wel zat, maar nu gecorrigeerd is. De overige waterschappen geven aan dat het gat er misschien zit en dat dit te maken kan hebben met overbrugging in tijd of nog onvoldoende zekerheid in gegevens.

Voor de KRW geeft driekwart van de waterschappen aan dat dit nog moeilijk te zeggen is, maar dat getracht wordt dit te voorkomen. Een kwart van de waterschappen zegt dat dit gat kan ontstaan voor de KRW, bijvoorbeeld door gebrek aan voortschrijdende inzichten waardoor de doelstellingen toch niet haalbaar blijken of doordat het beleid en beeld van de uitvoering afwijken van daadwerkelijke uitvoering, of door gebrek aan inzet door verkeerde inschattingen van de hoeveelheid werk.

STELLING 2: KENNISOVERDRACHT

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen.

Wat zijn de visies van de waterschappen hierop?

Alle waterschappen vinden dit een belangrijk punt. Kennisoverdracht en delen van ervaringen en kennis wordt als nodig gezien. In het algemeen is voor de KRW meer behoefte aan kennisoverdracht en inzicht in hoe zaken door andere waterschappen opgepakt worden dan voor WB21.

Ruim de helft van de waterschappen geeft aan dat de interne kennisoverdracht goed verloopt, dat de kennisoverdracht met andere waterschappen redelijk tot goed verloopt maar dat de landelijke en internationale kennisoverdracht en terugkoppeling minimaal is en beter kan. De overige waterschappen vinden dat ook de kennisoverdracht tussen waterschappen onderling beter kan. Ongeveer een kwart van de waterschappen geeft aan dat de kennisoverdracht met overige partijen als gemeenten, provincies en belangengroepen of mensen in het gebied kan verbeteren.

STELLING 3: KENNISVRAGEN

Kennisvraag: de kennisopgave wordt vooral gezien in het toepasbaar maken van bestaande kennis voor de praktijk van de waterbeheerder en het vertalen van kennis naar bruikbare, praktische toetsinstrumenten. Verder zijn er veel vragen naar de effecten van maatregelen (zowel technisch als op maatschappelijk en bestuurlijk gebied).

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen de waterschappen?

De voornaamste kennisvragen voor WB21 behelzen het vlak van de GGOR en de aanpak van watertekorten. Voor de KRW hebben de kennisvragen vooral betrekking op terminologie en begrippen, de interpretatie van de KRW en ingreep – effect relaties.

Voor WB21 noemen enkele waterschappen kennisvragen met betrekking tot GGOR (hoe vorm te geven en hoe te verweven met overige functies), een normering voor droogte en de effecten van waterberging op landbouwgronden of in natuur. Verder geeft een kwart van de waterschappen aan dat precieze kennis van het watersysteem verkregen dient te worden, om de kwantitatieve wateropgave goed te kunnen bepalen.

Voor de KRW noemt tweederde van de waterschappen inzicht in ingreep - effect relaties als belangrijke kennisvraag. Een deel van deze waterschappen geeft aan dat deze ingreep - effect relaties niet 100% te voorspellen zijn, maar dat inzicht hierin toch handig is. Een kwart van de waterschappen heeft aangegeven redelijk zicht te hebben op de ingreep - effect relaties (onder andere Waterschap Roer en Overmaas en Waterschap Regge en Dinkel).

Tevens wordt bij eenderde van de waterschappen gezegd dat begrippen en termen uit de KRW toegelicht en verduidelijkt moeten worden. Ook is van belang te weten welke interpretatie het Europese Hof aanhoudt (er zijn verschillende interpretaties mogelijk).

Voor beide instrumenten wordt bij eenderde van de waterschappen genoemd dat meer inzicht nodig is in de kosten / baten bepalingen. Hoe wordt dit bepaald, wat is het rendement van maatregelen en investeringen en kunnen de baten in geld uitgedrukt worden? Tevens is meerdere malen genoemd dat de communicatie naar buiten toe nog vorm moet krijgen. Hoe kunnen beide instrumenten (met name de KRW) naar buiten gebracht worden en hoe kunnen betrokken partijen overtuigd worden van wat nodig is? Tenslotte wordt bij ongeveer eenderde van de waterschappen het ontbreken van gegevens (bijvoorbeeld meetgegevens), het ontbreken van kennis over stoffen (bijvoorbeeld prioritare stoffen) en het ontbreken van kennis over MEP en GEP genoemd als gebieden waar kennisvragen liggen.

3.6 TOEKOMSTBEELD

Ten aanzien van het toekomstbeeld is gevraagd naar de haalbaarheid van de doelen, de wezenlijke veranderingen vanuit WB21 en de KRW, de financiële gevolgen en het toekomstbeeld van de respondent betreffende WB21 en de KRW.

3.6.1 HAALBAARHEID VAN DE DOELEN

Alle waterschappen denken dat de doelen voor WB21 haalbaar zijn. Niet alle waterschappen verwachten echter de doelen in 2015 te halen. Voor de KRW geven de waterschappen aan dat de doelen haalbaar zullen zijn, voor zover deze door de waterschappen zelf opgesteld kunnen worden.

Voor WB21 wordt opgemerkt dat het halen van de doelen samenhangt met de doelen die de waterschappen zich opleggen. Het is van belang om realistische doelen te stellen.

Alle waterschappen geven aan dat de haalbaarheid van de doelen voor de KRW afhankelijk is van de mate van vrijheid die de waterschappen hebben in het zelf opstellen van de doelen. De meeste waterschappen geven aan dat als de doelen zelf bepaald mogen worden, deze ook haalbaar zullen zijn. Hierbij speelt tijdsbepaling een rol, niet alle effecten van maatregelen zullen voor 2015 zichtbaar zijn. Bij ongeveer een kwart van de waterschappen wordt aangegeven dat de doelen voor stoffen zoals deze op dit moment gelden niet haalbaar zijn voor bepaalde stoffen (bijvoorbeeld prioritair stoffen). Ook ongeveer een kwart van de waterschappen geeft aan dat bij het opstellen van de doelen de afweging van maatschappelijke haalbaarheid en aanvaardbaarheid een belangrijke rol gaat spelen.

Opvallend is dat de kijk op fasering en doelverlaging (ook wel derogatie genoemd) bij de waterschappen sterk uiteenloopt. Volgens Waterschap Hunze en Aa's hoeft Nederland geen aanspraak te maken op derogatie. Als keuzes maar goed genoeg toegelicht worden en de meespelende belangen inzichtelijk gemaakt worden, wordt voldaan aan de KRW. Enkele andere waterschappen, zoals Waterschap Veluwe geven te kennen dat als doelen niet haalbaar zijn, derogatie toegepast moet worden.

3.6.2 WEZENLIJKE VERANDERINGEN DOOR WB21 EN DE KRW

Ongeveer de helft van de waterschappen noemt als wezenlijke verandering het werken met resultaatsverplichtingen in plaats van de vroegere inspanningsverplichtingen (met name door de KRW). Hierdoor werken waterschappen zakelijker en meer resultaatgericht. Er zijn hardere deadlines en er is meer druk op het daadwerkelijk halen van gestelde doelen.

Door beide beleidskaders zal de samenwerking en communicatie met betrokken partijen intensiever worden en zullen rollen, taken en verantwoordelijkheden van organisaties scherper worden. Ook zullen WB21 en de KRW leiden tot schaalvergroting van organisaties en de manier van werken (werken in stroomgebiedsvissies).

Ongeveer een kwart van de waterschappen geeft aan dat er meer aandacht komt voor waterkwaliteit en ecologie door de KRW. Ook ongeveer een kwart van de waterschappen geeft aan dat water steeds meer integraal in plaats van sectoraal opgepakt wordt en dat de integratie van waterkwantiteit en waterkwaliteit steeds meer zal plaatsvinden.

Tevens wordt genoemd dat door WB21 de verhouding van water en ruimtelijke ordening verbeterd is. Er is een andere kijk op water gekomen, waardoor er meer draagvlak ontstaan is voor waterbeheer.

3.6.3 VERWACHTINGEN VOOR HET VERLOOP VAN HET FINANCIËLE ASPECT

Alle waterschappen geven aan dat er veel onzekerheden zijn in het financiële aspect van WB21 en vooral ook de KRW. De financiële consequenties, met name voor de KRW zijn niet te voorspellen. Bij meerdere waterschappen komt naar voren dat zowel Europees als nationaal inzicht zal moeten worden gegeven in wat water mag gaan kosten. De kosten zijn afhankelijk van wat de waterschappen opgelegd wordt. De vraag is ook wat acceptabel is (economisch, maatschappelijk). Het is zeker dat de kosten gaan stijgen, maar voor wie, voor wat en hoeveel is nog niet inzichtelijk.

Voor WB21 is een beter zicht op het financiële aspect en op de kosten / baten verhouding dan voor de KRW. Ook voor de KRW zal de kosten / baten verhouding inzichtelijk moeten worden. Dit is moeilijk omdat waterkwaliteit en ecologie moeilijker in geld uit te drukken zijn dat bijvoorbeeld het voorkomen van wateroverlast. Meerdere waterschappen noemen het belang van integratie (op uitvoeringsniveau) om beide instrumenten mogelijk tegen lagere kosten te kunnen implementeren. Bovendien wordt bij enkele waterschappen genoemd dat zij vooral door investeringen in inrichtingsmaatregelen ook kwalitatieve vooruitgang willen realiseren.

3.6.4 TOEKOMSTBEELD VAN WB21 EN DE KRW BIJ DE WATERSCHAPPEN

Alle waterschappen zien als toekomstbeeld een beter, schoner, duurzamer, beter beheersbaar, natuurlijker en veerkrachtiger watersysteem. Meerdere waterschappen geven aan dat een evenwicht zal ontstaan tussen techniek en natuur. Beide beleidskaders vormen een impuls en een steun voor de waterschappen in hun aanpak om dit toekomstbeeld te bereiken.

Er wordt ingeschat dat voor waterkwaliteit een inhaalslag gemaakt wordt, waarna het watersysteem een tijd op orde zal zijn en waar nieuwe inzichten in meegenomen zijn en worden. Waterkwaliteit wordt als een constant aandachtspunt gezien, waarin meegegaan moet worden met de tijd en met nieuwe inzichten.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier noemt dat beide beleidskaders consequenties hebben voor (bestuurlijke) begrenzing van waterschappen met de algemene democratie.

Tenslotte wordt door enkele waterschappen genoemd dat er meer mogelijkheden ontstaan voor functiecombinaties, dat er een aanscherping van rollen en verantwoordelijkheden zal ontstaan en dat financiële bijdrages aan het implementeren van beide instrumenten een impuls en versnelling zullen zijn voor de realisatie van beide instrumenten.

4

PROBLEEMANALYSE

Naast de hoofdlijnen van de interviews die weergegeven zijn in het vorige hoofdstuk, is er ook een probleemanalyse uitgevoerd. Deze probleemanalyse is gebaseerd op de OOPP methode. OOPP staat voor Objective Oriented Project Planning. Het is een methode voor probleemanalyse en projectplanning die is ontstaan ten behoeve van ontwikkelingsprojecten. Hoewel de methode aanvankelijk ontwikkeld is voor het formuleren van projecten in ontwikkelingslanden, wordt de methode nu ook veel toegepast voor Nederlandse situaties (Palte et al, 2004).

OOPP METHODE

De basis achter de OOPP methode is dat participatie van verschillende belanghebbenden bij het ontwerpen van projecten en plannen leidt tot betere en breder gedragen plannen en projecten. Deze gedachte is ook terug te vinden in procesmanagement en interactieve plan- of beleidsvorming. OOPP kan als methode in deze processen een belangrijke rol spelen. De OOPP methode wordt veelal gebruikt in workshopvorm, om participatief de problematiek te behandelen (Palte et al, 2004). In dit project is de probleemanalyse achteraf gedaan op basis van de geuite problemen door de respondenten van de interviews. Na de inventarisatie van de stand van zaken bij de diverse waterschappen, zijn de genoemde problemen middels de OOPP methode gerangschikt in een zogenaamde 'probleemboom', met onderlinge causale verbanden. Hiermee wordt een beter inzicht in de problematiek verkregen.

Op basis van de OOPP methode zijn de problemen die genoemd zijn in de interviews op post-its (gele plakkaartjes) geschreven. Deze zijn op een vel papier geplakt. Hierna is een startprobleem gekozen. Dit is een probleem waarmee de analyse begint. Vervolgens wordt gekeken naar de andere problemen en de oorzaak - gevolg relatie van deze problemen met het startprobleem. Een tweede probleemkaartje wordt gepakt en ofwel onder het startprobleem (dit is dan een oorzaak) ofwel boven het startprobleem (dit is dan een gevolg) geplakt.

Zo krijgen alle probleemkaartjes een plaats op basis van oorzaak - gevolg relaties met de omringende kaartjes. Op die manier wordt een overzicht verkregen van de optredende problemen en hoe de verhoudingen ertussen zijn. Er wordt een zogenaamde 'probleemboom' verkregen.

'PROBLEEMBOOM' EN TOELICHTING

De opgestelde 'probleemboom' is op pagina 22.

De probleemboom bestaat uit twee onderdelen, het WB21-deel en het KRW-deel. Beide delen komen op verschillende punten met elkaar in aanraking, hier zijn onderlinge verbanden.

De probleemkaartjes die de basis van de boom vormen (de onderste probleemkaartjes), zijn de oorzaken van de problemen die erboven staan. Zo mag vanuit de opgestelde boom gezegd worden dat voor de KRW een paar problemen ten grondslag liggen aan de rest van de genoemde problemen. Doordat voor de KRW sprake is van onvoldoende landelijke regie,

aansturing en coördinatie, onduidelijkheid in wat de Europese Commissie nu echt voor eisen gaat stellen voor de invulling van de KRW en onvoldoende gegevens voor de KRW, ontstaan alle problemen die erboven genoemd zijn. Dit zijn dus de hoofdoorzaken van veel van de genoemde problemen.

Voor WB21 is sprake van een faseverschil binnen WB21 en tussen WB21 en de KRW. Dit faseverschil treedt binnen WB21 op omdat de aanpak van wateroverlast in het begin prioriteit heeft gehad en daarmee nu al concreter en meer in de uitvoeringsfase zit dan de aanpak van GGOR of watertekorten. De aanpak van wateroverlast is dus al vrij concreet en bevindt zich al deels in de uitvoeringsfase. Voor de KRW echter is veel tijd nodig in de strategische fase. Er is veel tijd nodig (geweest) voor het bestuderen en analyseren van de KRW en voor het inventariseren van de gevolgen en benodigdheden van de KRW. De KRW zit nog in de voorbereidingsfase en nog niet in de uitvoeringsfase. Het faseverschil tussen de aanpak van wateroverlast (WB21) en de KRW is dusdanig groot, dat afstemming op uitvoeringsniveau in het kader van de (nog op te stellen) doelen voor de KRW nog niet mogelijk is. Voor wateroverlast worden al maatregelen genomen en deze maatregelen hebben effecten op de ecologische toestand van wateren (KRW). De effecten van de maatregelen zijn echter nog niet inzichtelijk. Dit is een probleem, omdat daarmee het risico aanwezig is dat inrichtingsmaatregelen de ecologische toestand van wateren negatief beïnvloeden en zo de aankomende doelstellingen van de KRW moeilijker bereikbaar maken.

De probleemboom geeft een beeld van hoe de genoemde zaken in de interviews zich tot elkaar verhouden. Belangrijke gevolgen die uit de probleemanalyse naar voren komen (de gevolgen zijn bovenin de boom te vinden) zijn een afwachtende houding bij de meeste waterschappen ten aanzien van de KRW en het moeizaam verkrijgen van ruimte voor water (dit geldt als belangrijk punt voor zowel WB21 als de KRW).

5

INTERPRETATIE, CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Veel genoemde en belangrijke punten zullen in dit hoofdstuk, in de interpretatie, op een rij gezet worden en vergeleken worden met bevindingen uit de gedane literatuurstudie. Er zijn vergelijkingen gemaakt met de Voortgangsrapportage Nationaal Bestuursakkoord Water 2003 / 2004 (Partijen Nationaal Bestuursakkoord Water, eind 2004) en met de notitie Pragmatische Implementatie Europese Kaderrichtlijn Water in Nederland (Ministerie van Verkeer en Waterstaat, april 2004). De interpretatie van de bevindingen wordt toegelicht voor: stand van zaken, inzet, regie aansturing en coördinatie, samenwerking en communicatie, kennisbehoefte en kansen en knelpunten voor synergie.

Ook komen conclusies en aanbevelingen in dit hoofdstuk aan de orde.

5.1 INTERPRETATIE

STAND VAN ZAKEN

Voor WB21 kan gezegd worden dat de waterschappen hier goed mee op weg zijn. Het merendeel van de waterschappen heeft aangegeven op schema te lopen voor WB21. Voor de aanpak van wateroverlast worden al maatregelen genomen en projecten uitgevoerd (deels voorbereidingsfase en deels uitvoeringsfase). Het bepalen van de regionale wateropgaven is volop in gang en ver gereed. Voor GGOR en de aanpak van watertekort worden pilots uitgevoerd, om meer kennis en ervaring hiermee op te doen. Voor stedelijk water geldt dat het bepalen van de stedelijke wateropgave in de voorbereidings- en inventarisatiefase zit en dat waterplannen opgesteld worden in samenwerking met gemeenten. De KRW bevindt zich in de voorbereidingsfase, landelijk lopen verschillende pilots voor de KRW.

Opvallend is dat de opvattingen over het NBW verschillen per instantie (waterschappen, UvW, STOWA, etc). In het ene geval worden zowel WB21 als de KRW als onderdeel van het NBW gezien, in het andere geval wordt slechts WB21 als onderdeel van WB21 gezien en vormt de KRW een apart beleidskader.

WB21 wordt gezien als een meer individueel te doorlopen traject dan de KRW. Het doorrekenen van de diverse gebieden met de werknormen en de studie naar de wateropgave zijn per waterschap uitgevoerd en er zijn verschillen in de aanpak per waterschap. Sommige waterschappen hebben aangegeven dat een kader voorafgaand aan de uitvoering van de studie naar de wateropgave een voordeel had kunnen opleveren om meer uniformiteit in de aanpak en de resultaten te krijgen. In de Voortgangsrapportage van het NBW komt dit punt ook naar voren. Hierin wordt genoemd dat de stand van zaken omtrent de aanpak van de toetsing van de regionale systemen sterk uiteen loopt en tevens dat uitkomsten grote verschillen vertonen. De vraag wordt gesteld binnen welke betrouwbaarheidsmarge de toetsing kan en moet plaatsvinden.

Bij meerdere waterschappen wordt nagedacht over het wel of niet opstellen van een nieuw waterbeheerplan. Een paar waterschappen hebben uitstel aangevraagd van het huidige waterbeheerplan bij de provincies. Deze waterschappen willen zich nu richten op de stroomgebiedbeheerrapportage voor 2009 en niet ook nog bezig zijn met het opstellen van een waterbeheerplan. Als er toch een waterbeheerplan opgesteld moet worden, dan is uitstel gunstig om meer inzicht te verkrijgen in met name de KRW en dit inzicht meteen mee te nemen in het waterbeheerplan. De vraag is dan ook in hoeverre het opstellen van een nieuw waterbeheerplan waarde heeft en een aanvulling is naast het op te stellen stroomgebiedbeheerplan.

De waterschappen hebben twijfels bij de haalbaarheid van de KRW. Met name de stoffenconcentraties worden door veel waterschappen als onhaalbaar gezien, zeker voor 2015. De waterschappen geven aan dat voor zover de doelen zelf opgesteld mogen worden, deze ook haalbaar zullen zijn. Het is echter de vraag of en welke vrijheden de waterschappen hierin hebben. Communicatie en afstemming hierover is van belang.

Bijna alle waterschappen geven aan dat de KRW een resultaatsverplichting is en dat het opstellen van haalbare doelen van groot belang is. Toch zijn er ook enkele waterschappen die aangeven dat er misschien niet op het minimale ingezet moet worden en dat als bepaalde doelstellingen echt niet haalbaar blijken, het onwaarschijnlijk is dat daar dan toch op afgerekend wordt. Het toepassen van fasering en/of doelverlaging is een optie die in dit geval genoemd is. Uit de notitie Pragmatische Implementatie van de KRW volgt dat de KRW een directe resultaatsverplichting inhoudt op het niveau van maatregelen en een resultaatsverplichting op termijn voor de gestelde doelen. Aan deze resultaatsverplichting worden mogelijke ingebrekestellingen verbonden. Hieruit kan gesteld worden dat gestelde doelen en maatregelen in de stroomgebiedbeheersrapportages bindend zijn en dus niet later nog teruggedraaid kunnen worden. Wel geeft de notitie aan dat onder voorwaarden de KRW mogelijkheden biedt voor het faseren van doelen als het bereiken van de goede toestand in 2015 tot onredelijke eisen leidt (technisch onhaalbaar, realisatie tegen onevenredig hoge kosten of natuurlijke omstandigheden die tijdige verbetering beletten). Er wordt in de notitie verwacht dat Nederland vaak gebruik zal moeten maken van deze mogelijkheden. Bij de waterschappen zijn de meningen hierover verdeeld. Een enkel waterschap is van mening dat het toepassen van fasering en/of doelverlaging niet nodig zal zijn, andere waterschappen zien dit als onontkoombaar.

INZET

De inzet voor beide instrumenten verschilt per waterschap sterk. Van geen extra inzet omdat een geïntegreerde aanpak al normaal is en de werkzaamheden vallen onder het reguliere werk van de waterschappen tot een extra inzet van enkele fte's en miljoenen euro's (gebaseerd op grove schattingen die per waterschap sterk uiteenlopen). De waterschappen hebben met name voor de KRW geen zicht op de ontwikkeling van de kosten. Alle waterschappen geven aan dat lasten zullen stijgen, maar mate van de stijging en de instanties van waaruit de stijging zal ontstaan zijn onzeker. De komende kostenstijging wordt ook aangegeven in de notitie Pragmatische Implementatie KRW.

Uit de Voortgangsrapportage NBW blijkt dat capaciteit, beschikbare financiën en kosten terugkerende aandachtspunten zijn, met name bij het maken van afspraken in gebiedsprocessen. Dit blijkt ook duidelijk uit de interviews. Voldoende capaciteit in geld en arbeid is een belangrijke voorwaarde voor het goed implementeren en uitvoeren van zowel WB21 als de KRW. De genoemde onderlinge afspraken in gebiedsprocessen zijn voor de waterschappen

ook steeds meer van belang. De afhankelijkheid van andere partijen bij gebiedsprocessen wordt namelijk meerdere malen als probleem genoemd.

Met betrekking tot de stedelijke wateropgave geeft de Voortgangsrapportage NBW aan dat de bekostiging een belangrijk punt is. Het ontbreken van duidelijkheid over de bekostiging van de stedelijke wateropgave belemmert het proces. Er is geconstateerd dat een adequate bekostiging en duidelijkheid hierover nodig is. Uit de interviews blijkt dat de meeste waterschappen moeten nog beginnen aan het bepalen van de stedelijke wateropgave. Tot nu toe is de houding afwachtend geweest, mede door de afhankelijkheid van overige partijen en de onzekerheid in de kosten. Wel zijn alle waterschappen bezig met het in samenwerking met gemeenten opstellen van waterplannen en dit lijkt goed te gaan.

REGIE, AANSTURING EN COÖRDINATIE

Het merendeel van de waterschappen vindt de regie, aansturing en coördinatie van WB21 vanuit de UvW voldoende. Over het algemeen is inzichtelijk voor de waterschappen wat de verwachtingen zijn en wat de taken van de waterschappen de komende jaren zijn. Bijna alle waterschappen verwachten de doelen voor WB21 te halen, echter niet alle waterschappen weten of dit in 2015 al gaat lukken.

Kijkend naar de OOPP-analyse (opgesteld vanuit de interviews) kan gezegd worden dat belangrijke oorzaken van veel van de problemen rondom de KRW voortkomen uit onvoldoende landelijke regie, aansturing en coördinatie en uit onzekerheid van wat er in Brussel verwacht wordt van de waterschappen ten aanzien van de KRW. Tot nu toe is het KRW proces chaotisch doorlopen. Verantwoordelijkheden zijn niet genomen en informatievoorziening was gebrekkig en in een aantal gevallen te laat. Bovendien wordt de KRW door verschillende partijen op verschillende manieren gelezen en geïnterpreteerd. Door onzekerheden en onduidelijkheden die uit dit alles voortkomen en mede door negatieve achtergrondgeluiden en publicaties zijn besturen en ook medewerkers wat terughoudend ten aanzien van de KRW. Deze terughoudendheid is bij ruim de helft van de geïnterviewde waterschappen ter sprake gekomen. Een deel van deze waterschappen geeft echter aan het idee te hebben dat de landelijke regie, aansturing en coördinatie langzaam verbetert. In de Voortgangsrapportage NBW wordt aangegeven dat voor de regionale processen het wenselijk was geweest als de uitgangspunten voor de rapportages eerder beschikbaar waren gesteld. Echter er zijn vragen naar voren gekomen, die niet voorzien waren, zoals het hoe en wat betreffende het aanwijzen van poldersloten. Van belang is om in de toekomst dit soort problemen te ondervangen. Voor de implementatie van de KRW is een positieve instelling essentieel. Zeker ook omdat de waterschappen dit beleidskader naar buiten toe moeten uitdragen en om dit goed te kunnen doen, zullen de waterschappen er een goed gevoel bij moeten hebben.

Bij een aantal waterschappen is aangegeven dat de rol van sommige provincies nog te wensen over laat. Provincies trekken zich terug, pakken hun rol niet op of kunnen hun rol niet goed genoeg vormgeven. Dit geldt zowel voor WB21 als voor de KRW. In meerdere gevallen nemen de waterschappen het voortouw. Dit terwijl in de Voortgangsrapportage NBW genoemd wordt dat de provincies de regionale wateropgave samen met waterschappen en gemeenten zullen uitwerken en onderbouwen. Uit de interviews blijkt dat gemeenten wel steeds meer betrokken zijn en worden bij WB21, maar dat de KRW voor veel gemeenten nog te abstract is.

In de Voortgangsrapportage NBW staat dat om de samenwerking tussen de uitvoering van het NBW en de KRW te stimuleren, de Regiestructuur opgezet is. De Regiestructuur bestaat uit een nationale en een regionale kolom. Aangegeven wordt dat de nationale en regionale kolom goed functioneren, maar dat de samenhang tussen de uitvoering van WB21 en de KRW verdere verbetering behoeft. Uit de interviews blijkt dat de meerderheid van de waterschappen vindt dat de nationale regiekolom voor de KRW niet goed loopt. Nationaal zijn regie, aansturing en coördinatie (nog) onvoldoende.

SAMENWERKING EN COMMUNICATIE

In de notitie Pragmatische Implementatie KRW alsmede in de Voortgangsrapportage NBW wordt publieke participatie als belangrijk punt genoemd. De KRW vereist drie vormen van publieke participatie: informatievoorziening, consultatie en actieve betrokkenheid van betrokken partijen. Ook in de interviews wordt aangegeven dat publieke participatie en informatievoorziening belangrijk zijn. Echter het merendeel van de waterschappen ziet nog geen mogelijkheden om het communicatietraject voor de KRW al te starten. De KRW is nog te abstract en er zijn nog te veel onzekerheden en onduidelijkheden. Pas als de consequenties en de mogelijke maatregelen van de richtlijn beter inzichtelijk zijn, is samenwerking en communicatie met bijvoorbeeld belangengroepen en ingelanden zinvol. Wel zijn bij verschillende waterschappen projecten en pilots gestart om de juiste communicatie- en samenwerkingsstrategie te bepalen. Het wordt door de waterschappen als wenselijk gezien om voor beide beleidskaders een geïntegreerd communicatietraject te doorlopen, zodat er niet twee keer het gebied in gegaan wordt voor maatregelen in datzelfde gebied. Met betrekking tot de KRW wordt aangegeven dat de landelijke en ook de internationale samenwerking en communicatie beter kunnen.

Samenwerking en communicatie voor WB21 verloopt redelijk tot goed. Hierover zijn geen bijzonderheden genoemd in de interviews.

KENNISBEHOEFTE

Voor beide beleidsinstrumenten is vraag naar preciezere gegevens. Voor WB21 gaat het bij enkele waterschappen om precieze gegevens ten aanzien van de werking van watersystemen. Ook is vraag naar kennis en kaders voor GGOR en de aanpak van watertekorten. Voor de KRW gaat het om monitoringsgegevens van stoffen die van belang zijn voor de KRW. Ook uitspoeling van de bodem en natuurlijke achtergrondwaarden van bepaalde verontreinigingen zijn van belang om te weten. Tenslotte is behoefte aan meer kennis van de relatie tussen ingrepen in het kader van WB21 en de effecten op de ecologische toestand van waterlichamen en dus op de KRW.

Kennisoverdracht tussen waterschappen onderling, stroomgebieden onderling en ook tussen verschillende landen wordt als belangrijk punt genoemd. Het merendeel van de waterschappen vindt dat dit beter kan en moet, om zo van elkaar te kunnen leren en niet het wiel opnieuw te hoeven uitvinden. De waterschappen vinden het belangrijk (met name voor de KRW) een beeld te hebben wat in andere stroomgebieden en andere landen gedaan wordt en gepland is.

Kennisoverdracht en kennisvergaring zijn als belangrijke punten genoemd, om onzekerheden en onduidelijkheden weg te werken. Echter door een enkel waterschap wordt genoemd dat misschien niet alles gekwantificeerd hoeft te worden. Een belangrijk punt bij het implementeren en uitvoeren van de KRW is en wordt het omgaan met onzekerheden. Door om te gaan met de huidige onzekerheden en door uit te gaan van de huidige kennis zal richting gegeven moeten worden aan de uitvoering van de KRW.

KANSEN SYNERGIE

Beide beleidskaders worden in ruim driekwart van de gevallen niet geïntegreerd opgepakt op strategisch niveau. Dit gebeurt pas op uitvoeringsniveau en het merendeel van de waterschappen geeft aan dat dit het wenselijke verloop is. Het wordt zelfs als risicovol gezien voor de voortgang van WB21 om nu nog de kaders te integreren op strategisch niveau. Kansen voor synergie met betrekking tot beide instrumenten worden met name gezien in de uitvoerende fase. Hier worden bijvoorbeeld mogelijkheden gezien voor het implementeren en uitvoeren van beide beleidskaders tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten (door een combinatieaanpak).

Door alle waterschappen is aangegeven dat daar waar het van toepassing is, waterkwantiteit en waterkwaliteit al integraal meegenomen worden. Kwantitatieve maatregelen die genomen worden, mogen geen negatieve effecten hebben op de waterkwaliteit. In hoog – Nederland zijn de waterschappen al bezig met het uitvoeren van projecten die zowel voor WB21 als voor de KRW gunstig zijn. Met name middels beekherstelprojecten worden maatregelen genomen die een positieve invloed hebben op waterkwaliteit en ecologie. In hoeverre deze maatregelen meewerken voor de (nog op te stellen) doelen voor de KRW is echter nog niet inzichtelijk. Projecten waarin naar beide beleidskaders gekeken wordt, vormen kansen voor synergie.

In de notitie Pragmatische Implementatie KRW wordt aangegeven dat het terugdringen van de hydromorfologische belasting bijdraagt aan het realiseren van ecologische doelen. Het is dan ook wenselijk om kenmerkende hydromorfologische omstandigheden waar mogelijk te herstellen. Dit herstel is uitstekend te combineren met de aanpak van veiligheid en wateroverlast (ruimte voor de rivier en beekherstel zijn hier voorbeelden van). Het aanpakken van hydromorfologische belastingen is dus een kans voor synergie. De meeste waterschappen zien goede mogelijkheden in het aanpakken van de hydromorfologische belastingen. Hierin worden ook kansen gezien voor win – win situaties in de aanpak van zowel waterkwantiteitsproblemen als waterkwaliteitsproblemen. In hoog – Nederland wordt deze kans al opgepakt, met name in beekherstelprojecten.

Naast de genoemde terughoudendheid voor de KRW, ziet een meerderheid van de besturen de KRW ook als kans. De KRW wordt gezien als een steun in de rug voor een grondige aanpak van waterkwaliteitsproblemen en als kans om partijen (nationaal en internationaal) op verantwoordelijkheden te wijzen. Zeker in een delta als Nederland, waar veel water vanuit het buitenland binnenkomt, is dit belangrijk. Zowel WB21 als de KRW worden als kansen gezien omdat water weer op de kaart staat, weer belangrijk is.

De resultaatsverplichting vanuit de KRW wordt als kans gezien voor zakelijker en meer resultaatgericht waterbeheer. Niet meer het opstellen van doelen door ambtelijke of bestuurlijke willekeur, maar doelen opstellen aan de hand van reële mogelijkheden.

Ook een gebiedsgerichte aanpak en meervoudig ruimtegebruik worden bij meerdere waterschappen genoemd als kansen voor synergie. Een gebiedsgerichte aanpak wordt al bij enkele waterschappen toegepast. Door de verdeling in gebieden is de problematiek beter te behappen en wordt per gebied ingespeeld op specifieke kansen en knelpunten.

KNELPUNTEN

Het gebrek aan gegevens en kennis ten aanzien van de KRW, met name voor ingreep – effect relaties, kan genoemd worden als een knelpunt voor synergie. Ook het gebrek aan zicht op de consequenties speelt hierin mee. Zolang niet duidelijk is wat verwacht wordt voor de KRW en wat de effecten zijn van inrichtingsmaatregelen (WB21) op de ecologische toestand van wateren en dus op de KRW, is streven naar synergie moeilijk.

Het gebrek aan overzicht over de kosten vormt een knelpunt. Uit de notitie Pragmatische Implementatie KRW komt naar voren dat pas als de contouren van de doelen en de erbij behorende maatregelen in de stroomgebiedbeheerplannen worden vastgelegd, meer gedetailleerd ingegaan kan worden op de kosten. Dit wordt door de waterschappen onderschreven. Voor de KRW is bij de waterschappen nog nauwelijks zicht op de kosten. Pas als beter zicht is op de consequenties van de KRW en als er concrete maatregelen geformuleerd zijn, zullen de kosten inzichtelijk worden. Het is van belang zicht op de kosten te hebben, voordat de stroomgebiedbeheerplannen definitief gemaakt worden, omdat de doelen van deze plannen bindend zijn.

De afstemming op uitvoeringsniveau verloopt moeizaam door met name het faseverschil tussen beide beleidskaders. In de Voortgangsrapportage NBW wordt genoemd dat de Droogtestudie (WB21) kan leiden tot aanpassingen van beleid en dat daarvoor afstemming wordt gezocht met het beleid over wateroverlast en de Kaderrichtlijn Water. De vraag is of afstemming mogelijk is, aangezien ook voor de aanpak van droogte weer faseverschillen zullen optreden.

Voor zowel WB21 als voor de KRW geldt dat de afhankelijkheid van overige partijen een belangrijke stempel zet op de implementatie en uitvoering. Bijvoorbeeld bij het beschikbaar krijgen van grond (het creëren van ruimte voor water) wordt uitgegaan van het werken op basis van vrijwilligheid en dit kan op gespannen voet staan met de resultaatsverplichtingen vanuit de beleidskaders. De afhankelijkheid van andere partijen, als provincies, gemeenten, landbouworganisaties, landeigenaren en dergelijke is groot. Door deze afhankelijkheid kijken de waterschappen zorgvuldig naar welke verantwoordelijkheden ze kunnen waarmaken. Verantwoordelijkheden ten aanzien van doelen kunnen niet nagekomen worden als andere partijen niet voldoende meewerken. De medewerking van deze andere partijen hangt

samen met het draagvlak, maar ook met wat in beleid en wet vastgelegd is. Momenteel wordt de afhankelijkheid van andere partijen veelal als knelpunt gezien. Dit knelpunt hangt sterk samen met onderlinge communicatie en een goede verdeling van verantwoordelijkheden en het uitgedragen hiervan.

Als knelpunt wordt bij enkele waterschappen genoemd dat er niet alleen gekeken moet worden naar WB21 en de KRW, maar ook naar andere beleidskaders. Deze beleidskaders verschillen in eisen en doelstellingen met de KRW. Genoemde voorbeelden zijn het Mestbeleid en de Vogel- en Habitatrichtlijnen. De verschillen in eisen en doelstellingen van verschillende beleidskaders leiden tot onduidelijkheid en verwarring.

5.2 CONCLUSIES

- De implementatie en uitvoering van WB21 loopt redelijk tot goed. De waterschappen verwachten de doelen te halen, echter onzeker is of alle waterschappen de doelen in 2015 halen.
- WB21 heeft voor de waterschappen niet veel nieuws gebracht. De meeste werkzaamheden die eruit voortkomen, werden toch al gedaan door de waterschappen. Door WB21 is wel een versnelling gekomen in de uitvoering van wateroverlast maatregelen.
- WB21 en de KRW vormen in de strategische fase twee aparte sporen en komen pas in de plan- en besluitvorming en in de uitvoering samen. Ook uit de OOPP-analyse komen deze twee sporen naar voren. Door de waterschappen wordt dit verloop als goed ervaren.
- WB21 en de KRW geven kansen aan het waterbeheer. Beide beleidskaders worden door besturen en waterschappen ervaren als steun voor de aanpak van wateroverlast en waterkwaliteitsproblemen. Ongeveer de helft van de waterschappen noemt de resultaatsverplichtingen van de KRW een kans. Waterschappen zullen zakelijker en meer resultaatgericht worden en werken.
- WB21 wordt gedragen door de besturen van waterschappen. Voor de KRW is wel draagvlak, maar er is tevens sprake van terughoudendheid bij de meeste besturen, doordat consequenties en dus ook kosten onvoldoende inzichtelijk zijn.
- De KRW bevindt zich nog voor het grootste deel in de voorbereidings- en inventarisatiefase. WB21 bevindt zich al deels in de uitvoeringsfase. Er zit een faseverschil tussen beide beleidskaders.
- De implementatie van de KRW verloopt moeizaam. Er zijn nog te veel onduidelijkheden en onzekerheden. Dit komt ten eerste doordat er te weinig nationale regie, aansturing en coördinatie is voor de KRW. Ten tweede is er voor de KRW behoefte aan gegevens en kennis. Tenslotte kan de KRW op meerdere manieren geïnterpreteerd worden. Er is geen duidelijkheid over waar op afgerekend gaat worden en wat de marges zijn.
- Ruim driekwart van de waterschappen is nog niet op uitvoerend niveau met de KRW bezig. Wel lopen allerlei pilots en onderzoeken voor kennisvergroting.

- De haalbaarheid van de (nog op te stellen) doelen voor de KRW in 2015 wordt betwijfeld door de waterschappen. Van belang hierbij is de mate van vrijheid en inbreng van de waterschappen bij de doelformulering voor de KRW. Hierover is nog geen eenduidig beeld.
- Samenwerking en communicatie met de nationale partijen is nog niet voldoende. Ook internationale samenwerking en communicatie verloopt nog niet naar wens.
- Er is behoefte aan een betere kennisoverdracht tussen waterschappen onderling, tussen stroomgebieden onderling en met andere landen die bezig zijn met de KRW.

5.3 AANBEVELINGEN

- De afhankelijkheid van overige partijen wordt genoemd als knelpunt. Hier hangen communicatie en de verdeling van verantwoordelijkheden mee samen. Door communicatie en participatie en door een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden kan dit gevoel van afhankelijkheid verminderen. Van belang is om betrokken partijen zo vroeg mogelijk in het proces mee te nemen, zodat een gezamenlijk begrip en een gezamenlijke gedachtenlijn voor de materie ontstaat.
- Doelstellingen en de eisen vanuit verschillende beleidskaders dienen op elkaar afgestemd te worden. Niet alleen om duidelijkheid voor waterschappen en betrokken partijen te krijgen, maar ook om draagvlak bij partijen te creëren, door met één (nationale en/of Europese) opzet bezig te zijn.
- Informatievoorziening voor de op te stellen decembernota's dient tijdig te gebeuren. Deze nota's moeten bij een aantal waterschappen in de zomer bij de besturen liggen, willen deze in december gereed zijn.
- Er dient een eenduidig beeld te ontstaan ten aanzien van onder meer de mate van vrijheid bij de doelformulering voor de KRW door de waterschappen, het NBW en welke beleidskaders hieronder vallen, de consequenties van de KRW en de mogelijkheden voor fasering en doelverlaging.
- Er is gebrek aan kennis en gegevens, met name voor de KRW. Er is met name behoefte aan gebiedsspecifieke kennis. Door gebiedsgerichte pilots en onderzoeken en door kennisuitwisseling met overige stroomgebieden kan hierop ingespeeld worden. Tevens is een verbetering van de nationale en internationale kennisoverdracht nodig voor kennisvergroting van de waterschappen. Gedacht kan worden aan websites met overzichten van projecten en pilots en gebiedsspecifieke informatiedagen en onderzoeken. Er zullen inventarisaties moeten komen van welke onderzoeken en pilots gedaan zijn, wat belangrijke bevindingen hiervan zijn en aan welke informatie nog behoefte is.
- Subsidies, zoals de 100 miljoen regeling hebben een impuls en een versnelling voor de uitvoering van beleid betekend. Voor het vergaren van kennis omtrent de KRW en daarmee het versnellen van de implementatie en het kleiner maken van het faseverschil met WB21 kunnen subsidies doorslaggevend zijn.

- Het gezamenlijk oppakken van beide beleidskaders via met name gebiedsgerichte projecten wordt gezien als een grotere kans om doelen te halen en de doelen tegen de lagere maatschappelijke kosten te bereiken. Een kans voor synergie dus.
- De meeste waterschappen hopen en willen de KRW zo ver mogelijk bereiken met WB21 - maatregelen ter verbetering van de hydromorfologie. Het achterhalen van effecten van maatregelen en het achterhalen van de meest effectieve manier om WB21 maatregelen te nemen met zicht op de KRW zal prioriteit moeten krijgen om in te kunnen spelen op synergie.

BRONVERMELDING

- Commissie Waterbeheer 21e eeuw. (augustus 2000). Waterbeleid voor de 21e eeuw, geef water de ruimte en de aandacht die het verdient
- Europese commissie. (oktober 2000). Europese Kaderrichtlijn Water, letterlijke tekst
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat. (april 2004). Pragmatische implementatie Kaderrichtlijn Water in Nederland, van beelden naar betekenis.
- Palte J., Hupkes M. (april 2004). Reader Objective Oriented Project Planning
- Partijen Nationaal Bestuursakkoord Water. (juli 2003). Het Nationaal Bestuursakkoord Water
- Partijen Nationaal Bestuursakkoord Water. (eind 2004). Voortgangsrapportage Nationaal Bestuursakkoord Water
- STOWA 2004-21(september 2004). Identificatie van kennisvragen NBW bij waterschappen, zoektocht naar de kennisbehoefte bij de implementatie van het Nationaal Bestuursakkoord Water en de startovereenkomst Waterbeleid 21e eeuw

BIJLAGEN

BIJLAGE 1
DE BENADERDE WATERSCHAPPEN EN RESPONDENTEN

BIJLAGE 2
HET INTERVIEWSHEMA

BIJLAGE 3
DE UITGEWERKTE INTERVIEWS

- 3.1 WATERSCHAP HUNZE EN AA'S
- 3.2 WETTERSKIP FRYSLÂN
- 3.3 WATERSCHAP REGGE EN DINKEL
- 3.4 WATERSCHAP VELUWE
- 3.5 WATERSCHAP RIJN EN IJSSEL
- 3.6 WATERSCHAP ZUIDERZEELAND
- 3.7 HOOGHEEMRAADSCHAP DE STICHTSE RIJNLANDEN
- 3.8 HOOGHEEMRAADSCHAP HOLLANDS NOORDERKWARTIER
- 3.9 HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND
- 3.10 WATERSCHAP ZEEUWSE EILANDEN
- 3.11 WATERSCHAP DE DOMMEL
- 3.12 WATERSCHAP ROER EN OVERMAAS

BIJLAGE 1

DE BENADERDE WATERSCHAPPEN EN RESPONDENTEN

RESPONDENTEN INTERVIEWS

Waterschap Hunze en Aa's

Dhr. J.A. Danel

Hoofd afdeling Beleid en Onderzoek

WETTERSKIP FRYSLÂN

Dhr. H. Gerritsen

Hoofd afdeling Integraal Waterbeleid

Dhr. R. Veeningen

Senior beleidsmedewerker

WATERSCHAP REGGE EN DINKEL

Dhr. R.F. Gerard

Hoofd afdeling Beleid, Onderzoek en Advies

WATERSCHAP VELUWE

Dhr. P.R. Massink

Hoofd afdeling Planvorming

WATERSCHAP RIJN EN IJSSEL

Dhr. T. Lambrechts

Beleidsadviseur Planvorming

WATERSCHAP ZUIDERZEELAND

Mevr. M.N. Jaarsma

Hoofd afdeling Watersystemen

Dhr. L.M. Huisman

Beleidsmedewerker Strategische beleidsvorming

HOOGHEEMRAADSCHAP DE STICHTSE RIJNLANDEN

Dhr. C.J.M. van Vliet

Hoofd afdeling Water en Ruimte

HOOGHEEMRAADSCHAP HOLLANDS NOORDERKWARTIER

Dhr. M. Schreijer

Strategisch beleidsadviseur

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND

Dhr. H.J. Gerrits

Senior adviseur Waterkwaliteit

Dhr. H. Folkerts

Senior adviseur Planvorming (Waterkwantiteit)

WATERSCHAP ZEEUWSE EILANDEN

Dhr. C.A.J. Verhoeve

Coördinator Waterkwantiteit

Dhr. C. Steur

Coördinator Waterkwaliteit

WATERSCHAP DE DOMMEL

Mevr. G. van Roode

Senior adviseur Watersystemen

Dhr. J.H.G. van der Cruijssen

Medewerker Watersystemen

WATERSCHAP ROER EN OVERMAAS

Dhr. H. Tolkamp

Hoofd afdeling Beleid, Onderzoek en Advies

BIJLAGE 2

HET INTERVIEWSHEMA

INTERVIEWSHEMA

Hoofdvraag	Deelvragen
Algemeen	
Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?	
Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21?	
En wat voor projecten met betrekking tot de KRW?	
In welke projecten spelen beide instrumenten een grote rol?	Hoe verloopt dit?
WB21 / KRW	
Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?	In welke fase bevinden de activiteiten zich, beleidsmatig of ook al uitvoeringsgericht? Hoe ziet de planvorming eruit? Zijn er al maatregelen gedefinieerd? Zo ja, welke maatregelen?
Wat is naar uw inschatting de huidige inzet voor implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW? Hoe vindt u de inzet tot nu toe?	Hoe is de inzet intern en extern (participatie in de regio en landelijk) in termen van mensen en middelen (fte's)? Hoe is het overzicht van de implementatie? Wat is de financiële inzet? (kosten / baten)
Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?	Wat zijn de eigen ambities van het waterschap? Hoe is de betrokkenheid en het draagvlak bij en voor de KRW en WB21? Zijn hier verschillen voor beide instrumenten? Zo ja welke verschillen? Is er een beeld van het benodigde budget?
Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap? Hoe ervaart u deze regie, aansturing en coördinatie?	Is er zicht op de te doorlopen trajecten voor beide instrumenten? Hoe is het draagvlak onder de medewerkers? Wordt het belang van beide beleidsinstrumenten ingezien? Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan? Zo ja, in welke vorm?
Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar? Is volgens u een gezamenlijk of juist een separaat verloop gewenst?	Separaat of gezamenlijk verloop? Indien gezamenlijk, op welk niveau gezamenlijk, strategisch niveau of uitvoeringsniveau?
Zitten er risico's aan een gecombineerde aanpak van WB21 en de KRW? Zitten er risico's aan een separate aanpak van WB21 en de KRW?	Zo ja, welke? Zo ja, welke?
Hoe is de situatie qua samenwerking binnen de betreffende WB21 / KRW regio's? Wordt het nut / de noodzaak gezien van samenwerking en van een gecombineerde aanpak van WB21 en de KRW? Is er sprake van samenwerking tussen WB21 en de KRW – medewerkers?	Wie zijn de diverse partijen, hoe is de rolverdeling? Is deze samenwerking intensief, vallen beide onderwerpen onder dezelfde of verschillende afdelingen?

Problemen op uitvoeringsniveau	
Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van WB21?	Zo ja, welke problemen en welke oorzaken?
Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van de KRW?	Zo ja, welke problemen en welke oorzaken?
Wat zijn de problemen met een eventuele gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?	
Kansen op uitvoeringsniveau	
Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van WB21 binnen dit waterschap?	Welke kansen ziet u?
Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van de KRW binnen dit waterschap?	Welke kansen ziet u?
Ziet u kansen en mogelijkheden voor een gezamenlijke aanpak van beide instrumenten? Onder welke randvoorwaarden ziet u deze kansen? Of waarom ziet u juist geen kansen?	Welke kansen ziet u?
Ervaringen op uitvoeringsniveau	
Hoe wordt de aansturing van het waterbeleid ervaren, zoals deze wordt uitgedragen door hogere overheden?	Brussel, Den Haag, provincies?
Hoe wordt de landelijke aansturing van WB21 en de KRW ervaren?	Is er voldoende landelijke aansturing en betrokkenheid? Wat is het belang van deze landelijke aansturing?
Zijn er al ervaringen met een geïntegreerde aanpak van WB21 en de KRW?	Zo ja, welke?
Hoe verloopt de communicatie tussen waterbeheerders onderling in de WB21 / KRW regio?	Wordt nut / noodzaak voor communicatie gezien?
Hoe verloopt de communicatie binnen het waterschap zelf? Communicatie met het bestuur, met belangengroepen en ingelanden?	
Stellingen uit een eerder STOWA onderzoek In een eerder onderzoek van de STOWA zijn een aantal zaken m.b.t. de implementatie van WB21 en het NBW naar voren gekomen. Uit dit onderzoek zijn resultaten gekomen, waarvan er twee hieronder genoemd zijn, in de vorm van stellingen. Wilt u op deze stellingen reageren?	Kent u dit onderzoek?
Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap.	Geldt dit ook voor de KRW? Is er een risico dat dit ook gaat gebeuren bij de gecombineerde aanpak van WB21 en de KRW?
Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen.	Wat is uw visie hierop?
Kennisvraag: de kennisopgave wordt vooral gezien in het toepasbaar maken van bestaande kennis voor de praktijk van de waterbeheerder en het vertalen van de kennis in bruikbare praktische toetsinstrumenten. Verder zijn er veel vragen naar effecten van maatregelen (zowel op technisch, als op maatschappelijk en bestuurlijk gebied).	Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?
Toekomstbeeld	
Denkt het waterschap de doelen te halen?	Hoe?
Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?	
Hoe gaat het financiële aspect verlopen? Wat is de verwachting voor kosten / baten verhouding.	Wat zijn de belangrijkste investeringen in de toekomst? Zijn deze naar uw idee zinvol? Kunt u een inschatting geven in hoe de waterschapslasten zich naar verwachting gaan ontwikkelen?

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?	Wat zijn de consequenties voor het waterschap? De effecten / veranderingen voor het watersysteem? Zijn de gestelde doelen reëel en haalbaar?
Afsluiting	
Hoe heeft u dit interview ervaren?	
Heeft u nog tips voor de volgende interviews?	Aanvullingen op de vragenlijst?
<p>Het uitgewerkte interview wordt gemaïld ter verbetering. De op- en aanmerkingen en toevoegingen zullen dan alsnog verwerkt worden.</p> <p>U kunt aangeven of u wilt dat u naam genoemd wordt in het uitgewerkte interview en in het onderzoek.</p> <p>Begin mei zal het definitieve rapport aan de STOWA overhandigd worden. Deze zorgt verder voor eventuele uitgave aan de waterschappen.</p>	
<p>Als er na afloop van het interview nog toevoegingen of ideeën naar boven komen, kunt u deze bij mij melden.</p> <p>Bedankt voor uw tijd en medewerking.</p>	

BIJLAGE 3

DE UITGEWERKTE INTERVIEWS

INTERVIEW DE HEER HANS DANIEL, WATERSCHAP HUNZE EN AA'S

16-03-2005

ALGEMEEN

Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?

De Heer Daniel is hoofd van de afdeling Beleid & Onderzoek. Binnen deze afdeling valt de implementatie en de uitvoering van zowel WB21 als de KRW.

Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21 en de KRW?

De maatregelen die vanuit kwantitatief oogpunt genomen moeten worden vanuit het NBW, worden genomen. Er wordt bijvoorbeeld gewerkt aan hoogwateronderzoeken (HOWA 2). Hierin wordt gekeken naar de optimalisatie van maatregelen in het reguliere watersysteem. Ook wordt een onderbouwing gegeven van de kosteneffectiviteit van waterberging ten opzichte van andere oplossingen. Dit waterschap is al vrij ver met het uitvoeren van WB21-maatregelen. Dit komt door de waternood van 1998 in deze provincie. Op dat moment is de Stuurgroep Water 2000+ in het leven geroepen. Hiermee zijn vanaf dat moment zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve bijzonderheden in het gebied (stroomgebied NederEems) gezamenlijk opgepakt. Momenteel zijn er faal- en risicokaarten, belangrijk voor de kijk op het gebied. Voor het bovenstrooms vasthouden van water zijn mogelijkheden in beeld gebracht, deze worden binnenkort verder opgepakt voor de uitvoering. Verder is er al volop gewerkt aan dijk- en kadeverhogingen, het aanwijzen van bergingsgebieden etc.

KRW: er is een monitoringsprogramma uitgewerkt. Tevens wordt gewerkt aan het in beeld brengen van de consequenties van de monitoring. Hiervoor is de reguliere monitoring vergeleken met wat nodig is voor de KRW. Hier zijn twee scenario's uit gekomen:

- dat wat nodig is voor de KRW wordt extra uitgevoerd, boven op de reguliere monitoring.
- de reguliere monitoring wordt ingeperkt waardoor de extra monitoring voor de KRW mogelijk wordt.

Tevens is de karakterisering van het stroomgebied NederEems opgesteld. Hierin zijn voor dit gebied geen natuurlijke wateren benoemd.

De bestuurlijke gevoeligheid en de consequenties van maatregelen zijn bekeken. Wat gebeurt er bij het nemen van bepaalde maatregelen? Waar liggen de onzekerheden?

Tenslotte is de discussie voor gebiedsgerichte normering door dit waterschap opgestart. Dit jaar zal inzicht verkregen worden in kwaliteitsaspecten. Momenteel loopt een project dat in kaart brengt welke factoren leiden tot bepaalde concentraties van bepaalde stoffen. Alle factoren die hierin meespelen worden in kaart gebracht voor verschillende stoffen. De concentratie die hieruit volgt, geeft een beeld voor het water in kwestie. Zodoende wordt een kwalitatief inzicht verkregen van de wateren in het beheersgebied. Voor de KRW kan dit overzicht in de omgekeerde richting gebruikt worden. De normen die volgen uit de KRW kunnen naast de concentraties die er nu zijn gelegd worden. Uit deze vergelijking volgt of de wateren op bepaalde stoffen wel of niet aan de normen vanuit de KRW kunnen voldoen en

welke factoren hierin meespelen. Uit dit inzicht van factoren, concentraties en normen kan een goede motivatie volgen waarom voor bepaalde wateren bepaalde normen gehanteerd gaan worden. En dat is waar de KRW om draait, motiveren waarom een bepaalde keuze gemaakt wordt. Economische belangen als werkgelegenheid kunnen een reden zijn waarom in bepaalde wateren gekozen wordt voor een lager kwaliteitsdoel. Zolang dit soort afwegingen goed gemotiveerd plaatsvindt, is het in overeenstemming met de KRW. Dit is ook de reden waarom de heer Danel denkt dat derogatie in Nederland niet nodig is, het is zaak gemaakte keuzes goed te motiveren.

In welke projecten spelen beide instrumenten een grote rol?

Doordat beide instrumenten gezamenlijk opgepakt zijn door Stuurgroep Water 2000+, worden beide beleidslijnen al zo'n anderhalf jaar integraal meegenomen bij de aanpak en uitvoering van projecten. De (her)inrichting van het beheersgebied wordt dus NBW-proof opgepakt.

WB21 / KRW

Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

In welke fase bevinden de activiteiten zich en hoe ziet de planvorming er de komende jaren uit?

WB21 bevindt zich in de uitvoeringsfase. De KRW bevindt zich voor het grootste deel nog in de beleidsmatige fase (circa 25% uitvoeringsfase, 75% beleidsfase). Naar verwachting is dit binnen anderhalf jaar 100% uitvoeringsfase.

Wat betreft de planvorming geldt voor WB21 dat gewerkt wordt aan herzieningen in het beheersgebied op basis van nieuwe inzichten. Er zal steeds meer onderzocht worden en bekend worden over de kwalitatieve effecten van kwantitatieve maatregelen en hier zal het waterschap op inspelen. Het is belangrijk regionaal een beeld te hebben hoe aan het landelijke beleid voldaan kan worden. Dit waterschap is ook initiatiefnemer geweest met het Regionaal Bestuursakkoord Water (RBW) als regionale vertaling van het Nationale Bestuursakkoord Water. Hierin wordt regionaal ingespeeld op de integrale opgave (dus zowel kwantitatief als kwalitatief) die er ligt voor provincies, gemeenten en waterschappen. Voornamelijk voor de kwalitatieve inspanningen geeft dit RBW meer duidelijkheid, het beleid is zo beter te behappen.

Ook via waterplannen wordt integraal gewerkt aan de gebiedsgerichte aanpak. Het waterschap heeft het initiatief genomen om met gemeenten waterplannen op te stellen. Deze plannen vormen een onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak binnen deze regio. Om gebiedsgericht het watersysteem aan te pakken, zullen ook gemeenten hun water op orde moeten hebben en houden. Voor deze waterplannen is voornamelijk provincie Groningen de regisseur en dit gaat goed.

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

Voor WB21 wel (zie maatregelboekje) en voor de KRW nog niet. Voor de KRW zijn wel maatregelen genomen om de monitoringsprogramma's KRW-proof te maken. In het kader hiervan worden meetmethoden vanuit het (*hydrobiologisch*)laboratorium aangepast en uitgebreid en is / wordt gewerkt aan het vergaren van de benodigde extra kennis.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?
WB21 vormt voor dit waterschap al geruime tijd het reguliere beleid. Dit is “gewoon het werk” en hier zijn geen extra fte’s of financiën voor nodig. Om te voldoen aan de KRW geldt eigenlijk hetzelfde. Echter als er gesproken wordt over het echt goed aanpakken van de waterkwaliteit (dit kan middels de KRW, maar letterlijk gezien is dit niet wat de KRW vraagt) dan zijn er zeker extra fte’s nodig.

Voor de KRW geldt dat momenteel circa 1/4^e fte besteed wordt aan administratieve verplichtingen, zoals de rapportages voor de KRW. De rest van de implementatie van de KRW is in te richten als het reguliere werk van de waterschappen (KRW-proof werken). Echter een echte verbetering van de waterkwaliteit aanbrengen in de wateren in het beheersgebied is een ander verhaal. De aandacht bij de waterschappen voor waterkwantiteit is nog altijd veel groter dan de aandacht voor de aanpak van waterkwaliteitsproblemen. Dhr Danel vindt dat dit de komende jaren eigenlijk zou moeten veranderen.

Hoe vindt u deze inzet tot nu toe?

Tot nu toe om in het kader van beide instrumenten goed te werken is de inzet voldoende. Voor het verbeteren van waterkwaliteit mag de inzet de komende jaren wel aanzienlijk groeien.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

Wat zijn de eigen ambities van het waterschap?

De ambitie is NBW-proof werken en het watersysteem op orde hebben en houden. Het bestuur staat zeker positief tegenover beide instrumenten. Het is zaak om het bestuur goed te informeren over wat er speelt, zaken verduidelijken op basis van deskundigheid, kennis van beide dossiers en contacten in Den Haag. Soms ontstaat er onrust, meestal door berichten of publicaties over WB21 of de KRW. Die komen van mensen die beide dossiers niet goed genoeg kennen of verkeerd geïnterpreteerd hebben. Het is zaak om deze onrust weg te nemen door het verduidelijken en toelichten van de situaties.

Het bestuur begint steeds meer de afhankelijkheid van andere partijen, als gemeenten, landbouworganisaties en milieuorganisaties te beseffen. Mede daarom is een integrale aanpak zo belangrijk.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Zoals het er nu uitziet zullen de aanpak en de budgetten beschreven in het waterbeheerplan (inclusief actualisaties) een goed beeld geven.

Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap? En hoe wordt de aansturing vanuit Brussel, Den Haag en de provincie ervaren?

Centraal is er voor de KRW geen regie en aansturing. Het is landelijk gezien vooral het domein van de ecologen. Voor WB21 heeft de UvW de regie in handen. Binnen regio NederEems ligt de regie en aansturing echter vooral bij de Stuurgroep Water 2000+, voor beide instrumenten geïntegreerd.

Regionaal verloopt de regie en aansturing goed. Waterschappen, gemeenten en provincies laten zich goed voorlichten door de Stuurgroep. Gemeenten zien nog niet altijd in hoeveel er echt op hen afkomt. De KRW-maatregelen zullen zo’n 80% milieumaatregelen zijn en slechts 20% echte watermaatregelen (bijvoorbeeld hydromorfologische maatregelen).

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

Ja, voornamelijk via het waterbeheerplan en de planning uit de stroomgebiedvisie.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Dit draagvlak is 100%. Dit hangt waarschijnlijk mede samen met het feit dat regionaal de zaken goed geregeld zijn en zo verwarring en onduidelijkheden tijdig weggenomen kunnen worden.

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

Ja, het waterbeheerplan 2003-2007 is WB21-proof en middels actualisaties is deze ook KRW-proof.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

De trajecten verlopen geïntegreerd. De Stuurgroep Water 2000+ doet voorstellen en deze worden afgestemd met de betrokken partijen, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Zowel op strategisch als op uitvoeringsniveau is de aanpak van de instrumenten geïntegreerd. Dit is ook gewenst, al vergt het veel inspanning van de betrokkenen. Bij een geïntegreerde aanpak spelen communicatieve en persoonlijke vaardigheden een grote rol. Er moet met elkaar samengewerkt worden, dit soort zaken vergen veel energie. Vanuit dat oogpunt kan de integratie nog beter. In het kader hiervan is project Waterdrager opgestart. Hierin wordt aandacht besteedt aan het leren integraal werken en het samenwerken met verschillende personen en partijen.

Zijn er risico's aan een gecombineerde aanpak van beide instrumenten?

Nee, natuurlijk niet.

Zijn er risico's aan een separate aanpak van beide instrumenten?

Het niet halen van de implementaties van beide instrumenten. Een belemmering voor integratie zijn de vele verdeelde mensen, partijen, ministeries etc. die erbij betrokken zijn. Verantwoordelijkheden en rollen worden lang niet altijd gepakt en dit is juist nodig als er veel mensen werken aan en veel ideeën zijn over de beleidsinstrumenten.

Zijn er ervaringen met een geïntegreerde aanpak?

Reeds vanaf 1998 zijn stap voor stap waterkwantiteitsproblemen en waterkwaliteitsproblemen geïntegreerd opgepakt via de Stuurgroep Water 2000+.

Hoe is de situatie qua samenwerking binnen de betreffende WB21 / KRW regio's, wordt nut en noodzaak van samenwerking gezien?

In dit geval omvat stroomgebied NederEems zowel het WB21 als het KRW gebied. Dit is aangepast tot één gebied omdat dit nodig is voor een geïntegreerde aanpak. De samenwerking binnen deze regio verloopt goed. Nut en noodzaak worden gezien.

Is er sprake van samenwerking tussen WB21 en KRW medewerkers?

Ja, projecten worden geïntegreerd opgepakt.

Hoe verloopt de communicatie binnen de regio en binnen het waterschap zelf met bestuur, belangengroepen en ingelanden?

De landelijke communicatie kan beter. Centraal (landelijk) ontbreekt regie, waardoor regionaal eigen interpretaties ontstaan. Hierdoor ontstaan verschillen in aanpak per regio.

De communicatie met het bestuur gaat goed. De interne communicatie kan beter, met name de kennisstromen binnen het waterschap zouden beter kunnen. Waarschijnlijk is drukte een reden waarom dit nog te weinig gebeurt. Ook de interne communicatie en kennisstromen komen in project Waterdrager aan de orde.

De communicatie met belangengroepen en ingelanden is voor WB21 uitgebreid aangepakt via vele informatieavonden in 2002/2003. Voor de KRW is er nog geen communicatie met deze partijen, aangezien hier nog geen maatregelen voor zijn. Er valt nog niet veel te communiceren.

PROBLEMEN OP UITVOERINGNIVEAU

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van WB21?

Er is geconstateerd dat communicatie met belangengroepen en ingelanden meer is dan hen vertellen wat te doen. Gaandeweg is de strategie veranderd en wordt het inspraakproces vervangen door interactie met de omgeving. De partijen kunnen actief meedenken.

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van KRW?

Bestuurders moeten inzichtelijk krijgen wat te doen en hoe. Als dit inzicht er is, zullen ook de maatregelen hiervoor interactief met betrokkenen opgepakt worden. In het toepassen van de Methodiek voor Gebiedsgerichte Normering gaat dit een grote rol spelen.

Zijn er problemen met een eventuele gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

Nee, de geïntegreerde aanpak is tot nu toe goed gegaan.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van WB21 en de KRW binnen dit waterschap?

Beide instrumenten hebben ervoor gezorgd dat water de aandacht krijgt die het verdient.

Ziet u kansen voor een gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

Door het integreren kunnen beide instrumenten tegen lagere kosten geïmplementeerd worden. Zodoende kan water de benodigde aandacht krijgen voor minder geld. Separatie van beide sporen is financieel minder aantrekkelijk.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA ONDERZOEK

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap.

Voor WB21 niet en dit is ook niet de bedoeling. Voor de KRW kan dit gat komen doordat er eigenlijk te weinig aandacht, te weinig fe's zijn voor de aanpak van waterkwaliteit (in vergelijking met waterkwantiteit binnen waterschappen). Waterkwaliteit is qua omvang voor de waterschappen niet te behappen. Tevens is nog te weinig bekend over de effecten van maatregelen.

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen

Dit is belangrijk en wordt met name middels project Waterdrager binnen dit waterschap vormgegeven.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

De effecten van (veelal ook kwantitatieve) maatregelen op de waterkwaliteit. We hebben onvoldoende proceskennis over waterkwaliteit. Iets doen omdat het wettelijk moet is iets anders dan begrijpen waarom je wat doet. Als je begrijpt wat je doet liggen er kansen voor kostenbesparingen, efficiency- en effectiviteitverbeteringen.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

Voor WB21 en de KRW denken we de doelen te halen (WB21 is al volop bezig). Voor de KRW geldt dat door conform de KRW te werken, zelf doelen te stellen en deze motiveren (niet de-rogeren) de doelen gehaald gaan worden.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

Het belang van integratie van waterkwantiteit en waterkwaliteit zal meer ingezien gaan worden. En tevens het belang van interactieve en vooral participatieve communicatie (bijdrages van de betrokkenen). De heer Danel heeft hierbij de volgende stelling: "bij interactieve planvorming krijgt niet iedereen wat hij wilt, maar wil iedereen wat hij krijgt".

Hoe gaat het financiële aspect verlopen?

Voor WB21 zijn veel kosten gemaakt en deze waren en zijn ook nodig. Voor de KRW zijn ook investeringen nodig. Echter door integratie op een duurzame manier zullen beide instrumenten geïmplementeerd worden tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Dit is een belangrijk item.

Wat betreft de kosten en baten geldt dat uit sommige kosten pas over jaren baten komen. En sommige baten zullen ten goede komen aan andere partijen dan degenen die de kosten gemaakt hebben. Dit is uiteindelijk niet zo van belang, wat telt is dat het beleid tegen de laagste maatschappelijke kosten geïmplementeerd kan worden.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

De consequenties voor het waterschap: de groeiende aandacht voor waterkwaliteit zal leiden tot waterkwaliteit als economisch waardevolle component. Door een duurzaam watersysteem zal het leefmilieu verbeteren en dit zal als waardevol gezien worden. Tevens zullen er meer mogelijkheden ontstaan voor functiecombinaties als waterkwaliteit aangepakt wordt.

De effecten op het watersysteem: het watersysteem zal schoner worden, en eenvoudiger en goedkoper beheer- en beheersbaar zijn, door de integrale aanpak.

Zijn de doelen reëel en haalbaar?

Ja.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren? Leuk.

Heeft u nog tips voor de volgende interviews? Nee, het was goed zo.

INTERVIEW DE HEER GERRITSEN EN DE HEER VEENINGEN, WETTERSKIP FRYSLÂN**18-03-2005****ALGEMEEN***Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?*

Per 1 januari 2005 zijn de vijf kwantitatieve waterschappen en het kwalitatieve waterschap (tevens kwantiteitsbeheerder van de boezem) gefuseerd. Sinds die fusie valt de aanpak van WB21 onder de afdeling integraal waterbeleid en valt de KRW onder de afdeling Beleidsevaluatie en peilbeheer. De heer Veeningen is senior projectmedewerker en is belast met de implementatie van WB21 en werkt ook mee aan de KRW. Tevens is hij aanspreekpunt voor de UvW ten aanzien van WB21. Ook in de afstemming van beide instrumenten heeft de heer Veeningen een belangrijke rol.

De heer Gerritsen is hoofd van de afdeling integraal waterbeleid en is deelnemer van het RAO voor Rijn Noord.

Beide instrumenten zijn dus verdeeld over twee afdelingen. Dit komt in eerste instantie door de fusie, maar de aanloop voor de KRW past ook beter in de afdeling van Beleidsevaluatie en Peilbeheer dan in de afdeling Integraal Waterbeleid. Er is wel veel onderling verloop tussen beide afdelingen. Met ingang van 2005 levert afdeling Integraal Waterbeleid meer inspanningen.

Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21 en de KRW?

Voor WB21 loopt de studie Berging en Afvoer (incl. de werknormen). Deze is al lang bezig en loopt nog steeds. Aan deze studie worden later benodigde maatregelen gekoppeld. Er lopen al projecten die bijdragen leveren aan de doelen voor WB21. Het Kade & Oever project is hier een belangrijk voorbeeld van (looptijd tot 2015, past binnen WB21). Tevens wordt invulling gegeven aan de uitbreiding van de capaciteit van het boezemsysteem. Ook wordt het vasthouden en bergen van water opgepakt via met name pilots.

Door WB21 heeft een behoorlijke intensivering plaatsgevonden in de aanpak van wateroverlast, maar er stonden niet veel nieuwe of verrassende zaken in.

KRW: de rapportage van de karakterisering van het stroomgebied is gereed, opgesteld voor de regio Rijn Noord.

Uitvoering van maatregelen in het kader van de KRW vindt nog niet plaats.

Momenteel wordt een opzet gemaakt voor pilots, waarin een aantal bestaande projecten aan een soort KRW-toets onderworpen worden. Er wordt gekeken hoe ver bestaande projecten komen ten aanzien van de doelstellingen voor de KRW. Dit zullen met name inrichtings-, natuur en ecologie projecten zijn. Deze pilots hebben twee doelen. Ten eerste wordt het KRW-proces doorlopen en kan gekeken worden wat het waterschap hierin tegenkomt, waar tegenaan wordt gelopen. Ten tweede vormen deze pilots een kennismaking van de buitenwereld met de KRW. De KRW speelt nog bijna geheel intern en de pilots kunnen hier verandering in brengen.

Er zijn intern een aantal mensen gespecialiseerd in de KRW, zij maken ook de rapportages en weten precies wat de KRW vraagt. Echter bestuurlijk gezien zijn er maar heel weinig mensen bezig met de organisatorische structuur. Door de KRW te gaan toepassen in kleinschalige pilots, wordt kennis verkregen over wat er bij komt kijken in de praktijk.

De KRW is een vrij uniek proces. Normaliter wordt op rijksoverheidsniveau structuur gegeven, wordt dit op provinciaal en daarna op waterschapsniveau verder opgepakt om te komen tot regionale implementatie. Nu met de KRW lopen al deze lagen gelijk en wordt op hetzelfde niveau en op gelijke momenten plannen verwacht. Het waterschap gaat proberen via de pilots de onzekerheden te achterhalen. Tot nu toe is er veel geschreven, maar nog weinig in de praktijk gedaan.

Zijn er projecten waarin beide instrumenten een grote rol spelen?

In de genoemde kleinschalige pilots wordt bewust geprobeerd inrichtings- en veiligheidsmaatregelen (WB21) te combineren met de KRW.

WB21 / KRW

Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW? In welke fase bevinden de activiteiten zich en hoe ziet de planvorming er de komende jaren uit? Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

WB21: zit deels in de onderzoeks- en deels in de uitvoeringsfase. De komende jaren zullen ten aanzien van wateroverlast veel projecten gestart worden.

KRW: er zijn wel kwalitatieve projecten, deze zijn echter gestart voordat de KRW officieel was. Dit geldt trouwens ook voor kwantitatieve- en veiligheidsmaatregelen. Een deel hiervan is al opgepakt voordat WB21 actueel werd.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

WB21: inclusief de studie naar de wateropgave en het doorrekenen van het gebied met de wernormen en de modelmatige benaderingen is de inzet dit jaar ongeveer € 300.000. In dit bedrag zitten subsidies. De inzet wordt geschat op 3 fte.

KRW: een kosteninzicht hiervoor is moeilijk. Een grove schatting voor de kosten intern dit jaar: ruim € 200.000. Voor het opstellen van monitoringsprogramma's, het uitvoeren van de pilotprojecten, het verder voorbereiden en implementeren van de KRW zal de komende jaren circa 4 fte op jaarbasis nodig zijn.

Deze inzet is een schatting. Het is moeilijk precies inzicht te krijgen in wat er onder beide instrumenten valt. Er zijn projecten die al lang lopen, maar nu wel in het kader van een van de instrumenten geplaatst kunnen worden.

Hoe vindt u deze inzet tot nu toe?

Er wordt voldaan aan dat wat gevraagd wordt. De KRW is een lastig traject en de inzet is moeilijk te voorspellen vanwege de grote onzekerheden die er nog in dit traject aanwezig zijn. Een deel van de benodigde inzet is afhankelijk van wat de landelijke inzet wordt, en deze is nog niet duidelijk. Ook eigen ambities van het waterschap spelen mee bij de inzet.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

De KRW leeft niet echt bij het bestuur. Een kleine minderheid van het dagelijkse en het algemene bestuur heeft een heldere kijk op de KRW. WB21 daarentegen leeft enorm. Vasthouden, bergen en afvoeren zijn punten die goed gedragen worden. Niet iedereen denkt echter hetzelfde over welke onderdelen aandacht zouden moeten krijgen.

Ambtelijk heeft het waterschap voor ogen wat nodig en wat gewenst is. Het bestuur is echter momenteel erg geldgeoriënteerd. Hierdoor moet er hard geknokt worden om extra's te krijgen bovenop het behouden van droge voeten en het waterzuiveringsbeleid. De brede taakopvatting die het waterschap de afgelopen jaren ontwikkeld heeft, is af en toe moeilijk te combineren met het huidige bestuur. Er is bij veel grote, integrale investeringen aarzeling en geld speelt een belangrijke rol in de besluiten. Natuurlijk moet hierbij gezegd worden dat het goed is dat zorgvuldige afwegingen over de uitgaven gemaakt worden. Zeker bij de waterkwaliteitsaanpak is het goed om een bewuste afweging te maken tussen kosten en baten, goed te kijken naar wat de effecten zijn van de investeringen.

Wat zijn de eigen ambities van het waterschap?

Het niet laten stijgen van de lasten is voor het huidige bestuur een belangrijk punt. De indruk heerst dat alles wel wat goedkoper kan.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Voor WB21 is zicht op het budget (er zijn ramingen gemaakt). Voor de KRW is hier nog geen zicht op.

Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap? En hoe wordt de aansturing vanuit Brussel, Den Haag en de provincie ervaren?

KRW: de instrumentale discussie verloopt gestructureerd, dit functioneert ook wel. Meer naar de inhoud toe is de hele KRW nog een zoektocht. Op de inhoud wordt landelijk onvoldoende aangestuurd. Informatie komt laat en discussies over zaken komen op gang als de rapportages er al moeten liggen, zo lopen zaken niet lekker.

Binnen Rijn Noord is de Waddenzee benoemd als sterk veranderd water. De rijksoverheid heeft dit niet goed bevonden en de Waddenzee moet benoemd worden als natuurlijk water. Dit terwijl de keuze van Rijn Noord gemaakt is met kennis uit de regio en de keuze duidelijk toegelicht is. Op die manier is de vraag in hoeverre de waterschappen zelf zaken kunnen bepalen.

De heer Veeningen zegt hierop dat de Waddenzee misschien ook wel als natuurlijk bestempeld mag worden, maar hierbij kan het niet zo zijn dat als over een paar jaar blijkt dat aan niet alle consequenties van deze keuze voldaan kan worden, de regio hier op afgerekend wordt. Het zou toch vreemd zijn als er bijvoorbeeld maatregelen zouden moeten worden doorgevoerd die ten koste gaan van de veiligheid.

Het gevoel leeft sterk dat de KRW afrekent op de doelen die gesteld worden. Dit heeft tot gevolg dat de insteek erg voorzichtig wordt. Als de consequenties niet duidelijk zijn, is de insteek eerder te voorzichtig dan gedurfd. Maar als de resultaatsverplichting van de doelen niet zo sterk is dat zaken gevraagd worden die echt niet haalbaar zijn, dan wordt er misschien ook meer gedurfd. De vraag is dus of de doelen gaandeweg nog bijgesteld mogen worden, als er meer zicht is op de mogelijkheden en de effecten van maatregelen.

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

Ja, het is duidelijk wat wanneer moet gebeuren. Alleen de inhoudelijke invulling van de KRW is een moeilijk vraagstuk.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Voor WB21 zeker. Voor de KRW geldt dat bij de waterkwaliteitsmensen draagvlak aanwezig is. Wel is er terughoudendheid. En er is in het begin verzet gevoeld. In een sombere bui wordt nog steeds wel gedacht dat de KRW de boom in kan, op sommige momenten vraagt de KRW om te veel inspanningen.

Tevens speelt bij het verkrijgen van draagvlak dat de materie uitgelegd moet kunnen worden. Naar burgers en belangengroepen toe is de KRW momenteel nog heel moeilijk uit te leggen. Waar gaat het om en wat worden de aantoonbare verdiensten?

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

Beide instrumenten worden genoemd in het waterbeheerplan. Hierbij komt WB21 concreter aan bod dan de KRW.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

Beide trajecten verlopen redelijk separaat. Het is gewenst dat deze beide trajecten samenkomen in de uitvoering. Bij het maken en uitvoeren van plannen is het van belang beide instrumenten integraal mee te nemen. Hoe zo'n integratie praktisch vormgegeven moet worden, is nog onduidelijk. Het zou goed zijn als inzichtelijk wordt gemaakt waar beide instrumenten elkaar versterken en waar deze elkaar verzwakken. Door dit op gebiedsniveau zichtbaar te maken, is er minder kans op onverwachte verrassingen.

Zijn er risico's aan een gecombineerde aanpak van beide instrumenten?

Een gecombineerde aanpak kan leiden tot vertragingen in de uitvoering van WB21, dit is niet de bedoeling. De benadering van dit waterschap is daarbij dat maatregelen voor WB21 eigenlijk niet strijdig kunnen zijn met de KRW. Het verbreden van oevers of het vergroten van de boezem kan alleen maar ten goede komen aan de kwaliteit, dus komen die maatregelen ten goede aan de KRW. Misschien zijn dan later voor de KRW nog extra maatregelen nodig, dat moet dan maar. Vertraging van WB21 is niet de bedoeling.

Zijn er risico's aan een separate aanpak van beide instrumenten?

Bij een gecombineerde aanpak is de kans groter op het beter halen van de doelstellingen. Zodra doelen en mogelijkheden voor maatregelen inzichtelijk zijn geworden, is combineren verstandig. Tot die tijd loopt de separate aanpak goed.

Zijn er ervaringen met een geïntegreerde aanpak?

Nog niet, dit gaat komen met de uitvoering van de pilots waarin projecten getoetst gaan worden aan de KRW.

Hoe is de situatie qua samenwerking en communicatie binnen de betreffende WB21 / KRW regio's, wordt nut en noodzaak van samenwerking en communicatie gezien?

KRW: met de betrokken overheden in het gebied Rijn Noord is een goede samenwerking en communicatie. Er is samenwerking met de waterschappen onderling, met de provincies en in toenemende mate ook met de gemeenten. De communicatie krijgt vorm door bijvoorbeeld het organiseren van informatiedagen voor de KRW, waarbij vooral gemeenten de doelgroep

zijn. Ook de pilots moeten de samenwerking en communicatie in de gebieden zelf vergroten, er wordt zo meer extern gewerkt met de KRW.

WB21: de integratie van water en ruimtelijke ordening verloopt vrij goed, de contacten met de gemeenten voor waterplannen en voor projecten waar water en ruimte invulling moeten krijgen zijn goed.

Het opstellen van de wateropgave, het doorrekenen van het gebied met de werknormen wordt gedaan door de waterschappen afzonderlijk. Voor WB21 is de problematiek wat meer gebiedsspecifiek dan voor de KRW.

Het hoofd wordt binnen dit waterschap gebroken over hoe de communicatie rondom de resultaten hiervan vorm kan krijgen en hoe zaken in publieke bijeenkomsten uitgelegd kunnen worden.

Is er sprake van samenwerking tussen WB21 en KRW medewerkers?

Ja, de medewerkers binnen het waterschap weten elkaar goed te vinden. De heer Veeningen heeft bovendien beide instrumenten in zijn functie.

Hoe verloopt de communicatie binnen de regio en binnen het waterschap zelf met bestuur, belangengroepen en ingelanden?

De communicatie met het bestuur verloopt redelijk. Het bestuur moet echt overtuigd worden van bepaalde noodzaken en met een bestuur dat voor een groot deel agrarisch is, wordt de KRW ook wel met argusogen bekeken.

Binnen het waterschap zelf verloopt de communicatie goed.

Over de communicatie met belangengroepen en ingelanden wordt nog volop nagedacht. Het is belangrijk goed voor ogen te hebben welke boodschap gebracht moet worden. De doelen en de wenselijke resultaten moeten aan te wijzen zijn en het beste is als er voor de mensen een waarde zit aan de resultaten. Bij de aanpak van wateroverlast is deze waarde er wel, maar voor de KRW ligt dit een stuk moeilijker.

PROBLEMEN OP UITVOERINGNIVEAU

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van WB21 en van de KRW?

Voor de KRW geldt dat waterkwaliteit en ecologie een moeilijk te doorgronden materie vormen. Ecologie en de ontwikkeling van levende organismen laat zich moeilijk voorspellen. De KRW is in de detaillering ook wel wat doorgeschoten. Het grondbeginsel van werken met en in stroomgebieden is heel goed. Dit vormt ook de logische aanpak. Echter met alle specialistische details die erin verwerkt zijn, is de KRW bijna eng geworden. Doorzicht had toch ook een norm kunnen zijn, die beter begrijpbaar is en makkelijker te controleren is. Tevens worden de waterschappen voor de KRW overvoerd met informatie over waaraan het watersysteem moet voldoen, tot in het kleinste detailniveau. Dat is niet fijn werken. Daarbij komt dat het moeilijk is uit al die informatie de essentie te halen en over te brengen.

Binnen dit waterschap geldt dat een belangrijk deel van het bestuur bestaat uit agrariërs, die met argusogen naar de KRW en natuur- en ecologie eisen kijken. Hierbij spelen ook de Vogel- en Habitatrichtlijnen een grote rol. Deze richtlijnen lopen naast en met de KRW, maar de precieze doelstellingen en afstemming met de KRW zijn nog onduidelijk. Al die richtlijnen en eisen zorgen voor extra onrust.

Een ander probleem is dat voor beide instrumenten heel ruim van tevoren plannings gemaakt moeten worden en partijen betrokken moeten worden. Als waterschap is dat ruim van tevoren plannen een soort omslag. Dit is een tijdelijk probleem, want als er eenmaal standaard een bepaalde tijd voor projecten begonnen wordt met voorbereidingen, gaat dit ook goed lopen. En bij integrale projecten geldt vaak dat het begin wat langer duurt dan normaal, maar de uitvoering ook soepeler doorlopen wordt.

Tenslotte is met name in het kader van WB21 grondverwerving een probleem.

Zijn er problemen met een eventuele gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

Die zullen dan in de pilots bovenkomen en dan kan daarop ingespeeld gaan worden.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van WB21 en de KRW binnen dit waterschap?

Een kans van de KRW is dat waterkwaliteit en ecologie een impuls krijgen. Tevens zorgen beide instrumenten ervoor dat echt naar het systeem gekeken wordt. Het watersysteem is een uitgangspunt in het huidige beleid, zo moet het ook. De KRW zal ergens ook een aanvulling zijn op het oude WVO. Hierin werd gekeken naar alles wat op het watersysteem uitkwam, met name puntbronnen zijn aangepakt. De KRW kijkt naar het watersysteem zelf, waardoor ook de diffuse bronnen aangepakt dienen te worden.

Ook een kans voor de KRW is dat op internationaal niveau gelijkstemming van eisen plaatsvindt. Hierdoor wordt internationaal gewerkt aan en geïnvesteerd in water. Ook verschillen tussen wetgevingen komen hopelijk te vervallen, waardoor internationale concurrentie voor een deel wegvalt. En natuurlijk doordat Nederland het bezinkputje is van Europa, is het goed dat de aanpak van waterkwaliteit Europees aangepakt wordt. Het is van belang dat ook bovenstrooms zaken verbeteren.

WB21 biedt kansen omdat partijen weten wat er speelt en wat nodig is. Betrokken partijen zijn zich bewust van WB21 en denken ook mee. Er komen voorstellen en financieringen van betrokken partijen, omdat het nut ingezien wordt. Dit komt door WB21 en de integrale aanpak voor projecten.

Ziet u kansen voor een gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

Ook deze zullen ontdekt worden in de pilots.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA ONDERZOEK

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap.

Beleid dat momenteel geformuleerd wordt, wordt qua uitvoering misschien niet altijd zo uitgevoerd als bedoeld, in die zin kan er sprake zijn van een gat. Er wordt gedaan wat goed geacht wordt. Bij WB21 zit dit gat er in dit waterschap nauwelijks. Voor de KRW wordt geprobeerd dit gat in de pilots te ontdekken en het niet te laten ontstaan.

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen

Binnen het waterschap gaat dit vrij goed. Intern worden regelmatig informatiebijeenkomsten georganiseerd over bepaalde, actuele onderwerpen. Dit loopt goed en zorgt voor kennisoverdracht. Voor de KRW is er echter weinig overzicht van hoe andere waterschappen het oppakken. Dit zou beter kunnen, hier kan veel van elkaar geleerd worden. Tot nu toe gaan publicaties vaak over de organisatie van het implementeren van het beleid en nog te weinig over de uitvoering.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

Voor beide instrumenten is de communicatie een vraagstuk. Hoe kan zichtbaar en tastbaar gemaakt worden wat gedaan moet worden en hoe het uit gaat werken? Hoe zijn beide instrumenten naar buiten toe te visualiseren? Hierbij moeten ook de kosten en baten inzichtelijk gemaakt kunnen worden.

Er is ook behoefte aan inzicht van maatregelen, effecten en kosten. De effecten van maatregelen zijn nog niet goed in te schatten, de vraag is in hoeverre dit mogelijk is. Met name voor waterkwaliteit geldt dat ecologie erg weerbarstig is en dat voorspellingen altijd onzekerheden bevatten.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

Kwantitatieve doelen kunnen gehaald worden. Voor de kwalitatieve doelen geldt dat er enige vrijheid zit in het opstellen hiervan. De mate van vrijheid zal ook bepalen of alle doelen haalbaar zijn. Als de doelen niet gehaald worden, zal dit komen door de onvoorspelbaarheid van effecten.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

WB21 heeft verandering gebracht in de verhoudingen tussen water en ruimtelijke ordening. Dit is een heel belangrijke verandering. Water heeft een plek gekregen in de ruimtelijke ordening en er wordt geaccepteerd dat water ruimte nodig heeft.

Beide instrumenten geven inzicht in de robuustheid van het watersysteem en het belang van ruimte en robuustheid wordt ook gezien.

Hopelijk wordt via de KRW de aandacht voor ecologie verankerd, maar hier geldt eerst zien, dan geloven. Er is nog wat pessimisme ten aanzien van wat de KRW allemaal teweeg gaat brengen.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

De consequenties voor het waterschap zijn de impulsen die beide instrumenten geven. Beide instrumenten zijn en blijven een steun in de rug van de waterbeheerders.

De wezenlijke verandering voor het watersysteem is hopelijk een robuuster en schoner watersysteem.

Zijn de doelen reëel en haalbaar?

Voor WB21 wel, voor de KRW is het aan de waterschappen om de doelen zo op te stellen.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

Het is goed om over deze materie te filosoferen, het waren goede vragen om over na te denken.

Heeft u nog tips voor de volgende interviews?

Praten met de UvW kan een aanvulling zijn op de interviews die je nu doet.

INTERVIEW DE HEER RUDI GERARD, WATERSCHAP REGGE EN DINKEL**21-03-2005****ALGEMEEN***Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?*

De heer Gerard is hoofd van de afdeling Beleid en Beheer Watersystemen en is daarmee verantwoordelijk voor de implementatie en de uitvoering van zowel WB21 als de KRW. De afdeling telt 46 mensen.

Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21 en de KRW?

WB21: de zaken die voor WB21 gedaan moeten worden, zijn voor een deel al in uitvoering. Zo wordt gewerkt aan het realiseren van retentiegebieden, het vasthouden van water, het opstellen van stedelijke waterplannen etc. Momenteel is het waterschap bezig met het vaststellen van de stedelijke wateropgave in samenwerking met gemeenten. Ook is een hoogwatermodel ontwikkeld, waarmee diverse scenario's voor het beheersgebied doorgerekend zijn. Zo zijn inzichten verkregen in de hoogwaterproblematiek in het gebied. Op hoofdlijnen is de wateropgave van het beheersgebied in kaart gebracht. Deze wateropgave wordt nu op deelstroomgebied-niveau uitgewerkt. Per deelstroomgebied wordt in kaart gebracht wat er nu moet gebeuren om in de wateropgave te voorzien. Aan het einde van dit jaar moet dat inzichtelijk zijn. Tevens wordt gewerkt aan de RAP's (Retentie Actie Programma's), die per deelstroomgebied inzicht geven aan hoe de retentie per deelstroomgebied vorm gaat krijgen.

KRW: er lopen nog geen projecten. Het traject richting 2009, om te komen tot een stroomgebiedbeheersplan wordt doorlopen. Er zijn veel pilotprojecten gestart, voornamelijk in het kader van kennisontwikkeling. Zo loopt bijvoorbeeld een pilotproject over MEP en GEP. Wat houden MEP en GEP in voor dit gebied en hoe zijn ze te bepalen? Er wordt verder al veel geïnvesteerd in ecologie. Er wordt door het waterschap al veel gedaan om ecologische waarden te creëren, te behouden en te versterken. Er worden met betrekking tot waterkwaliteit en ecologie dus al zaken uitgevoerd, die waarschijnlijk straks onder de KRW kunnen gaan vallen.

Zijn er projecten waarin beide instrumenten een grote rol spelen?

In de planvorming en in de uitvoering van projecten wordt structureel naar de waterkwantiteits- en waterkwaliteitscomponenten gekeken. Er wordt toegewerkt naar de meest efficiënte oplossing vanuit zowel WB21 als de KRW. Een integrale aanpak dus.

WB21 / KRW*Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW? In welke fase bevinden de activiteiten zich en hoe ziet de planvorming er de komende jaren uit?*

WB21: zit voor een groot deel al in de uitvoeringsfase.

KRW: zit nog in de voorbereidings- en planvormingfase.

De planvorming komt overeen met hoe dit in het NBW gesteld wordt. Centraal in de planvorming voor beide trajecten staat momenteel het koppelen van beide trajecten. Voor WB21 bestaat in Overijssel het Waterplatform. De KRW wordt binnen Rijn Oost aangepakt (middels RBO, RAO). Dit zijn twee structuren voor twee instrumenten. Per 31 maart zal besloten worden beide structuren te integreren. Het Waterplatform en de organisatiestructuur voor Rijn

Oost zullen dan samengevoegd worden, inclusief de werkgroepen die hieronder vallen. Zo ontstaat er één aanspreekpunt en één verantwoordelijk orgaan.

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

Voor WB21 wel, met name maatregelen voor het vasthouden en bergen van water. Voor de KRW zijn nog geen maatregelen geformuleerd.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

Dit is moeilijk te zeggen, de vraag is wat er wel en niet onder gerekend moet worden. Zonder WB21 waren zaken wel onder een andere naam uitgevoerd. Een grove schatting voor WB21 is 5 fte. Voor WB21 is het jaarlijkse budget € 2 miljoen per jaar. In de praktijk is dit nog wat meer, aangezien ook, middels bijvoorbeeld reconstructies, maatregelen genomen worden in het kader van WB21.

Voor de KRW is naar schatting de inzet circa 2 fte. De afgelopen jaren is voor de KRW circa € 130.000 begroot. Naar verwachting zullen vanaf 2007 de monitoringskosten omhoog gaan met nog circa € 100.000 per jaar.

Op de investeringen is nog geen zicht. Naar verwachting zal de KRW leiden tot extra investeringen in het watersysteem en in de waterzuiveringen. Deze kosten zullen grof geschat € 2 à 3 miljoen bedragen.

Hoe vindt u deze inzet tot nu toe?

Voor WB21 is de inzet goed. Voor de KRW is de inzet minder goed en dan met name de landelijke inzet en de landelijke regie.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

WB21 is door het bestuur volledig geaccepteerd. Er worden middelen voor vrijgemaakt. Er is draagkracht en betrokkenheid voor de aanpak van wateroverlast in het bestuur. Wateroverlast is tastbaar, concreet en zodoende ook goed over te brengen. Veiligheid wordt in het algemeen goed gedragen in Nederland.

Bij de KRW speelt met name angst voor boetes een rol in het bestuur. Er is wel betrokkenheid, maar de KRW wordt voorzichtig benaderd en opgepakt. Er wordt geprobeerd alleen het hoognodige naar Brussel te presenteren en de rest van de ambities voor het waterschap zelf te houden. Zodoende loopt het waterschap minder gevaar afgerekend te worden op doelen die niet gehaald zijn. Te ambitieus zijn kan, met de onzekerheden die de KRW bevat, gevaarlijk zijn. Dit is eigenlijk best jammer. Doordat Nederland het afvoerputje van Europa is, zitten er kansen aan de KRW. Echter de dreigende kant van de KRW overheerst nog.

Wat zijn de eigen ambities van het waterschap?

De ambitie om het watersysteem op orde te krijgen is hoog. Daarnaast is er weinig zicht op de vrijheden die het bestuur nu eigenlijk heeft. Het proces van de KRW wordt wel overzien, maar waar het toe moet en gaat leiden is lastig te voorspellen.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Voor WB21 geldt de eerder genoemde inzet als beeld van het benodigde budget. Voor de KRW is er nog geen goed beeld van het benodigde budget, slechts grove schattingen.

Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap? En hoe wordt de aansturing vanuit Brussel, Den Haag en de provincie ervaren?

Voor de KRW is er te weinig landelijke regie. In de discussie rondom de karakterisering van de waterlichamen is vaak om verduidelijking gevraagd. Deze verduidelijking bleef uit en de waterschappen hebben een richting gekozen. Vervolgens wordt nationaal een richting bepaald en kan het dus zijn dat waterschappen de “verkeerde” richting in zijn geslagen. Natuurlijk is landelijke regie ook moeilijk, aangezien waterschappen toch in ieder gebied anders werken en andere gebiedsspecifieke eigenschappen hebben. Toch is landelijke regie wel nodig.

Voor de KRW wordt de regie en aansturing als slecht ervaren. Het proces is landelijk onduidelijk. Vanuit Brussel is het waarschijnlijk niet eens zo slecht opgezet. Landelijk is er te weinig duidelijkheid en het verkrijgen van duidelijkheid duurt te lang. Het lijkt nu beter te gaan. Door bijvoorbeeld het opstellen van de decembernota's ontstaat er een betere lijn in het proces.

De KRW is een log instrument. Neem bijvoorbeeld het RAO. Hierin wordt met dertig mensen vergaderd. Dit is vrij veel. Bovendien zijn er te veel inhoudelijk gespecialiseerde mensen betrokken in het RAO. Hiermee zijn de discussies te veel inhoudelijk en te weinig op het gebied van besluitvorming. Vanaf nu zal dit anders aangepakt worden. Eerst was er sprake van een drie lagen structuur. Vanuit productteams (laag 1) zitten specialisten in het RAO (laag 2) en van hieruit wordt geadviseerd aan het RBO (laag 3). Momenteel wordt gewerkt met een vier lagen structuur. Vanuit de productteams (laag 1) zitten specialisten in een soort projectgroep (laag 2). Hier worden de inhoudelijke discussies gevoerd. Van hieruit volgt, na de inhoudelijke discussies, het RAO (laag 3). Hierin worden hoofdlijnen bewaakt. Hier zullen geen inhoudelijke discussies meer gevoerd worden, het RAO wordt een soort management laag. Het RAO adviseert vervolgens het RBO (laag 4). Hopelijk gaat dit beter werken.

In het algemeen geldt dat er voor de KRW veel landelijke en regionale werkgroepen zijn, er veel onderzoeken lopen naar dit instrument en de vraag is of er nog wel overzicht is van wat er allemaal gedaan wordt. Er zijn veel partijen en mensen mee bezig, maar de vraag is of er coördinatie is en of er duidelijkheid ontstaat.

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

In het NBW en de KRW staan de te doorlopen trajecten duidelijk weergegeven. Hoe alles vormgegeven moet worden is echter minder duidelijk.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Voor WB21 is het draagvlak goed. Voor de KRW is het draagvlak minder. De KRW is moeilijker te begrijpen. Er zijn veel ecologen bij betrokken, maar al die kennis maakt het nog moeilijker om de essentie van de materie over te brengen. Bij de mensen die ermee werken is draagvlak. Bij overige medewerkers is minder betrokkenheid en draagvlak.

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

WB21 is min of meer de basis voor het waterbeheerplan. Deze is in 2002 vastgesteld. Toen speelde de KRW nog minder, dus de KRW is ook niet in het waterbeheerplan verwerkt. Het waterschap vraagt verlenging aan van het bestaande waterbeheerplan bij de provincie. Alle energie moet gaan naar het stroomgebiedbeheersplan van 2009. Dit past ook beter in de huidige tendens van minder beleid, meer uitvoering. Het huidige waterbeheerplan kan wel aangevuld worden.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

Het planproces is separaat verlopen. Hierin zit ook een faseverschil. De KRW komt na WB21. In de besluitvorming en de uitvoering worden beide trajecten gezamenlijk opgepakt. In deze fase is een gezamenlijk verloop ook wenselijk.

Zijn er risico's aan een gecombineerde aanpak van beide instrumenten?

In theorie zou een vertraging kunnen ontstaan van de uitvoering van WB21, maar in de praktijk gebeurt dit waarschijnlijk niet.

Zijn er risico's aan een separate aanpak van beide instrumenten?

Investerings die anders hadden moeten of beter hadden gekund. De risico's in dit waterschap zijn minimaal, omdat dit waterschap al lange tijd een all-in waterschap is, waardoor integrale afwegingen altijd spelen. In dit waterschap was er geen culturomslag door integraal werken.

Zijn er ervaringen met een geïntegreerde aanpak?

Nog niet, de geïntegreerde aanpak zal vanaf eind maart standaard zijn, door de integratie van de overlegorganen.

Hoe is de situatie qua samenwerking en communicatie binnen de betreffende WB21 / KRW regio's, wordt nut en noodzaak van samenwerking en communicatie gezien?

De samenwerking en communicatie met provincies, waterschappen en gemeenten onderling verloopt goed. Wel staat voor gemeenten de KRW nog ver af. Als een gemeente vraagt wat de KRW voor hen betekent, is hier nog geen duidelijk antwoord op. Hierdoor is de betrokkenheid nog niet optimaal.

De communicatie voor de KRW verloopt stroperig. Er zijn veel afstemmingsproblemen, de vele betrokken partijen hebben een eigen manier van doen. De partijen willen wel samenwerking, maar er zijn veel verschillen die het proces moeilijk maken.

Is er sprake van samenwerking tussen WB21 en KRW medewerkers?

Ja, voor een gedeelte zijn dit dezelfde medewerkers. Beide trajecten vallen onder één afdeling, de mensen werken veel en goed samen.

Hoe verloopt de communicatie binnen de regio en binnen het waterschap zelf met bestuur, belangengroepen en ingelanden?

De communicatie met het bestuur loopt goed. De KRW is hierbij moeilijker over te brengen dan WB21.

Extern met belangengroepen en ingelanden vindt de samenwerking en communicatie vooral plaats via de klankbordgroepen. Een aantal belangengroepen wil zelfs meer betrokken worden. Publieke participatie is een belangrijk punt vanuit de KRW, maar de realisatie hiervan is nog moeilijk vorm te geven. Voor de burgers leeft de KRW nog niet, daarvoor zijn er nog te veel onduidelijkheden. Het hele verhaal is nog te abstract.

WB21 staat zowel bij de belangengroepen als bij de ingelanden goed op de kaart.

PROBLEMEN OP UITVOERINGNIVEAU

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van WB21 en van de KRW?

Voor beide instrumenten is het verloop met betrekking tot afstemming en samenwerking met Duitsland moeilijk. Duitsland heeft een eigen wetgeving, een eigen manier van werken. Er zijn geen waterschappen. Veel partijen zijn betrokken bij de stroomgebieden. Met betrekking tot de Dinkel is het moeilijk goede afspraken met de Duitse partners te maken.

Grondverwerving was een paar jaar geleden een probleem, dit speelt nu echter nauwelijks meer. Er komt meer grond vrij doordat agrariërs open staan voor veranderingen.

Voor de KRW worden moeilijkheden voorzien, doordat momenteel natuurbeheer gebaseerd is op basis van vrijwilligheid. Doordat bij wet vanuit Brussel bepaalde acties genomen moeten worden, zal het principe van vrijwilligheid onder druk komen te staan.

Tenslotte zal het generieke beleid aangescherpt moeten worden, om doelen van de KRW haalbaar te maken. Het mestbeleid is hier een voorbeeld van. Het bereiken van de doelen is mede afhankelijk van landelijk beleid.

Zijn er problemen met een eventuele gezamenlijk aanpak van beide instrumenten?

Nee.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van WB21 en de KRW binnen dit waterschap?

Vanuit de KRW ontstaan kansen voor het optimaliseren van internationale samenwerking (in dit geval vooral met Duitsland). Er ligt een kans voor grensoverschrijdend waterbeheer.

De huidige ontwikkelingen in de landbouw bieden kansen voor zowel WB21 als de KRW. Het gaat niet zo goed in de landbouw. Bedrijven stoppen waardoor de druk op grond afneemt. Ook staan meer agrariërs open voor bijvoorbeeld landbeheer. Het creëren van win-win situaties voor bijvoorbeeld blauwe diensten en beekdalinrichting vormt een kans om samen met de landbouw aan het waterbeheer te werken.

Ook instrumenten als reconstructie bieden kansen voor het realiseren van doelen voor WB21 en de KRW.

Ziet u kansen voor een gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

Het is een kans om alle dingen in een keer goed te kunnen doen.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA ONDERZOEK

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap.

Voor WB21 was dit wel zo (2 à 3 jaar geleden). Dit is echter niet meer zo. Er wordt in dit waterschap nu volop gewerkt aan de uitvoering van WB21.

Voor de KRW zal dit gat wel meevallen. Het gaat om de aanpak van gebieden waar nu al in gewerkt wordt voor WB21. Waarschijnlijk is de KRW goed mee te pakken in de uitvoering omdat WB21 al loopt. Een kans die het faseverschil biedt.

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen

Dit gebeurt binnen dit waterschap volop. Landelijk en regionaal verschijnen veel rapporten en er worden regelmatig informatiedagen georganiseerd. Dat loopt goed. Voor internationale projecten zijn er ook internationale kennisdagen, waar dit waterschap bij betrokken is.

Voor de KRW vindt kennisoverdracht nog te weinig plaats. Bij de mensen die ermee werken, vindt wel overdracht plaats, maar de medewerkers die er niet inzitten, krijgen te weinig mee van wat er speelt. Ook naar buiten toe geldt dat de kennisoverdracht voor de KRW onvoldoende is. Hier wordt aandacht aan besteed, maar er zijn nog te veel onduidelikheden om kennis goed over te brengen. De kennis moet voor een deel nog vergaard worden.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

Er is lang geworsteld met de effecten die maatregelen kunnen hebben. Dit heeft het waterschap nu redelijk in beeld. Er is natuurlijk nooit een garantie, want ook tussen modellen en de werkelijkheid zitten verschillen.

De laatste vijf à zes jaar is flink geïnvesteerd in geohydrologische systeemanalyse. Zodoende is er nu een goed beeld over wat water in het gebied doet, zowel voor grondwater als voor oppervlaktewater.

De afwegingen die nodig zijn omdat iedere euro maar een keer besteed kan worden, zijn nog moeilijk te maken. Het project “kwaliteitseuro” speelt in op de vraag hoe een euro het beste besteed kan worden om een kwaliteitsslag te maken. Voor WB21 gebied Vecht-Zwarte Water is deze afweging redelijk goed in beeld.

Ook een belangrijke vraag die speelt is welke maatregelen beter genomen kunnen worden, bronmaatregelen of systeemmaatregelen (waarbij ingespeeld wordt op het zelfreinigend vermogen van het systeem). Welke investering levert het meeste rendement op en is daarmee het meest waardevol, voor zowel WB21 als KRW? Momenteel wordt gezegd dat het watersysteem meestal de zwakste schakel is en dat dit ook aangepakt moet worden (systeemmaatregelen dus).

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

Het waterschap kan de doelen voor de KRW zelf bepalen, dus die moeten ook te halen zijn. Ook voor WB21 gaat dit waterschap de doelen halen.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

Beide instrumenten zullen fusies bij waterschappen veroorzaken. Er zal nog meer schaalvergroting ontstaan.

Uiteindelijk zal het watersysteem natuurlijker en veerkrachtiger worden. Het besef dat water niet beheerst, maar juist beheerd moet worden zal verder doordringen. Hierdoor zal water belangrijker worden in de leefomgeving.

Wat zijn de financiële consequenties van WB21 en de KRW?

Er zullen op alle terreinen forse investeringen nodig zijn. Dit zal een stijging van de lasten betekenen.

Voor de kosten / baten verhouding zullen de kosten hard zijn en de baten zacht. De baten liggen op het gebied van welzijn. Dit is moeilijk uit te drukken in geld. Voor een gegronde kosten / baten verhouding, zullen water en welzijn harder uitgedrukt moeten worden, een waarde moeten krijgen.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

Een consequentie voor waterschappen is waarschijnlijk de eerder genoemde schaalvergroting.

Het watersysteem wordt natuurlijker en veerkrachtiger en er zal een balans moeten ontstaan tussen techniek en natuur. Het waterbeheer zal altijd in beweging blijven. Met name de KRW zal meegaan met de tijd, meegaan in nieuwe inzichten en ontdekkingen.

Zijn de doelen reëel en haalbaar?

Voor WB21 wel. Voor de KRW zullen sommige doelstellingen voor bepaalde stofjes niet gehaald worden. De essentie van de KRW zal wel uit te voeren zijn.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

Prettig. Soms had naar mijn idee meer doorgevraagd kunnen worden. Verder zijn de vragen erg open, waardoor er een kans is op verschillen in de antwoorden. De heer Gerard is benieuwd naar de uitkomsten van het onderzoek.

Heeft u nog tips voor de volgende interviews?

Nee.

INTERVIEW DE HEER PIETER MASSINK, WATERSCHAP VELUWE**1 MAART 2005****ALGEMEEN***Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?*

De heer Massink is hoofd afdeling Planvorming. Het implementeren van WB21 en de KRW valt onder deze afdeling. Er is een beleidsmedewerker als trekker voor WB21 en een beleidsmedewerker als trekker voor de KRW. Deze beleidsmedewerkers weten elkaar goed te vinden.

Wat voor projecten heeft dit waterschap gedaan met betrekking tot WB21?

Al zo'n 15 à 20 jaar is Waterschap Veluwe bezig met beken. Beken ruimte geven, beekherstel en dergelijke. Dit is ook logisch, aangezien de Veluwe Rand een natuurfunctie heeft. Toen WB21 kwam, was dit voor ons niet echt iets nieuws. Het is meer iets wat al jaren gedaan wordt, maar dan onder een andere naam.

Wel is in het kader van WB21 de wateropgave met het middenscenario berekend. Hieruit zijn zoekgebieden naar voren gekomen. Het blijkt dat er ca. 500ha zoekgebied nodig is voor de wateropgave. Het waterschap zelf heeft 700ha aangegeven als zoekgebied, om zo in ieder geval op de gewenste 500ha uit te komen. Dit mede omdat het waterschap functieveranderingen van grond alleen willen doorvoeren op basis van vrijwilligheid. Als een agrariër niet wil, wordt een andere oplossing gezocht. Er zijn wel agrariërs die open staan voor verandering van de functie van hun grond, sommigen benaderen ons zelfs. Dit zijn kansen die gepakt worden. Het is echter noodzakelijk dat er een nauwkeurigere rekenslag gemaakt wordt, waarin gekeken wordt of die 500ha echt nodig is en waar deze het meest nodig is.

Er is een werkgroep vanuit de UvW die een onderzoek naar de normering doet en hierover gaat adviseren. Het kan zijn dat de officiële werknormen goed zijn. Het kan in het ergste geval ook zo zijn dat zaken anders moeten. Dat zou extra werk betekenen.

Verder wordt er in het kader van WB21 gewerkt aan gemeentelijke waterplannen, het stimuleren van afkoppelen, GGOR opstarten en dergelijke.

Wat voor projecten heeft dit waterschap gedaan met betrekking tot de KRW?

Er wordt een vierde trap aangelegd bij de waterzuivering van Harderwijk. Dit speelt al jaren (maar is nu te noemen als KRW maatregel) en is in samenwerking met Rijkswaterstaat IJsselmeergebied besloten. Het aanleggen van deze vierde trap zal de kwaliteit van het Veluwemeer ten goede komen.

Zijn er projecten waarin beide instrumenten een belangrijke rol spelen?

De beekprojecten die al jaren gedaan worden, hebben zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve component.

WB21 / KRW

Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

De KRW zit in de planvormingfase. Het is soms lastig, aangezien op dit moment er een vraag naar maatregelen ligt, terwijl op rijksniveau nog wordt gewerkt aan het uitkristalliseren van het beleid. Dit is nog niet gereed, maar toch ligt er een vraag naar maatregelen. Dit leidt tot discussies.

WB21 zit al verder richting de uitvoeringsfase. Hiervoor lopen al meerdere projecten.

Hoe ziet de planvorming eruit?

WB21: de planvorming is vrij duidelijk. Het rekenen met de normeringen moet volgend jaar af zijn. In mei 2006 dient aangegeven te worden wat de feitelijke waterberging is op perceelsniveau. Per 1 januari 2007 dient dit dan in het streekplan verankerd te worden en per 1 januari 2008 in de bestemmingsplannen van de gemeenten.

KRW: de planvorming is onduidelijk, wat chaotisch. Het is de vraag welke acties op dit moment verstandig zijn. De terugkoppeling van het LBOW op de karakterisering van de waterlichamen is nog niet binnen. Als hieruit blijkt dat dingen anders moeten, en er is al begonnen met de eerste decembernota, is er een kans op extra werk. Dit is niet wenselijk.

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

De hiervoor genoemde maatregelen als beekherstel en de vierde trap bij de zuiveringsinstallatie van Harderwijk kunnen in het kader van WB21 en de KRW genoemd worden. Voor diffuse bronnen zijn nog geen maatregelen. Tot nu toe zijn er vooral ecologische maatregelen genomen voor beken en sprengen, de waardevolle wateren. Niet voor bijvoorbeeld de sloten in de IJsselvallei. In de toekomst zal een verschuiving moeten plaatsvinden naar de minder waardevolle wateren, want ook deze wateren zullen aangepakt moeten worden.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

WB21: 1,5 fte.

KRW: 2,5 fte.

De financiële inzet is moeilijk te noemen. Met meten en modelleren erbij zijn de kosten voor WB21 jaarlijks zo'n € 350.000.

Voor de KRW zijn de directe kosten niet zo hoog, waarschijnlijk zo'n € 50.000 per jaar. Wel is een inhaalslag nodig op het gebied monitoring van ecologische parameters. Voor monitoring van alle benodigde stoffen zullen de kosten naar schatting € 250.000 à € 300.000 zijn.

Al deze kosten zijn niet helemaal op WB21 en de KRW te schuiven, omdat voor een deel deze acties toch wel gedaan zouden worden. En als het goed bekeken wordt, zijn op dit moment de kerntaken van de waterbeheerders het uitvoeren van WB21/NBW en de KRW. Zo kan dus bijna alles wat op de begroting staat, onder beide instrumenten geschaard worden.

Wat is uw mening over de inzet?

Geld is het probleem niet bij het uitvoeren van beide beleidsinstrumenten. Limiterend zijn de beschikbare fte's en nog belangrijker, de traagheid van de processen. Dit soort beleidsprocessen verlopen nu eenmaal traag.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

Het bestuur worstelt met eigen ambities versus NBW / KRW. Het voorkomen van lastenstijging is een belangrijke doelstelling. Al met al is er weinig ruimte voor eigen ambities, naast NBW en KRW. Er worden doelstellingen van bovenaf geformuleerd. Zo is eind vorig jaar het WHP 2005-2009 van Gelderland vastgesteld. Hierin staan resultaatsafspraken. Vroegere inspanningsverplichtingen worden steeds vaker resultaatsverplichtingen (dit is ook goed). Hierdoor wordt alles duurder en moet de begroting omhoog. Op dit soort momenten wordt er gesneden in de eigen ambities. Er is een soort spagaat van ambities en kostenbeheersing.

De bestuurlijke situatie speelt ook mee in de vraag in hoeverre einddata haalbaar zijn. Er is in februari door het LBOW besloten dat er ieder jaar decembernote's dienen te verschijnen. Indien deze nota's in december gereed moeten zijn, betekent dit op waterschapsniveau dat deze nota's in juni aan het bestuur voorgelegd moeten worden. Dit betekent dat maar de helft van de bedoelde tijd overblijft. Waarschijnlijk is er niet bij nagedacht wat het schrijven en goedkeuren van deze decembernote's op waterschapsniveau betekent.

Hoe is de betrokkenheid en het draagvlak bij en voor WB21 en de KRW in het bestuur?

Voor WB21 is dit meer aanwezig dan voor de KRW. De landbouwinbreng is groot in ons bestuur. En in het algemeen scoort wateroverlast beter dan waterkwaliteit. WB21 is concreter, duidelijker en beter uit te leggen. De KRW is momenteel nog moeilijk uit te leggen, omdat er nog veel onzekerheden en onduidelijkheden in zitten.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Er is nog geen beeld van het benodigde budget.

Hoe verloopt de regie, aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap?

Vooral voor de KRW heerst het gevoel dat er te weinig aansturing en coördinatie is.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Het draagvlak onder de medewerkers is groot.

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

Er is zicht op de te doorlopen trajecten. In de zomer van 2008 moet het stroomgebiedbeheersplan in concept gereed zijn. Hierin dienen doelen, maatregelen, effecten en kosten te staan. Om dit stroomgebiedbeheersplan te realiseren is het noodzakelijk om beide beleidstrajecten integraal aan te pakken en te verwerken. Er zijn onzekerheden en onduidelijkheden over hoe dit integraal aanpakken dan vorm moet krijgen (omdat zowel WB21 als de KRW goed moeten zijn en dit elkaar soms bijt).

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

Beide instrumenten vinden doorwerking in het waterbeheerplan, in de vorm van de projecten die al eerder genoemd zijn. In de toekomst wordt deze doorwerking waarschijnlijk nog uitgebreid.

Hoe ervaart u de regie, aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten?

Het zou fijn zijn als het script al wat meer uitgewerkt zou zijn. Het is nu nog als een regisseur die nog niet weet wat en hoe hij moet regisseren.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

De trajecten zullen steeds meer gezamenlijk gaan lopen. WB21 is al concreter dan de KRW. Er is sprake van een faseverschil. Dit komt vooral door het trage verloop van de regiefunctie. Het hoe en wat van bovenaf is vooral voor de KRW niet duidelijk.

Vaak geldt dat een lange tijd gewacht moet worden en dan in een korte tijd dingen gedaan moeten worden. Het creëert kansen, het verloop is trager omdat waterbeheerders actief mee kunnen denken en in zekere mate ook kunnen sturen.

Is volgens u een gezamenlijk of juist een separaat verloop gewenst?

Een gezamenlijk verloop is gewenst, zowel op strategisch niveau als op uitvoeringsniveau. Al op strategisch niveau moet gekeken worden naar waar beide instrumenten elkaar bijten, zodat hierover gepraat kan worden. Dan kan gekeken worden naar wat acceptabel is en kunnen alternatieven besproken worden. Als dit pas gebeurt in de uitvoeringsfase, is een deel van het werk al gebeurd en kan extra werk ontstaan.

Zitten er risico's aan een gecombineerde aanpak?

Nee, een gecombineerde aanpak heeft alleen voordelen. Door een gecombineerde aanpak voorkom je juist de risico's van verkeerde keuzes en verkeerde maatregelen die later weer anders moeten.

Zitten er risico's aan een separate aanpak?

Het terug moeten komen op eerdere besluiten, waardoor extra werk ontstaat.

Hoe is de situatie qua samenwerking binnen de betreffende WB21 en KRW regio's?

WB21: niet zoveel samenwerking. WB21 speelt vooral in de eigen beheersgebieden van de waterschappen. Dit wordt individueeler opgepakt dan de KRW.

KRW: binnen de KRW-regio Rijn Midden is veel samenwerking en veel overleg. De KRW wordt echt door en met de regio aangepakt.

Wordt het nut en de noodzaak van samenwerking en een gecombineerde aanpak gezien?

Nut en noodzaak voor samenwerking en gecombineerde aanpak worden binnen dit waterschap algemeen gedragen.

De heer Massink kan zich voorstellen dat de provincie deze noodzaak misschien minder ziet. Doordat de KRW regionaal wordt opgepakt en vanuit het RBO naar het LBOW gaat, heeft de provincie minder grip op wat er gedaan wordt. Dit zou bij een gecombineerde aanpak ook het geval zijn. De provincies hebben op dit moment waarschijnlijk meer grip op WB21 dan op de KRW.

PROBLEMEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Zijn er problemen met betrekking tot de implementatie van WB21?

Het gebrek aan voldoende exacte gegevens om de wateropgave door te rekenen (debieten, stroomsnelheden, waterpeilen en dergelijke tot op een zeker detailniveau).

Zijn er problemen met betrekking tot de implementatie van de KRW?

Een knelpunt voor dit jaar is dat het LBOW in april verwacht overleg te hebben over hoe de waterlichamen vastgesteld moeten worden. In de beschrijving van de stroomgebieden van

eind vorig jaar is dit niet helemaal naar wens gebeurd. Bij het opstellen van de decembernote voor dit jaar komt dit terug. Als we tot april moeten wachten op terugkoppeling vanuit het LBOW, wordt het wel erg krap om de nota in juni aan het bestuur te kunnen voorleggen en dus om in december een goedgekeurde nota te hebben.

Ook de ontbrekende kennis vormt een probleem. Er is een gebrek aan zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens. Van de prioritaire stoffen is nog lang niet alles gemeten. Ook is er meer kennis van de waardevolle wateren, dan van bijvoorbeeld de sloten. Zo is er ook meer kennis van macrofauna dan van vegetaties. Daarnaast is er een onzekerheid in de ingreep-effect relaties. Echt goed kwantificeren hiervan is nog niet mogelijk. Er dient meer gemeten te worden. Dit is voor het bestuur niet altijd even aantrekkelijk, omdat er veel in geïnvesteerd dient te worden, terwijl je er weinig van terugziet.

Zijn er problemen met betrekking tot een gezamenlijke aanpak?

Een gezamenlijke aanpak is nodig om problemen te ondervangen. De vraag die echter speelt bij projecten waar beide instrumenten een rol spelen, is waar deze instrumenten elkaar bijten. In de IJsselvallei wordt water vastgehouden door stuwen. Dit is vanuit WB21 gezien goed. Maar vanuit de KRW gezien dient de IJssel passeerbaar en migreerbaar te zijn. Hoe ver gaan beide instrumenten dan, is het dan de bedoeling langs iedere stuw een cascade of vistrap te maken?

De heer Massink geeft aan dat de keuze van welk instrument maatgevend is, afhankelijk is van het gebied. In een gebied met hoge natuurwaarde zal de KRW zwaarder wegen, in gebieden met veel wateroverlast WB21. Momenteel worden bij beide instrumenten meer tegenstellingen dan overeenkomsten gezien.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Zijn er kansen met betrekking tot de implementatie van WB21, KRW en eventuele gezamenlijke aanpak?

Vroeger hadden waterschappen grote ambities en vaak was sprake van een inspanningsverplichting. Er was minder afweging naar het werkelijke resultaat. Er werden maatregelen genomen waarvan het rendement vooraf vaak niet bekend was. Vanuit de KRW (en in mindere mate ook WB21) worden realistische doelen geformuleerd, waar vervolgens ook op afgerekend wordt. De doelen moeten haalbaar zijn en een bepaald rendement hebben. Dit moet vooraf inzichtelijk zijn. Dit is een cultuuromslag voor zowel bestuursleden als medewerkers. Vroeger werd meer met een timmermansoog gekeken, terwijl nu met modellen gewerkt wordt. Het is een kans dat er vanuit het huidige beleid resultaatsverplichtingen liggen. Het is goed om op die manier bezig te zijn. Zo kunnen ook de gemaakte kosten beter verantwoord worden. Zo zijn waterschappen zakelijker en professioneler bezig met het waterbeheer.

Nog een kans is het gezamenlijk bezig zijn (met name bij de KRW). Er is een intensieve samenwerking met partijen waar waterschappen afhankelijk van zijn in het realiseren van bepaalde maatregelen en het halen van doelen. Het is van belang gezamenlijk water goed neer te zetten.

ERVARINGEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Hoe wordt de aansturing van het waterbeleid ervaren, zoals deze uitgedragen wordt door hogere overheden?

Alles vanuit Brussel gaat via Den Haag. De aansturing vanuit Den Haag is met name voor de KRW wat traag. Vanuit de provincies geldt dat met het oog op WB21 er aansturing is. Met betrekking tot de KRW komt er niet veel vanuit de provincie.

Hoe wordt de landelijke aansturing en betrokkenheid ervaren?

Er is landelijk gezien voldoende betrokkenheid, maar te weinig aansturing. Aansturing is belangrijk. Er moet eenduidigheid en consistentie zijn.

Zijn er al ervaringen met een geïntegreerde aanpak van WB21 en de KRW?

Nee, niet meer dan de reeds uitgevoerde beekprojecten.

Hoe verloopt de communicatie tussen waterbeheerders onderling in WB21 / KRW regio's.

WB21: weinig samenwerking, weinig communicatie. Dit is een traject dat vrij individueel doorlopen wordt. WB21 is naar het bestuur toe beter communiceerbaar dan de KRW.

KRW: communicatie verloopt goed binnen het waterschap en met het bestuur. Ook met de overige waterschappen binnen Rijn Midden is regelmatig contact. De KRW zorgt voor afstemming en communicatie binnen Rijn Midden.

De communicatie met belangengroepen en burgers wordt voornamelijk op waterschapsniveau aangepakt.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA-ONDERZOEK:

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap:

Nee, niet specifiek. Er is natuurlijk altijd een verschil tussen het opgestelde beleid en de uiteindelijke uitvoering. Dit is van veel factoren afhankelijk. Bij de uitvoering kan opgelopen worden tegen onhaalbaarheden, die in het beleid nog niet voorzien waren.

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van een effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis later stromen:

Dit is belangrijk en gebeurt wel al, maar kan beter. Intern loopt de kennisoverdracht wel. Kennisoverdracht van waterschappen onderling vindt nog te weinig plaats.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

Het verkrijgen van meer waterkwantiteits- en waterkwaliteitsgegevens. Ook over de ingreep-effect relaties dient meer kennis te komen.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

Voor WB21 wel en voor de KRW ook, voor zover het waterschap deze zelf vast kan stellen. Indien doelen niet gehaald kunnen worden, zullen deze via derogatie aangepast moeten worden.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

De waterschappen gaan zakelijker, professioneler en vooral resultaatgerichter werken. Hierdoor worden ook de kosten / baten verhoudingen bewuster en inzichtelijker. De investeringen die hiervoor gedaan moeten worden zijn zeker zinvol.

Hoe gaat het financiële aspect verlopen?

Dit is moeilijk in te schatten. Dit is afhankelijk van de bestuurlijke en economische situatie en van wat ons opgelegd wordt vanuit de EU.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

Het opstellen van realistische en concrete doelen en deze ook halen. Dit zal de waterschappen resultaatgerichter maken, omdat er meer dan alleen een inspanning geleverd moet worden.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

Goed.

Vindt u dit onderzoek nuttig?

Weet ik niet. De vraag is of een landelijk beeld meerwaarde geeft. De problematiek in het westen is anders dan in het oosten. Waarschijnlijk is in het westen meer aandacht voor WB21 en in het oosten meer voor de KRW. Er zullen altijd verschillen blijven tussen hoog en laag Nederland.

Heeft u nog tips voor mij?

Kijk goed naar hoe de afgelopen gesprekken gegaan zijn. Misschien zijn er vragen met een overlap of misschien wordt door de vragen in een andere volgorde te zetten, voorkomen dat op het eind al veel gezegd is.

INTERVIEW DE HEER TOIN LAMBRECHTS, WATERSCHAP RIJN EN IJSSEL**03-03-2005****ALGEMEEN***Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?*

Dhr. Lambrechts is projectleider voor de implementatie van de KRW en heeft ook meegewerkt aan de voorbereidingen voor WB21.

Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21? De projecten zijn niet puur uitgevoerd vanwege WB21. De projecten die nu onder WB21 vallen, zouden toch wel opgepakt zijn. Er worden veel projecten gedaan die onder WB21 vallen, zoals beekherstel, het aanleggen van bergingsvoorzieningen en het veilig stellen van gebieden voor waterretentie via reconstructie.

Volgens de heer Lambrechts geldt voor WB21 dat waterschappen de maatregelen toch al namen. Er stond niet veel nieuws in WB21.

Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot de KRW?

Pilotstudies naar de invulling van MEP en GEP. Ook de hiervoor genoemde beekherstelprojecten kunnen onder de KRW vallen.

In welke projecten spelen beide instrumenten een grote rol?

Beekherstelprojecten zijn tevens projecten waarin beide instrumenten een belangrijke rol spelen.

WB21 / KRW*Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?*

KRW: stand van zaken loopt gelijk op in heel Rijn Oost. Het waterschap zitten op schema. Momenteel wordt vooral gewerkt aan monitoring en het bepalen van MEPs / GEPs. Een belangrijke vraag die speelt is: "hoe kun je MEP en GEP afleiden, welke hobbels kom je tegen en hoe kom je hierover heen"? Dan gaat het om hobbels in de aanpak, maar ook hobbels op het bestuurlijke vlak en met de overige partners (gemeenten, landbouworganisaties, natuur- en milieuorganisaties etc).

WB21: momenteel wordt er landelijk gewerkt aan de normeringstudies. Bij dit zit dit waterschap nog in de opstartfase. Het is duidelijk hoe het opgepakt gaat worden. De grove schattingen van de wateropgave worden in de eerste helft van dit jaar verwacht.

Verder is het waterschap bezig met het opstarten van GGOR. Dit bevindt zich in de voorbereidingsfase. Er is nog veel uit te zoeken. Hiervoor zijn de waterschappen in Noord Nederland een traject in gegaan, waarin middels modellenstudies kennis vergaard wordt ten aanzien van GGOR.

In welke fase bevinden de activiteiten zich?

Beide beleidstrajecten zitten nog in de onderzoeksfase. Er wordt in beeld gebracht wat er gedaan moet worden, met welke planning er gewerkt gaat worden en welk instrumentarium voor dit alles nodig is. Voor de normeringstudie is het werk al deels uitbesteed.

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

Voor GGOR zal dit over enkele jaren gebeuren. Momenteel wordt in samenwerking met Noord Nederland instrumentarium ontwikkeld waar over 1,5 jaar mee gewerkt kan worden.

Voor de normeringstudies worden in de loop van dit jaar maatregelen geformuleerd.

Voor het KRW traject zijn nog geen maatregelen in zicht.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

KRW: voor de KRW worden voor Rijn Oost de getallen in deze periode uitgezocht. Naar schatting is de inzet 1 à 1,5 fte. De financiële inzet is naar schatting € 100.000.

WB21:

Voor GGOR zijn de getallen als volgt:

2005	40 dagen	circa. € 200.000
2006	65 dagen	circa. € 25.000

Deze kosten zijn voornamelijk voor het ontwikkelen van het benodigde planinstrumentarium.

Voor de normeringstudies geldt dat er enkele tonnen in geïnvesteerd zijn en worden. Dit vanwege het werk dat uitbesteed wordt (vooral het rekenwerk). De eigen inzet van het waterschap is circa 0,5 fte per jaar.

Hoe vindt u de inzet tot nu toe?

Voor de implementatie van de KRW is de inzet goed.

Wat betreft het NBW is nog niet iedereen er op dit moment van overtuigd dat het goed opgepakt wordt. Dit waterschap is wat laat met de normeringstudie, omdat de problemen met de wateroverlast hier niet zo groot zijn. Elders in het land zijn grote problemen en mede daarom worden aan ons nu onderzoeken en studies gevraagd, die in dit deel van het land minder relevant zijn.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

Wat zijn de eigen ambities van het waterschap?

Een waterschap straalt altijd ambities uit. Ambities kosten geld en er moeten keuzes gemaakt worden over het beschikbaar stellen van geld. Het bestuur probeert realistisch te zijn. Beide beleidsinstrumenten kunnen wel perfect aangepakt worden, maar er moet ook gekeken worden naar wat echt nodig is. Dit doet het bestuur, er wordt gekeken naar waar de investeringen nodig zijn.

Met betrekking tot de KRW is het bestuur terughoudender. Er moet nog blijken wat echt nodig is om aan de verplichtingen te voldoen. Er is beleid voor waardevolle systemen, de vraag is of de extra's die de KRW vraagt wel echt nodig zijn.

De betrokkenheid en het draagvlak voor beide instrumenten zijn goed. Ze staan als belangrijke punten op de agenda. Maar er wordt gekeken naar wat realistisch en verstandig is.

Volgens het waterschap passen de maatregelen die nodig zijn voor de KRW ook binnen projecten vanuit WB21. Er wordt getracht dadelijk in de uitvoering beide trajecten in dezelfde projecten op te pakken.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Er zijn ramingen, met name op basis van de kosten voor uitvoering van de 'reconstructieplannen'. WB21 wordt voornamelijk vormgegeven middels uitvoering van de reconstructieplannen. Zodoende is er een beeld van het budget. De schatting is dat de KRW hier wel wat kosten bovenop brengt. Er wordt gehoopt dat dit niet veel zal zijn.

Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap?

Landelijk is er voor de KRW een gebrek aan regie. Voor het NBW wordt gedaan wat juist geacht wordt. Ook hier is niet veel regie. Er zijn wel vragen en misschien is er ook wel behoefte aan regie. Echter het is geen ramp als die er niet is, de ingeslagen weg wordt dan gewoon vervolgd.

Intern is er voor de KRW een duidelijke regie. Intern is er voor WB21 niet echt sprake van coördinatie, het is meer een controle. Het te doorlopen traject wordt goed in de gaten gehouden.

Wat zijn de ervaringen van de medewerkers over deze interne regie / aansturing?

Voor de KRW draait de projectgroep goed, de medewerkers ervaren dit ook zo. Voor de NBW is er geen echte regisseur en er zijn geen geluiden van ontevredenheid. Er is een coördinator die de betreffende projecten in de gaten houdt en dit gaat naar wens.

Hoe is het draagvlak onder de medewerkers, wordt het belang van beide instrumenten gezien?

Voor het NBW wordt het belang gezien. Wel wordt voorzichtig ingezet op wat nodig is. Voor de KRW wordt het belang nog wat minder gezien, het is nog niet zo doorgedrongen. Het idee: 'Brussel wil wat' zit er nog een beetje in.

Ervaart u het als een probleem, hoe de medewerkers beide instrumenten zien?

Nee, de medewerkers die betrokken zijn bij de projecten zijn gemotiveerd en zien het belang. Voor de KRW is het allemaal nog onduidelijk, nog niet concreet genoeg. Hierbij geldt dat WB21 makkelijker uit te leggen is dan de KRW.

Er geldt tevens dat het letten op de waterkwaliteit niet een nieuw item is. Het dient nu alleen in een Europees plan gegoten te worden. Wel zijn termen als MEP en GEP nieuw en dit roept dan ook vragen op. Met een pilotstudie MEP/GEP wordt hiermee ervaring opgedaan.

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

Het waterbeheerplan wordt momenteel opgesteld. Beide beleidsinstrumenten vormen de reden dat bepaalde thema's in het waterbeheerplan opgenomen worden. Zowel WB21 als de KRW zijn vrij sturend in het waterbeheerplan. Vanuit WB21 zijn al wel enkele maatregelen of in ieder geval richtingen opgenomen. Voor de KRW is het nog wat gissen, maar het is duidelijk dat er zaken moeten gebeuren. Een positief punt is dat de KRW in zekere mate dwingt om het waterbeheerplan SMART te maken.

Het waterbeheerplan wordt opgesteld voor vier jaar. De doelen worden voornamelijk SMART geformuleerd op inspanningsniveau. Het zijn nog geen systeemdoelen (dit kan nog niet op de korte termijn, deze komen er wel voor de lange termijn). Over de vraag of de KRW nou een inspanningsverplichting of een resultaatsverplichting vraagt, is onzekerheid geweest. Nu geldt dat Nederland inzet op een controle in 2015, of gedaan is wat gedaan zou worden. Dit houdt in een controle op inspanningsverplichtingen.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

Tot nu toe verlopen ze redelijk gescheiden. Ook de aansturing is gescheiden. Er zijn geen gereguleerde afspraken voor afstemming. Mensen weten elkaar binnen dit waterschap wel te vinden. De stand van zaken rondom beide instrumenten is genoeg bekend. Daarbij komt dat op dit moment de werkzaamheden in het kader van beide instrumenten sterk uiteen lopen. Er is nog een faseverschil. Geleidelijk zal dit in elkaar schuiven. Als voor de KRW de MEP en GEP vastgesteld zijn, dan wordt een plan gemaakt over hoe deze te realiseren zijn. Bij het opstellen van dit plan zal WB21 zeker betrokken worden.

Zijn er risico's aan een gecombineerde aanpak van beide instrumenten?

Dhr. Lambrechts geeft aan dat er naar zijn idee geen risico's zijn.

Zijn er risico's aan een separate aanpak van beide instrumenten?

Op een gegeven moment moeten beide trajecten samenkomen, anders is er een risico dat zaken niet of tegenstrijdig gebeuren.

Hoe is de situatie qua samenwerking binnen de betreffende WB21 / KRW regio's?

WB21: de waterschappen doorlopen dit traject grotendeels individueel. Er zit weinig landelijke structuur in.

KRW: in KRW-regio Rijn Oost is met name in de Regionaal Bestuurlijke Overleggen (RBO's) en Regionaal Ambtelijke Overleggen (RAO's) een intensieve samenwerking. Er is maandelijks overleg met alle waterschappen, de provincies, de ministeries en enkele gemeenten.

Momenteel wordt getracht een traject te starten om WB21 en de KRW samen te brengen. Regio Rijn Oost wil samen gaan werken met het waterplatform van Overijssel. Dit waterplatform Overijssel is een overlegplatform voor WB21. Gelderland heeft dit niet. Door de overlegstructuren van Rijn Oost samen te brengen met waterplatform Overijssel, wordt het WB21 verhaal en het KRW verhaal voor Overijssel en Gelderland samengevoegd in één overlegorgaan. Dit moet echter nog uitkristalliseren.

Worden nut en noodzaak van samenwerking gezien?

Het nut en de noodzaak van een intensieve samenwerking wordt gezien.

Is er sprake van samenwerking tussen WB21 en KRW medewerkers?

Dit is geen vast agendapunt. Zaken worden door de projectleiders bijgepraat en afgestemd. Beide instrumenten worden wel in dezelfde afdeling opgepakt.

PROBLEMEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van WB21?

Qua uitvoering van projecten niet. Wel spelen zaken als geldvraag, subsidies en grondzaken altijd bij deze projecten. Deze zaken kunnen problemen geven. Misschien is er op dit punt wel een gemis aan instrumentarium.

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van de KRW?

Er is discussie rondom de karakterisering van de waterlichamen. Er moeten wat zaken opnieuw gedaan worden. Dit komt door te weinig regie. Dit is echter niet iets onoverkomelijks.

Zijn er problemen met een eventuele gezamenlijk aanpak van beide instrumenten?

Nee. Uiteindelijk kunnen beide instrumenten waarschijnlijk vrij gemakkelijk in elkaar schuiven. Dit is ook nodig als het faseverschil verdwenen is.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van WB21 binnen dit waterschap?

Water staat nadrukkelijk bij bestuurders op de agenda, het is beter bespreekbaar. Dit is echter geen garantie dat alles gaat zoals het moet gaan.

Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van de KRW binnen dit waterschap?

De druk om doelen te halen is groter. Bepaalde partijen kunnen meer worden gedwongen om zich aan te passen aan wateraspecten. Er worden op nationaal of Europees niveau instrumenten ontwikkeld, om vervuilingen waar de waterschappen weinig aan kunnen doen, toch aan te pakken (zoals de diffuse bronnen).

Ziet u kansen voor een gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

Er zal minder risico zijn op dubbel werk als gevolg van te weinig afstemming. Randvoorwaarde hierbij is dat het geheel niet te groot moet worden. Het proces moet bestuurbaar en behapbaar blijven.

ERVARINGEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Hoe wordt de aansturing van het waterbeleid ervaren, zoals deze wordt uitgedragen door hogere overheden, als Brussel, Den Haag en de provincie?

Met Provincie Gelderland vond niet lang geleden een gesprek plaats, naar aanleiding van het waterhuishoudingsplan. De provincie ging erg op de stoel van de waterbeheerder zitten en heeft gedetailleerd beschreven wat er gedaan moest worden. Dit werd door het waterschap als niet prettig ervaren. Uiteindelijk is overeengekomen met de provincie dat in het waterhuishoudingsplan een beschrijving zou komen op hoofdlijnen.

Wat Den Haag betreft geldt dat voor de KRW een landelijk product moet worden neergelegd. Hier is regie voor nodig en die ontbreekt tot nu toe nog.

Bij WB21 ontbreekt aansturing vanuit het rijk. De UvW heeft de coördinatie op zich genomen. Dit geeft nog geen garanties. Voor het halen van de plannings is het traject nog te vrijblijvend.

Wat Brussel betreft geldt dat de KRW zeer gedetailleerd beschreven is. De consequenties van dit detailniveau zijn waarschijnlijk niet goed doordacht. Er is sprake van tegenstrijdigheden in de KRW en hierover ontstaan vervolgens discussies. Het was praktischer geweest om een richtlijn af te leveren op een hoger abstractieniveau. In de discussies die nu ontstaan zullen landelijk knopen doorgemaakt worden. Zodoende ontstaan er toch verschillen per land.

Het sterke aan de KRW is dat door de druk vanuit Brussel de doelen en de aanpak niet meer vrijblijvend zijn. Er zijn doelen die in een bepaald tijdsbestek gehaald moeten worden.

Zijn er al ervaringen met een geïntegreerde aanpak van WB21 en de KRW?

Nee en deze gaan er ook op korte termijn niet komen. Pas in het uitvoeringstraject zullen zaken samen opgepakt worden.

Hoe verloopt de communicatie tussen waterbeheerders onderling in de WB21 / KRW?

Tussen de waterbeheerders onderling is met betrekking tot WB21 niet veel communicatie. Dit traject wordt vrij individueel doorlopen. Voor de KRW loopt de communicatie binnen regio Rijn Oost prima.

Voor beide trajecten tezamen is geen sprake van intensieve communicatie. Dit komt wel als de overlegstructuren van Rijn Oost en het Waterplatform in elkaar geschoven worden.

Hoe verloopt de communicatie binnen het waterschap zelf? En hoe verloopt de communicatie met het bestuur, de belangengroepen en de ingelanden?

Binnen het waterschap gaat de communicatie in beide trajecten redelijk tot goed. Voor beide trajecten gezamenlijk worden de linken wel gelegd als dit nodig is, maar het vormt geen vast agendapunt.

Met het bestuur wordt de voortgang van het NBW besproken wanneer dit nodig is, wanneer hier iets voor of mee gebeurt. De KRW wordt in het bestuur meegenomen als structureel punt. Het bestuur zit ook in het Regionaal Bestuurlijk Overleg.

De communicatie met belangengroepen en ingelanden wordt voor het NBW op project-basis gedaan en via algemene publicaties. Voor de KRW zitten deze belangengroepen in een klankbordgroep. Verder gaan dan dat is op dit moment nog niet zinvol, de materie is nog te abstract.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA ONDERZOEK

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap

Dit gat zit in de intensiteit. Er wordt voor het NBW nog niet zoveel uitgevoerd als dat men graag zou zien.

In de KRW moeten we nog zien of alles wat in de stroomgebiedbeheersplannen beschreven wordt ook uit te voeren is.

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen

Dit is belangrijk. Intern vindt kennisoverdracht plaats. De intentie is er, dit soort zaken kunnen echter altijd beter. Tussen waterschappen onderling geldt dat er vaker gekeken kan worden naar hoe anderen zaken oppakken.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

Bij GGOR liggen er vragen over het ontwikkelen van instrumentarium voor het verweven van functies en hoe dit vormgegeven kan worden.

Voor beide instrumenten zijn er onzekerheden in ingreep-effectrelaties. Aan de ander kant kunnen deze onzekerheden uitgelegd worden aan Brussel en kan het waterschap niet afgerekend worden op zaken die niet bekend zijn.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

NBW: dit waterschap gaat de doelen halen, maar waarschijnlijk later dan 2015.

KRW: dit hangt af van de te stellen doelen. De waterkwaliteitsnormen (FHI) zullen voor een aantal stoffen niet gehaald worden.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

Hardere deadlines, met name uit de KRW, vormen een positieve verandering. Ze voorkomen langspende zaken. Ze vormen een druk op organisaties om de doelen te halen.

Hoe gaat het financiële aspect verlopen?

De belangrijkste investeringen zullen gedaan moeten worden voor inrichtingsmaatregelen. Dit is ook zinvol, hier is veel te bereiken. Over de ontwikkeling van de waterschapslasten is nog geen idee. De kosten/baten verhoudingen hangen af van het pakket aan maatregelen dat voorgesteld wordt.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

Er zal nog meer samenwerking zijn als waterschappen binnen een regio. En het watersysteem zal erop vooruitgaan.

Zijn de doelen reëel en haalbaar?

De doelen vanuit het NBW zijn haalbaar. Voor de doelen vanuit de KRW geldt dat hierover gepraat moeten worden met Brussel. Volgens de KRW zoals deze nu gelezen kan worden, zijn er hoge doelen en rijst de vraag of deze zinvol zijn en of ze op te brengen zijn.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

Prettig

Heeft u nog tips voor de volgende interviews?

Je kunt de vragenlijst screenen op dubbele vragen, of de volgorde veranderen waardoor er minder overlap ervaren wordt.

INTERVIEW MEVROUW MARIJKE JAARSMAN EN DE HEER RENS HUISMAN, WATERSCHAP ZUIDERZEELAND

22-03-2005

ALGEMEEN

Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?

Mevrouw Jaarsma is hoofd van de afdeling Watersystemen en trekker voor WB21. De heer Huisman is beleidsmedewerker Strategische Beleidsvorming en coördinator voor de implementatie van de KRW.

Beide trajecten vallen in dit waterschap onder verschillende afdelingen maar wel binnen één sector Waterbeleid. Door het faseverschil worden beide trajecten apart doorlopen, maar daar waar nodig wel verweven. Momenteel is een Projectgroep Water opgezet, die beide sporen verweeft en alle waterzaken in 1 vergadering behandelt. Het is beter gemeenten één keer te benaderen voor de verschillende onderwerpen die betrekking hebben op NBW, WB21 en KRW.

Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21 en de KRW?

WB21: de stroomgebiedsvisie is opgesteld. Hierna is begonnen met het opstellen van een watersysteemprogramma, waarin gekeken wordt hoe de wateropgave opgepakt gaat worden. De wateropgave is globaal vastgesteld in de stroomgebiedsvisie. Momenteel lopen het vaststellen van de gedetailleerde wateropgave en het doorrekenen van het gebied met de gestelde normen. Verder zijn er een aantal concrete projecten, waar ook NBW-subsidies voor zijn vrijgekomen.

KRW: de deelkarakterisering voor deelstroomgebied IJsselmeerpolders is opgesteld en ingebracht voor de karakterisering van stroomgebied Rijn Midden. Verder lopen in Rijn Midden een aantal pilots en quick-scans om meer kennis te vergaren. Zo wordt geprobeerd meer inzicht te krijgen in de natuurlijke achtergrondwaarden in het beheersgebied, belangrijk voor de ontwikkeling van de ecologische doelen. Tevens loopt er een waterbodempilot, waarin onderzocht wordt wat de invloed is van waterbodems op waterkwaliteit.

Op bestuurlijk vlak is het waterschap trekker voor overleggen die met alle waterschappen (bestuurlijk) binnen Rijn Midden gevoerd worden. Landelijk is het Waterschap betrokken bij de handreiking voor het opstellen van doelstellingen voor niet natuurlijke wateren. Dit soort activiteiten zijn belangrijk.

Zijn er projecten waarin beide instrumenten een grote rol spelen?

In het kader van beide instrumenten en de informatievoorziening hierover is een campagne bezig: Flevoland leeft met water. Hierin zijn alle waterpartners betrokken (Provincie, Waterschap, Hydron en de 6 gemeenten).

Er loopt een pilot naar GGOR en de KRW. In dit gebied heeft kwel een grote invloed. Kwel vormt lokaal één van de vervuilende factoren. De vraag is in hoeverre kwel met peilopzet kan worden onderdrukt en welke effecten dit met zich meebrengt.

Ook wordt gewerkt aan de Nota voor 2005 (de decembernote). Deze moet gemaakt worden voor de KRW. Ook hierin wordt afstemming gezocht met WB21.

Tenslotte lopen nog projecten die onder WB21 en de KRW geplaatst kunnen worden, maar die zijn voortgekomen uit lopend beleid. Voorbeelden hiervan zijn het uitvoeren van duurzame oevers en het opstellen van maaibeheer en onderhoud. Dit kunnen win-win situaties zijn, omdat in dit soort projecten beide instrumenten meegenomen kunnen worden.

WB21 / KRW

Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW? In welke fase bevinden de activiteiten zich en hoe ziet de planvorming er de komende jaren uit?

WB21: het doorrekenen van het gebied met de normen en het bepalen van de wateropgave vormen een belangrijke stap voor WB21. De vraag naar ruimte voor water die hieruit voortkomt zal moeten worden verwerkt in het provinciaal omgevingsplan en later ook in gebiedsplannen. De wateropgave wordt gedeeltelijk bepaald door de bodemdaling die in sommige gebieden nog 40 – 80 cm bedraagt.

Gemeenten worden geadviseerd over het reserveren van ruimte en het WB21-proof maken van plannen. Ook in natuurgebieden worden gebieden gereserveerd voor het vasthouden van water. Er wordt tevens gewerkt aan de implementatie van beweegbare stuwen, voor het vasthouden van water in hoger gelegen gebieden.

WB21 zit al voor een groot deel in de uitvoeringsfase. Er zijn veel projecten die vooruit lopen op de wateropgave.

KRW: er wordt gewerkt aan het produceren van de input voor de landelijke nota 2005 (de decembernote). Dit moet al eind mei opgeleverd worden. Het is nog niet zeker of dit gehaald gaat worden. Verder worden diverse activiteiten in de regio verricht. Zo wordt een plan van aanpak 2005-2009 opgesteld, waarin acties staan die uitgevoerd gaan worden.

De KRW zit in de onderzoeksfase. Tot 2004 is vooral gewerkt aan inventarisaties van de benodigde gegevens. Momenteel wordt gewerkt aan het opstellen van ecologische doelstellingen en maatregelen die hieraan gekoppeld kunnen worden. Hiermee loopt het waterschap wat vooruit op de planning. Ook wordt nu geïnvesteerd in de no-regret maatregelen. Deze zullen op niet al te lange termijn tot uitvoering komen.

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

Voor WB21 wel, met name maatregelen voor het vasthouden en bergen van water. Voor de KRW zijn nog geen maatregelen geformuleerd.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

Voor de KRW kan dit vrij precies gezegd worden. Voor het jaar 2005 staat er € 300.000 begroot (extern). De KRW zelf vraagt circa 3 fte. Daarbij komen zaken die vanuit andere invalshoeken gedaan worden, maar die wel overlap en raakvlakken hebben met de KRW. Dit is nog eens ongeveer 2 fte. In totaal zal er voor de KRW 5 à 6 fte nodig zijn dit jaar. Dit is inclusief het reguliere werk dat toch wel gedaan zou worden, maar nu onder de KRW kan vallen.

Voor WB21 is het een stuk moeilijker te zeggen. Het is maar net de vraag wat er onder WB21 gerekend wordt. Een grove schatting van de inzet is 3 fte plus nog een aantal externen. Financieel zal de inzet circa € 400.000 op jaarbasis zijn (extern + projecten).

Hoe vindt u deze inzet tot nu toe?

KRW: voldoende inzet, alleen de pieken zijn er moeilijk uit te halen. Vaak zijn niet alle gegevens bekend of is de vraag niet duidelijk. Er zijn voortdurend landelijke discussies over van alles, ook over zaken waar al aan gewerkt wordt.

WB21: de inzet is nog niet voldoende, dit wordt veroorzaakt door pieken. Het is moeilijk om de alledaagse zaken en bezigheden te combineren met de aanpak van WB21.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

Dit waterschap heeft een ambitieuze dijkgraaf. De dijkgraaf weet veel, wil veel en verlangt veel van de medewerkers. Hierdoor worden soms pieken veroorzaakt in de organisatie. De ambities van de dijkgraaf worden als positief ervaren.

In het bestuur is betrokkenheid bij beide instrumenten. Er is sinds 1 januari een nieuw bestuur, dus het is moeilijk te zeggen hoe zaken zich gaan ontwikkelen. Waarschijnlijk komt het voor zowel WB21 als voor de KRW wel in orde. Er is tevredenheid over hoe zaken tot nu toe opgepakt zijn, maar belangrijke keuzes en besluiten moeten voor beide instrumenten nog volgen.

De KRW heeft last van negatieve achtergrond geluiden. Er wordt gehoord dat er weer wat uit Brussel komt; dat de waterschappen verteld wordt wat te doen. Ook wordt door enkele rapporten onrust gezaaid. Voor het bestuur is belangrijk te weten wat de consequenties van een instrument zijn. Als er geen consequenties bekend zijn, is het moeilijk voor het bestuur om besluiten te nemen.

De rol van de dijkgraaf is cruciaal. Hij heeft draagvlak voor beide instrumenten.

Wat zijn de eigen ambities van het waterschap?

Een belangrijke ambitie is Waterschap Zuiderzeeland meer op de kaart krijgen. Middels activiteiten moet het waterschap zich laten zien.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Voor het benodigd budget voor dit jaar geldt de net genoemde inzet. Voor de overige jaren is er nog geen zicht op het benodigde budget. Hangt ook erg af van hoe ver het waterschap in beide instrumenten wil en kan gaan en wat economisch acceptabel is.

Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap? En hoe wordt de aansturing vanuit Brussel, Den Haag en de provincie ervaren?

WB21 loopt goed. Het waterschap ziet geen knelpunten. Voor WB21 geldt zeker in de uitvoeringsfase dat ieder waterschap het voor zich oppakt.

KRW: de regie en aansturing laat te wensen over. Op landelijk niveau is te weinig sturing. Knopen worden niet doorgehakt. Het proces wordt niet goed ingezet. Formats worden te laat aangeleverd, waardoor pieken ontstaan. Er wordt landelijk geen helder beeld gegeven van wat internationaal gebeurt. Er is geen vergelijking met de rest van Europa. Ook voor het invullen van begrippen en definities vanuit de KRW wordt landelijk geen voortouw gepakt.

Regionaal binnen Rijn Midden loopt de afstemming goed. Binnen het waterschap gaat de regie en aansturing redelijk. Er zijn geluiden dat de communicatie als te weinig ervaren wordt (intern). Dit komt waarschijnlijk door de complexiteit van het instrument. De KRW roept meer vragen op, dan dat er beantwoord worden.

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

Voor WB21 wel, voor de KRW is redelijk in zicht hoe het traject gaat lopen.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Beide instrumenten vormen het werk van één groep mensen binnen het waterschap. Binnen deze groep is er draagvlak, de overige medewerkers staan er wat verder van af. Wel geeft met name de KRW een impuls om zaken gedaan te krijgen. Als zaken vanuit de KRW moeten gebeuren, worden ze ook gedaan.

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

Momenteel wordt gewerkt aan het opstellen van een nieuw waterbeheerplan. Hierin zullen beide instrumenten meegenomen worden. WB21 was in het oude plan al gedeeltelijk meegenomen.

Verschillende waterschappen vragen verlenging aan voor het huidige waterplan, omdat nu nog teveel zaken onbekend zijn en omdat de waterschappen zich willen richten op het stroomgebiedbeheersplan van 2009. Hoe staat dit waterschap hierin?

Het huidige plan loopt tot 2005. Waarschijnlijk kan het waterschap verlenging krijgen tot 2008. Op één januari 2008 moet het nieuwe plan er zijn, omdat dit 18 maanden na het verschijnen van het Provinciale Ontwikkelings Plan (POP) gepresenteerd moet worden. Meer uitstel dan tot 2008 zal waarschijnlijk niet mogelijk zijn. Tegen die tijd zijn er waarschijnlijk meer inzichten dan nu met betrekking tot beide instrumenten, dus zijn beide instrumenten goed te verwerken in het waterbeheerplan. Het is nog niet duidelijk of verlenging aangevraagd gaat worden.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

Tussen de implementatie van beide instrumenten zit een faseverschil. De activiteiten lopen grotendeels in twee verschillende sporen. Daar waar nodig, vindt afstemming plaats. Op planvormingniveau en in de uitvoering zullen beide sporen verweven worden. Voor elk project zullen keuzes gemaakt moeten worden over de mate van afstemming en de afwegingen voor beide sporen. Tot nu toe verloopt deze aanpak goed, dit hoeft niet te veranderen.

Zijn er risico's aan een gecombineerde aanpak van beide instrumenten?

Vertragingen van de uitvoering van WB21 door de KRW of, in piekmomenten vertragingen andersom.

Zijn er risico's aan een separate aanpak van beide instrumenten?

Bepaalde maatregelen en doelen kunnen elkaar tegenwerken. Tevens kan een waterschap verwarring zaaien in de regio door zaken separaat op te pakken. Dit wordt ondervangen door de Projectgroep Water, die één lijn naar buiten uitstraalt wat betreft water. Intern worden waterkwantiteit en waterkwaliteit op elkaar afgestemd, pas daarna worden zaken naar buiten gebracht.

Zijn er ervaringen met een geïntegreerde aanpak?

Nog niet bewust.

Hoe is de situatie qua samenwerking en communicatie binnen de betreffende WB21 / KRW regio's, wordt nut en noodzaak van samenwerking en communicatie gezien?

Regionaal gaat samenwerking met verschillende waterpartners goed. Landelijk laat de communicatie nog te wensen over, met name voor de KRW.

Is er sprake van samenwerking tussen WB21 en KRW medewerkers?

Intern geldt dat beide sporen onder twee verschillende afdelingen vallen, maar wel binnen één sector. Er is samenwerking tussen medewerkers voor beide instrumenten. Ze weten elkaar te vinden en zitten in gezamenlijke projectgroepen.

Hoe verloopt de communicatie binnen de regio en binnen het waterschap zelf met bestuur, belangengroepen en ingelanden?

De communicatie richting het bestuur gaat goed. Er is direct contact zowel ambtelijk als bestuurlijk. Er is bestuurlijk veel aandacht voor beide instrumenten. Er zijn formeel en informeel regelmatig overleggen. Het nut van een gecombineerde aanpak wordt bestuurlijk gezien, vooral bij het creëren van win-win situaties die kostenbesparend werken.

Met belangengroepen en ingelanden vindt de communicatie voor beide instrumenten op dit moment plaats via de campagne Flevoland leeft met Water. Dit is een begin.

PROBLEMEN OP UITVOERINGNIVEAU

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van WB21 en van de KRW?

WB21: momenteel staat het waterschap voor een hobbel om voor het einde van het jaar de normering van het beheersgebied af te hebben. Het is nog niet helemaal inzichtelijk wat te doen, aangezien bodemdaling in dit gebied de komende jaren een grote rol gaat spelen. De problemen in dit gebied zullen vooral in de toekomst gaan spelen, momenteel is het allemaal nog niet zo nijpend. Er wordt in dit gebied ook gewerkt met een andere normering dan landelijk, de normeringen zijn verzwaard naar 1:50 – 1:80. Dit is gedaan omdat het waterschap vindt dat deze polder geschikt moet blijven voor landbouw in alle vormen. De verwachting is dat dit kan.

De communicatie met ingelanden zal een lang traject worden. Er wordt al aan gewerkt, maar het waterschap is nog zoekende naar de beste manier om deze communicatie vorm te geven.

Momenteel zijn de problemen nog niet zo groot. In de toekomst zullen de problemen groter worden, door met name de bodemdaling.

KRW: voor de implementatie van de KRW zijn problemen (een deel is reeds genoemd). De structuur is niet duidelijk en de organisatie is chaotisch. Er wordt veel onderzocht door allerlei uiteenlopende instanties. Hierdoor wordt ook af en toe verwarring gezaaid.

Het waterschap heeft nog niet alle informatie over het gebied, nodig voor de KRW. Er wordt gewerkt aan het verkrijgen van deze gegevens (meetnetten aanpassen, natuurlijke achtergrond waarden bepalen en dergelijke), maar gezien het tijdspad had de informatie er eigenlijk al moeten zijn.

Het is voor de KRW moeilijk om keuzes te maken, omdat de consequenties van de keuzes onvoldoende bekend zijn.

Zijn er problemen met een eventuele gezamenlijk aanpak van beide instrumenten?

Nee.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van WB21 en de KRW binnen dit waterschap?

WB21: er worden kansen gezien in het aanleggen van duurzame oevers, water in de stad, het vasthouden van water in natuurgebieden etc. WB21 heeft veel deuren geopend. De principes van WB21 zijn voor velen al een gegeven, het is een kans dat het zo algemeen geaccepteerd is. Het meenemen van water in de planvorming biedt één van de grootste kansen.

KRW: waterkwaliteit en ecologie hebben meer aandacht gekregen, zowel binnen het waterschap als landelijk. Het centraal stellen van ecologie is voor waterschappen een grote kans.

Ziet u kansen voor een gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

Win-win situaties door bij inrichting en onderhoud waterkwaliteit en ecologie mee te nemen.

Binnen dit waterschap wordt meer gekeken naar de kansen dan de problemen.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA ONDERZOEK

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap.

Voor WB21 is dit gat er. Dit komt door de onbekende factoren (als bodemdaling) die meespelen in de normering. De uitvoering loopt momenteel vooruit op het beleid, er wordt hierbij vertrouwd op bestaande gebieds- en systeemkennis.

Voor de KRW kan dit gat ook ontstaan. De vraag is hoeveel er voor de KRW moet veranderen in de uitvoering en hoe snel dit doorgevoerd kan worden. De link leggen met de uitvoering is nog moeilijk. Hoe kan overgebracht worden wat nodig is en waarom?

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen

Dit kan beter. Momenteel zit het waterschap in een leertraject, via pilots wordt kennis opgedaan. Er moet gelet worden op communicatie en kennisoverdracht. Intern is de kennisoverdracht afhankelijk van de drukte. Er worden wel interne informatiebijeenkomsten georganiseerd. Voor belangengroepen en ingelanden is het begin gemaakt met de campagne Flevoland leeft met water. De vraag is of de techneuten vervolgens het gebied in moeten gaan, of dat dit beter door opgepakt kan worden door anderen.

De kennisoverdracht tussen WB21 en KRW kan beter.

Tussen de waterschappen binnen Rijn Midden is sprake van een goede kennisoverdracht.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

Voor beide instrumenten is er een vraag naar meetgegevens. Te denken valt aan waterstanden, kwaliteitsgegevens, ecologische data, prioritaire stoffen en dergelijke. Er zijn wel gegevens, maar niet voldoende. De meetnetten moeten aangepast worden en er moeten hydrologische modellen gaan draaien.

KRW: begrippen en termen moeten toegelicht worden. Er is gebrek aan landelijke uniformiteit op dit punt. Tevens speelt de vraag hoe ecologische doelen opgesteld moeten worden. Ook over de begrenzing van waterlichamen is nog discussie. Tenslotte roepen ook het proces- en planvormingstelsel en de rolverdeling vragen op.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

Ja, het zal ook wel moeten. Voor de KRW kunnen de doelen deels zelf bepaald worden. Het behalen van de doelen is ook afhankelijk van de financiële kant van het verhaal. Het is een economische afweging wat wenselijk is, het op orde brengen van het watersysteem of eens in de zoveel tijd schade uitbetalen.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

Beide instrumenten zorgen voor een andere kijk op water. Water is belangrijk in planprocessen. Tevens wordt op een grotere schaal nagedacht en uitgevoerd, minder ad-hoc. Er gaat meer en meer op stroomgebiedsniveau gedacht en gewerkt worden. De samenwerking met overige partners zal intensiveren. Dit kan op termijn leiden tot schaalvergrotingen binnen diverse organisaties.

De KRW vergroot het ecologisch denken. Ook moet er gewerkt worden met resultaatverplichtingen in plaats van de inspanningsverplichtingen.

Waterschappen zullen tenslotte beter op het toekomstige waterbeheer ingespeeld zijn dan provincies. Er zal een sterke basiskennis zijn.

Wat zijn de financiële consequenties van WB21 en de KRW?

De kosten van het waterbeheer zullen stijgen, maar er is nog geen zicht op wat de consequenties voor wie en wanneer zullen zijn.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

Een consequentie voor het waterschap is dat beide sporen geleid hebben tot uitbreiding van de organisatie.

Het watersysteem zal duurzamer en natuurlijker (planten, dieren, maar ook natuurlijker peilbeheer) worden.

Zijn de doelen reëel en haalbaar?

Voor WB21 wel, het waterschap heeft zelfs strengere normen gesteld. Voor de KRW geldt dat de haalbaarheid van de normering van de kwaliteit (de stofjes) in twijfel wordt getrokken.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

Prima, gestructureerd. Je stelt goede vragen en zit in de stof.

Heeft u nog tips voor de volgende interviews?

Nee.

INTERVIEW DE HEER KEES VAN VLIET, HOOGHEEMRAADSCHAP DE STICHTSE RIJNLANDEN**01-03-2005****ALGEMEEN**

Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?

Deze implementaties spelen zich af bij de afdeling water en ruimte, waar de heer Van Vliet hoofd van is. Deze afdeling maakt deel uit van de sector Strategie en Plannen. Hij heeft een trekkersrol voor zowel WB21 als voor de KRW.

Wat voor projecten heeft dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21?

Een studie naar de wateropgave. Dit is een onderzoek naar de werknormen en de te verwachten wateroverlast vanuit het NBW. Er is veel geïnvesteerd om de wateropgave vast te stellen. We hebben gekozen voor een grondige aanpak, om het modelinstrumentarium op orde te krijgen en zo ook het watersysteem in de toekomst op orde te kunnen krijgen.

Het inrichten van enkele kleine tot middelgrote locaties waar regionaal waterberging kan plaatsvinden. Daarnaast noemt de heer Van Vliet "snipperprojecten" waarbij enige waterberging gerealiseerd kan worden door mee te liften met andere doelstellingen. Het is goed om klein te beginnen, zo kan het beleid en de gevolgen ervan geleidelijk bij de betrokken overheden door dringen.

Er staan een aantal projecten op lijsten voor eventuele subsidies (projecten in de wacht). Belangrijke of behapbare projecten van deze lijst worden soms uit eigen budget opgepakt. Het bestuur speelt hier een belangrijke rol in. Het bestuur moet affiniteit hebben met de materie. Er is sinds eind 2003 een nieuw bestuur en net als bij veel nieuwe besturen is in het begin het voornemen vooral dat de burgerlasten niet omhoog mogen. Een nieuw bestuur is altijd zoekende naar de kerntaken, wat hoort er wel en niet bij. In het begin werd er vaker op de rem gestaan (geen kritiek, slechts een constatering), maar nu is dit steeds meer in evenwicht. Het waterbelang speelt nu weer meer mee en het bestuur begint affiniteit te krijgen met de projecten die hiermee samenhangen.

Wat voor projecten heeft dit waterschap gedaan met betrekking tot de KRW?

Nog niet zo veel, er zijn wel een aantal proefprojecten gedaan. Er is samen met Waterschap Vallei & Eem, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Provincie Utrecht een project gedaan voor het opstellen van haalbare doelen voor de KRW en het krijgen van meer grip op termen als GEP, MEP en dergelijke. Dit is uitgevoerd in samenwerking met Royal Haskoning.

Ook worden er projecten uitgevoerd met betrekking tot de monitoring van gegevens. Wat moet er gemeten worden, hoeveel en wat is meerwaarde van meer meten? Kortom: hoe moet de monitoring vorm krijgen?

Tevens wordt de stedelijke wateropgave in samenwerking met Gemeente Utrecht bekeken. Het waterplan zal verder uitgewerkt worden tot een soort watergebiedsplan, waarin ook GGOR vorm zal krijgen. Dit project staat op dit moment even stil, vanwege een reorganisatie binnen de gemeente.

Zijn er projecten waarin beide instrumenten een belangrijke rol spelen?

Nee, nog niet. Bij sommige projecten wordt achteraf wel gedacht: "fijn dat het zo gedaan is, want er is ook een positieve uitwerking op de ecologie (bijv. bergingsprojecten)". Maar er zijn nog geen projecten waar bewust beide instrumenten in opgepakt zijn.

WB21 / KRW

Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

WB21: voor de studie naar de wateropgave worden de komende weken/maanden nieuwe resultaten verwacht. In maart worden de eerste resultaten aan het bestuur gepresenteerd. In september wordt de eindrapportage van de studie wateropgave door het bestuur vastgesteld. Daarna vindt overleg plaats met provincie en gemeenten. Hier zal de ruimteclaim in kaart gebracht worden en kan een begin gemaakt worden met het opnemen van de ruimteclaim in ruimtelijke plannen.

Er zijn enkele kleine waterbergingslocaties gerealiseerd en er zijn kleinschalige projecten met natuurvriendelijke oevers uitgevoerd.

Voor een bepaald proefgebied is een watergebiedsplan opgesteld, nadat een analyse gedaan is op basis van de werknormen vanuit het NBW. Later is een inrichtingsplan getoetst aan deze normen. Hieruit is gebleken dat 80% van de wateropgave gehaald wordt door kleine inrichtings- en beheersmaatregelen. Deze maatregelen waren toch al in het inrichtingsplan opgenomen, zoals het vergroten van duikers, verbreden / verdiepen van watergangen, betere afstemming van het bemalingregime etc. Dit zijn fijne ontdekkingen.

KRW: de KRW zit nog in het voorbereidingscircuit, in de overlegfase. Vorig jaar was de karakterisering van de stroomgebieden aan de orde. Deze fase is wat chaotisch verlopen. Het is allemaal nieuw en voor alle partijen zoeken, ook voor het ministerie. Er zijn dingen gedaan, die achteraf weer anders moesten, zaken zijn te gedetailleerd opgepakt. Dit zijn allemaal zaken die veel energie kosten. Ook zijn er bestuurlijke hobbels geweest. Er is een discussie ontstaan over hoe gedetailleerd waterlichamen beschreven moeten worden. Moeten de poldersloten in Rijn West wel of niet meegenomen worden? Hoe kun je representatieve beschrijving maken van het gebied zonder iedere sloot op zich te beschrijven? Hier wordt nog aan gewerkt, aangezien de in te leveren rapportage een conceptrapportage was.

De volgende fase zal dan ook beter georganiseerd worden. Binnen Rijn West wordt ingezet op een decentraal model. Minder van bovenaf laten sturen, maar meer van onderaf (vanuit de regionale waterbeheerder). Goede afstemming met de overheden is hierbij nodig. Voor dit decentrale model worden werkprogramma's opgesteld. In april worden de werkprogramma's voorgelegd aan het RBO (Regionaal Bestuurlijk Overleg) Rijn West. Het is van groot belang de processen goed te coördineren, zodat de zaken dadelijk vloeiend lopen. Er wordt nu goed gekeken naar hoe de processen gestroomlijnd kunnen worden en hoe ze goed vormgegeven kunnen worden. Binnen de waterschappen is er een sterke coördinatie van de medewerkers. Het is van belang dat er zicht is op alles wat er gebeurt, dat er een overzicht is op de stand van zaken.

Er zijn een aantal mijlpalen in de werkprogramma's, zoals de decembernota's. Hierin wordt de inbreng van waterschappen verwacht en hier wordt de planning dan ook mede op gericht.

Het landelijke niveau heeft het nodig dat de zaken op regionaal niveau te behappen zijn. Beide moeten goed in elkaar passen (wat landelijk gevraagd wordt en regionaal mogelijk is).

In welke fase bevinden de activiteiten zich?

De fase van de activiteiten is nog vooral beleidsmatig.

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

Er zijn nog geen maatregelen gedefinieerd voor de KRW. Er zijn wel ideeën en opties, zoals beheer en inrichtingsmaatregelen, hydromorfologische ingrepen, ingrepen via vergunningen etc.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van beide beleidsinstrumenten?

KRW:

Inzet ca 2.2 fte. Dit wordt vanaf 2006 3-4 fte. Dit is nog exclusief de zaken die uitbesteed moeten worden.

Geschat budget:

2005: € 170.000

2006: € 135.000

2007: € 120.000

Dit budget is exclusief de interne kosten, dit is dus puur voor externe kosten (planvorming en inzet). De financiële inzet van de afgelopen jaren is naar schatting € 30.000 à € 40.000 per jaar. Dit zal komende jaren dus flink stijgen.

WB21: voor WB21 is dit moeilijker vast te stellen.

De studie naar de wateropgave heeft naar schatting zo'n € 4 ton gekost. Het modellerwerk is uitbesteed. Dit heeft veel gekost, maar het is ook een belangrijke investering. De inzet van de studie wateropgave is een halve tot een hele baan (fte) op jaarbasis geweest.

Veel aspecten van WB21 lopen mee met andere integrale projecten, deze kosten zijn hier niet uit te filteren.

Wat is uw mening over de inzet?

Deze inzet is nodig en in de toekomst moet dit groeien. Er is een uitbreiding van de capaciteit aangevraagd bij het bestuur voor de KRW (een ecooloog en een hydroloog).

Hoe is de bestuurlijke situatie binnen het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

De ambitie van het bestuur is in ieder geval het goed uitvoeren van beide instrumenten.

KRW: het algemene bestuur neemt de KRW zeer serieus. Het leeft en wordt gezien als een belangrijke taak van het waterschap. Dit wordt als steun ervaren door en voor de ambtelijke organisatie. De talrijke onzekerheden maken de communicatie wel moeilijk.

Het benodigde budget is een pijnpunt. Dit is nog ongrijpbaar, er is nog niet duidelijk hoe ver dit reikt. Er is bestuurlijke onzekerheid over wat er gebeurt met tarieven en dergelijke. Dit moet verantwoord worden, maar hier is nog geen zicht op. Voor het decentrale model waar Rijn West naar toe wil, worden werkprogramma's opgesteld. Door het concreet vaststellen van de werkprogramma's ontstaat meer duidelijkheid. Er wordt een kader geschetst en er

komt duidelijkheid met betrekking tot de benodigde menskracht en de benodigde processen. Uit dit kader kunnen doelen vastgesteld worden, uit de doelen maatregelen en uit de maatregelen uiteindelijk kosten.

In 2007 gaan zaken met betrekking tot de KRW de praktijk in. Dan worden er per deelgebied concrete doelen en maatregelen uitgewerkt (tot dan is het een trechter, waar zaken steeds concreter worden). Op dat moment zal ook het kostenplaatje concreter worden. Dit alles zal gerapporteerd worden. De rapportages zijn voor besturen en de overheid belangrijk.

WB21: hiervoor geldt ook dat het serieus genomen wordt. Het is belangrijk om het watersysteem kwantitatief goed op orde te krijgen. Een pijnpunt hier is de onzekerheid in de ruimteclaim en daarmee samenhangende kosten. De eerste signalen geven aan dat dit meevalt. Het lijken toch wel oplosbare problemen, met weliswaar een aanzienlijk kostenplaatje, maar niet zo gigantisch en onoplosbaar als gedacht wordt.

Algemeen: in het algemeen geldt dat de bestuurlijke situaties van gemeenten en waterschappen sterk meespelen in de uitvoerbaarheid en de aanpak van zaken met betrekking tot beide beleidsinstrumenten. Wethouders en bestuurders hebben bepaalde doelen, dit kan water zijn, dit kan lastenverlaging zijn. De bestuurlijke sfeer en de gestelde doelen bepalen de mate van uitwerking en aanpak voor het waterbeleid.

Bestuurlijke processen kosten tijd. Wat kwetsbaar is in de deadlines, is de afhankelijkheid van het bestuur en de mate waarin het bestuur vergadert en bijeenkomt. Voor de decembernota's die vanaf dit jaar ieder jaar gemaakt moeten worden, geldt dat deze al in de zomer aan het bestuur voorgelegd dienen te worden, omdat ze anders niet voor december goedgekeurd kunnen worden.

Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijke als binnen het eigen waterschap?

Landelijk zorgt de Unie van Waterschappen (UvW) voor regie en aansturing. De UvW vraagt om rapporten en houdt het ministerie op de hoogte.

Intern geldt dat door aansturing en coördinatie aan mijlpalen kan worden voldaan. Aansturing en coördinatie worden degelijk aangepakt, zodat de te leveren producten ook op tijd geleverd worden.

In 2015 het watersysteem op orde hebben zou moeten kunnen. Sowieso voor WB21. Voor de KRW zijn meer onzekerheden. De waterschappen hebben niet alle processen in eigen hand. Het blijft een onzekere factor hoe natuurlijke systemen reageren op ingrepen. Er is nog weinig bekend over de effecten van ingrepen.

Binnen het eigen waterschap is de algemene sfeer: "we gaan ervoor, maar het kan anders uitpakken dan gepland". Het is mede daarom van groot belang haalbare doelen te formuleren, maar zelfs dan blijven de onzekerheden in maatregelen en daarmee samenhangende effecten.

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

Ja, er is een planning, er zijn werkprogramma's en zaken dienen afgestemd te worden met de landelijke kolom (ministerie en overlegorganen). Het past allemaal redelijk in elkaar en zo is er zicht op hoe de trajecten gaan lopen.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Dit draagvlak groeit duidelijk. Men is benieuwd wat er op hen afkomt. De uitvoerende partijen zien een knelpunt in de capaciteitsvraag. De bereidheid is zeker aanwezig, maar er is wel bezorgdheid over wat er op het waterschap afkomt. Met de jaren zal hier wel meer grip op komen. De medewerkers zien het belang van zowel WB21 als de KRW.

Er wordt binnen dit waterschap uitgegaan van “mpa”, de maximale pragmatische aanpak. Dit wil zeggen dat er geprobeerd wordt het werk uit te voeren in behapbare eenheden en dat er meer nadruk wordt gelegd op praktische realiseringmogelijkheden en minder op technisch-methodische procedures. Het beschrijven van de Nederlandse typologieën (door Alterra) had vanuit dat oogpunt wat pragmatischer gekund.

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

De KRW niet, zo ver is het waterschap nog niet. De KRW wordt wel genoemd, maar er zijn nog geen concrete doorwerkingen.

Voor WB21 / NBW geldt dat regionaal globaal aangegeven is waar waterberging kan plaatsvinden. Misschien dat er lokaal wat projecten aangekaart worden, maar alles nog zeer voorzichtig. Na de studie naar de wateropgave zal dit meer kunnen gebeuren.

Hoe ervaart u de regie, aansturing en coördinatie?

Voor de KRW is dit de afgelopen periode moeizaam verlopen. Gegevens kwamen te laat, de aansturing en coördinatie verliepen chaotisch, het hele proces had een chaotisch karakter. Taakverdeling en verantwoordelijkheden waren lang niet altijd duidelijk, er was te weinig consistentie in de regie, de aansturing en de coördinatie.

Voor WB21 is dus de studie naar de wateropgave gedaan. Er is landelijk veel discussie geweest over de diverse methoden om dit aan te pakken. Eigenlijk kan alles goed zijn, er is geen duidelijke lijn. Alle waterschappen moeten de wateropgave in beeld brengen. Het zou misschien beter zijn als hier vanaf het begin een duidelijke lijn ingezet zou hebben. Dit was waarschijnlijk niet haalbaar. Het is ook geen probleem geweest, de vraag is nu alleen hoe de verschillende stukken ten opzichte van elkaar geïnterpreteerd worden. Uit deze normeringstudies moet een landelijk beeld volgen, opgesteld door de UvW. Zij zullen dadelijk één lijn moeten vinden in de verschillende stukken.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

Er is sprake van een separaat verloop. In de studie- en oriëntatiefase (huidige fase) verlopen de twee instrumenten als aparte trajecten. Bij de uitvoering komen deze bij elkaar. In de watergebiedsplannen en andere activiteiten (zoals lokaal uitgevoerde natuurvriendelijke oevers of beekherstel) wordt nu wel al met beide instrumenten rekening gehouden. Zoals het nu loopt, is het goed. Binnen heel Rijn West lijkt dit goed te werken.

Qua beleidsontwerp zijn het aparte trajecten, ook qua fasering (beide trajecten zitten nu in verschillende fasen, WB21 is al verder dan de KRW). Er zou nauwelijks winst zijn als deze trajecten nu gezamenlijk opgepakt zouden gaan worden. Pas bij de uitvoering is het nodig en haalbaar om beide trajecten in elkaar te schuiven.

Zitten er risico's aan een gecombineerde aanpak?

Het nu in elkaar schuiven van beide trajecten zou een reorganisatie van het verloop van beide trajecten betekenen. Er is momenteel een faseverschil van ongeveer 2 jaar. Bij een keuze voor een gecombineerde aanpak op dit moment zou het middel erger zijn dan de kwaal.

Zitten er risico's aan een separate aanpak?

Het risico is dat goede beslissingen voor het ene traject, de verkeerde beslissingen kunnen zijn voor het andere traject. Op de werkvloer zal dit echter niet snel gebeuren. Binnen het waterschap weet men elkaar te vinden. De mensen zijn op de hoogte van beide instrumenten en daar waar beide instrumenten van invloed zijn, worden deze samen bekeken. Ook het bestuur is zich bewust van de link die tussen beide instrumenten en beide trajecten is.

Hoe is de situatie qua samenwerking binnen de betreffende WB21 en KRW regio's?

WB21: niet zoveel samenwerking. De normeringstudies worden per waterschap uitgevoerd. Er is wel een overlegvorm per stroomgebied, maar lang niet zo concreet en uitgebreid als bij de KRW. Er hebben nog geen (waterschaps)grensoverschrijdende projecten plaatsgevonden. Dit zou wel moeten, indien dit van toepassing of van belang is. Via de UvW komen de studies van de aparte waterschappen wel weer samen. De UvW heeft de coördinatie ook in handen.

KRW: samenwerking binnen regio Rijn West. Alle waterbeheerders en provincies uit dit stroomgebied overleggen regelmatig binnen het RAO. Er is sprake van een intensieve ambtelijke samenwerking en afstemming tussen de waterschappen. Vanwege het decentrale model is dit ook nodig. Er dient immers één geluid naar het ministerie te gaan. Ook de waterschapsbesturen hebben gezamenlijk een vooroverleg, voor de RBO-vergaderingen.

Er is sprake van samenwerking tussen WB21 en KRW medewerkers, ze vallen onder één afdeling en weten elkaar te vinden als dit nodig is.

PROBLEMEN OP UITVOERINGSNIVEAU*Zijn er problemen met betrekking tot de implementatie van WB21?*

Nee, niet echt. Het enige wat steeds weer speelt is wie de ruimte gaat betalen die nodig is voor water.

Zijn er problemen met betrekking tot de implementatie van de KRW?

Ja, de ontbrekende kennis vormt een probleem. Er is vooral een gemis aan kennis op het gebied van maatregelen en de effecten van deze maatregelen. Het is belangrijk om dit uit te zoeken en te weten, in verband met het opstellen van haalbare doelen.

Tevens is het chaotische verloop van de karakterisering van de waterlichamen een probleem geweest. De volgende fase moet anders aangepakt worden. Hier wordt aan gewerkt.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU*Zijn er kansen met betrekking tot de implementatie van WB21?*

De grootste kans is natuurlijk het krijgen van een watersysteem dat op orde is, waardoor er geen onverwachte verrassingen op het gebied van wateroverlast meer ontstaan. En water is weer op de agenda komen te staan. Het wordt bestuurlijk en politiek gedragen.

Zijn er kansen met betrekking tot de implementatie van de KRW?

Er zal meer greep ontstaan op de waterkwaliteit. En belangrijk, kwaliteit is bespreekbaar geworden. De uitstoot van bijvoorbeeld het verkeer en het mestbeleid van de landbouw zijn zaken die vroeger moeilijker bespreekbaar waren dan nu. In het kader van waterkwaliteit zijn dit soort zaken nu bespreekbaar geworden. Voor de realisering van de uiteindelijke doelen zijn we voor een groot deel ook afhankelijk van de instrumenten die andere overheden kunnen inzetten.

De KRW wordt vooral als kans gezien om het werk nog beter te doen, het wordt niet zozeer gezien als bedreiging vanuit Brussel (in het begin was er wel argwaan, dit is snel overgewaaid). Belangrijke voorwaarde hierbij is dat we blijven koersen op een realistische en haalbare aanpak.

Zijn er kansen met betrekking tot een gezamenlijke aanpak?

In de uitvoeringsfase kunnen per watergebiedsplan beide instrumenten meegenomen worden en direct, op planniveau op maat afgestemd worden. Randvoorwaarde hierbij is een gezamenlijke aanpak pas toepassen in de uitvoeringsfase en niet op dit moment de trajecten integreren.

ERVARINGEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Hoe wordt de aansturing van het waterbeleid ervaren, zoals deze uitgedragen wordt door hogere overheden?

Het beleid is helder en wordt middels bijvoorbeeld de nieuwe waterwet ook (hopelijk) goed uitgedragen. Alle organisaties die met deze instrumenten bezig zijn, zijn echter nog zoekende. In iedere laag en in ieder beleidsnetwerk zijn vragen en onduidelijkheden op het punt van aansturing en verantwoordelijkheden.

Hoe wordt de landelijke aansturing ervaren?

WB21: coördinatie en aansturing door de UvW, dit gaat goed.

KRW: aansturing en coördinatie vanuit het ministerie en de provincies bij het opstellen van de eerste rapportage wat onduidelijk en chaotisch. Nu wordt geprobeerd dit met het opstellen van werkprogramma's te ondervangen, zodat de toekomstige opgaven vloeiender verlopen. De UvW faciliteert enige landelijke uitwisseling en afstemming.

Zijn er al ervaringen met een geïntegreerde aanpak van WB21 en de KRW?

Nee

Hoe verloopt de communicatie tussen waterbeheerders onderling in WB21 / KRW regio's.

WB21: weinig samenwerking, weinig communicatie. Aan de normeringstudies werkt ieder waterschap voor zich. De UvW stuurt dit aan.

KRW: met de overige waterschappen en de provincies binnen Rijn West is regelmatig overleg en een goede communicatie.

Hoe verloopt de communicatie met het bestuur en met belangengroepen en ingelanden?

De communicatie verloopt binnen het waterschap en ook met het bestuur goed.

De laatste jaren beseffen waterschappen meer het belang van gemeenten om doelen te kunnen realiseren. Er is binnen dit hoogheemraadschap een accountmanager aangesteld, die

deze organisatie goed kent en de externe relaties met gemeenten en andere partijen aangaat. Deze relaties zijn belangrijk. Er is een groeiende afhankelijkheid van externe partijen en processen.

Met betrekking tot de KRW binnen Rijn West is de communicatie naar burgers toe nog wat terughoudender. Er is een klankbordgroep, maar de materie is op dit moment nog vrij complex, onzeker en wat chaotisch. Bij de doelen en de toe te passen instrumenten en maatregelen wordt het behapbaar voor burgers. Dan is er iets om over te praten.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA-ONDERZOEK:

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap:

Een jaar geleden waarschijnlijk wel, nu is dit een stuk minder. De lijnen binnen het waterschap zijn betrekkelijk kort. De uitvoerende partijen zijn betrokken bij de normeringstudies.

Voor de KRW is hier nog geen zicht op. Momenteel zit de KRW nog in de beleidsfase. Er wordt natuurlijk getracht dit gat te zijner tijd niet te laten ontstaan.

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van een effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis later stromen:

Dit is zeer wenselijk en er wordt ook geprobeerd hier ook volop aan mee te doen. Zo worden vanuit dit waterschap bijdragen geleverd aan kennisdagen en workshops, met name voor WB21. Bij de KRW vindt kennis en procesbegeleiding vooral plaats via gezamenlijke processen met de waterschappen en de provincies. Ook medewerkers worden gestimuleerd naar kennisdagen en workshops te gaan.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

WB21: Hoe werkt het watersysteem precies? Via modelleringen zal het antwoord gevonden worden. De resultaten van modelstudies worden in het gebied met ervaren mensen uit de regio doorgesproken, om te kijken of het verkregen beeld redelijk overeenkomt met de praktijk.

KRW: onzekerheden in de maatregel-effect relaties. Daarnaast vooral beleidsmatige vragen over instrumenten, kosten en verantwoordelijkheden.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

Ja, voor zover de doelen zelf bepaald zijn wel, met in acht name van de onzekerheden bij de KRW. Van bovenaf opgelegde doelen (zoals stringenter doelen vanuit de Vogel- of Habitatrichtlijnen) zijn minder zeker. Misschien moet af en toe nee gezegd worden. Er zijn duidelijk grenzen aan de mogelijkheden van een waterschap. Het is goed hierover te discussiëren en te achterhalen wat maatschappelijk haalbaar en vooral aanvaardbaar is.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

Water krijgt een eigen gezicht, een eigen plaats. Vroeger was het een sectoraal iets, in de toekomst integraal. Dit is positief.

Hoe gaat het financiële aspect verlopen?

Dit is niet te voorspellen, hier is nog onzekerheid over. Vast staat dat het geld gaat kosten. Grote onzekerheid voor beide instrumenten is wat voor kostenplaatje erbij hoort.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

WB21: door het vaststellen van verbeterdoelen zou er een einde moeten komen aan de discussie rondom wateroverlast voor de komende 50 jaar. De watersystemen zouden op orde moeten zijn. Dit is een eenmalige inhaalslag, waarna de zorgen en onverwachte wendingen voor langere tijd weg zullen moeten zijn. Water de ruimte geven moet bij overheden een belangrijk besluitpunt blijven. Het moet een natuurlijke component van de planvorming worden.

KRW: dit zal een constant aandachtspunt blijven. Door de ontwikkeling van de samenleving en de invloed hiervan op de waterkwaliteit zal steeds opnieuw naar oplossingen of compensatie gezocht moeten worden.

Is het huidige waterbeleid haalbaar?

De filosofie is duidelijk, er is een afhankelijkheid van water en daar zijn de meeste mensen het ondertussen mee eens. Het gaat om het stellen van doelen en kijken welke doelen belangrijk zijn. En vooral ook het formuleren van haalbare, concrete doelen. Het is niet reëel om in Nederland alle natuurwaarden te willen herstellen. De doelen dienen te zijn voor de situatie zoals deze nu is. Voor die situatie moeten concrete maatregelen genomen worden en hier mag dan ook op afgerekend worden.

Zowel het WB21 traject, maar vooral ook het KRW-traject zijn duidelijk leertrajecten. De KRW is waarschijnlijk ook een leertraject voor Brussel. De 6 jarige cyclus van 2009-2015 zal veel vragen oproepen. Er zal internationale afstemming moeten komen van de verhoudingen, de opgestelde plannen en dergelijke. Dit zal allemaal leerzaam zijn en dus ook waardevol.

Het is aan Brussel en ook aan het Nederlandse ministerie om na afloop te evalueren of de trajecten min of meer doorlopen zijn zoals bedoeld en of het al het werk en geld waard is geweest.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

Als interessant en belangrijk. Zo'n reeks interviews kan een lering zijn voor de STOWA en de UvW. Zij krijgen zo in beeld waar hun rol nog versterkt kan worden.

Heeft u nog tips voor mij?

Ga eens bij het UvW praten, vooral voor het WB21 traject. Zij hebben een landelijk beeld en de UvW coördineert WB21 goed.

INTERVIEW DE HEER MICHIEL SCHREIJER, HOOGHEEMRAADSCHAP HOLLANDS NOORDERKWARTIER

17-03-2005

ALGEMEEN

Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?

De afgelopen jaren is de heer Schreijer projectleider geweest bij de uitvoering van WB21 / NBW. Ook is hij betrokken bij de ontwikkelingen rondom de KRW.

Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21 en de KRW?

KRW: momenteel wordt een consequentie document opgesteld, waarin onderzocht wordt wat de KRW voor dit waterschap betekent, welke consequenties de KRW voor dit waterschap heeft. Verder wordt meegewerkt aan regionale projecten. Hiervoor zijn projectteams benoemd, waarin verschillende partijen en partners betrokken zijn binnen Rijn West. Via deze projectteams wordt de input geleverd voor de rapportages ten behoeve van de KRW.

WB21: met name de wateroverlast problematiek is al vrij ver uitgewerkt. Er zijn drie raamplannen opgesteld, die een overzicht geven van de acties die nodig zijn om de wateroverlast te bestrijden. Een deel hiervan is reeds gericht op uitvoering, een deel ervan op planvorming met partners als gemeenten, WLTO en terreinbeheerders.

Naar de problematiek van de watertekorten wordt momenteel een studie / inventarisatie gedaan.

Voor waterkwaliteit geldt dat alle projecten voor de aanpak van wateroverlast, waarbij tevens mogelijkheden zijn om de waterkwaliteit aan te pakken, prioriteit en extra investeringen krijgen. Bij de uitvoering hebben wateroverlastprojecten, met een toegevoegde waarde ten aanzien van de KRW, prioriteit.

Zijn er projecten waarin beide instrumenten een grote rol spelen?

Nee. In de aanpak van wateroverlast loopt dit waterschap best wel vooruit. Daardoor is het faseverschil met de KRW groot. Zodoende is het moeilijk beide trajecten momenteel te combineren.

WB21 / KRW

Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW? In welke fase bevinden de activiteiten zich en hoe ziet de planvorming er de komende jaren uit?

WB21: de raamplannen die gemaakt zijn, geven aan wat gedaan dient te worden ter bestrijding van de wateroverlast de komende jaren. In deze raamplannen is ook de wateropgave in kaart gebracht. Een aantal projecten zijn in uitvoering, voor de overige projecten is een lijst opgesteld voor de komende tien jaar.

Wat het waterschap betreft zijn de meeste plannen voor WB21 klaar voor uitvoering, een aantal van deze plannen dienen echter nog afgestemd te worden met andere partners. Voor iedere polder zijn maatregelen gedefinieerd (er is gekozen voor gebiedsgericht werken, vandaar per polder maatregelen stellen). De huidige inzet met betrekking tot maatregelen is voornamelijk: het verbreden van stuwen, het realiseren van berging en het vergroten van de gemaalcapaciteit. We werken bewust niet met peilverlagingen, omdat dit alleen maar extra bodemdaling tot gevolg heeft met *op termijn extra verzilting*.

KRW: de KRW bevindt zich nog in de beleidsfase. Momenteel wordt veel geïnventariseerd en er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een monitoringsprogramma. In 2006 moet dit monitoringsprogramma gereed zijn. In 2008 moeten de stroomgebiedsvisionen in concept gereed zijn en moeten sessies in het gebied gehouden worden om deze visionen te bespreken.

WB21 bevindt zich al meer richting uitvoeringsfase dan de KRW.

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

Voor WB21 en dan met name de aanpak van de wateroverlast wel. Voor de KRW nog niet.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

WB21: de afgelopen jaren is er voor de planvorming en voorbereiding voor de aanpak van wateroverlast ongeveer € 800.000 besteed. De komende jaren (nu – 2015) heeft het bestuur hier nog € 100 miljoen voor toegezegd. Deze € 100 miljoen is nog niet voldoende om aan alle normen in het gebied te gaan voldoen, maar dit is het deel van de kosten die kosteneffectief zullen zijn. Voor de aanpak van niet kosteneffectieve gebieden wordt geprobeerd de investeringen te realiseren met extra geld van andere betrokken partijen of met subsidies.

De afgelopen jaren zijn circa 4 fte voor WB21 in gezet.

KRW: hiervoor zijn de afgelopen jaren circa 3 fte ingezet. De voorbereiding voor de implementatie van de KRW heeft de afgelopen twee jaar ongeveer € 700.000 gekost. Er is nog geen zicht op de verdere kosten voor de KRW. Voor zover mogelijk zal de KRW in de toekomst zoveel mogelijk kostenefficiënt opgepakt worden met WB21.

Hoe vindt u deze inzet tot nu toe?

Deze inzet is behoorlijk ambitieus, het bestuur heeft hiermee haar verantwoordelijkheden zeker genomen.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

WB21 wordt door dit waterschap ambitieus opgepakt. Door het bestuur wordt dit ondersteund en gedragen.

Voor de KRW is het bestuur nog wat afwachtender. Er wordt geprobeerd invloed uit te oefenen op het formuleren van realistische doelen. De noodzaak voor een goede implementatie van de KRW wordt gezien. Er is momenteel nog een faseverschil, waardoor het beeld van de doelen verschilt met WB21.

Wat zijn de eigen ambities van het waterschap?

Beide instrumenten goed implementeren.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Voor WB21 wel. Hiervoor zal alles bij elkaar nog circa € 300 miljoen nodig zijn. Hierin is dus voor ongeveer eenderde deel voorzien door het bestuur. Voor de overige kosten wordt geprobeerd deze te verkrijgen in samenwerking met overige betrokkenen en subsidies.

Voor de KRW is nog geen zicht op benodigde budget.

Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap? En hoe wordt de aansturing vanuit Brussel, Den Haag en de provincie ervaren?

Vanuit Brussel komt weinig, dit loopt allemaal via de nationale kanalen.

Vanuit Den Haag komt er wat betreft de KRW eindelijk wat regie, dit heeft echter lang geduurd. Er is in Den Haag met de KRW gedraaid. In het begin overheerste ook de negatieve insteek, alleen het minimale zou gedaan worden. Later is dit bijgedraaid. Vanaf de loop van 2003 is een overlegplatform ontstaan en is er ook meer regie.

Met betrekking tot de rol van de provincie heeft het waterschap het gevoel dat de provincie zich terugtrekt uit WB21 en de KRW. Dit terwijl de provincie wel nodig is om de ruimtelijke inpassingen van WB21 door te voeren en om kaderstellend beleid voor de kwalitatieve doelen te stellen. Er is wat zorg over de betrokkenheid en ambitie van provincie Noord Holland.

De aansturing en regie met betrekking tot de KRW zijn ervaren als chaotisch, dit hangt samen met de krappe planning die weer voorkomt uit het dralen van Den Haag met de benodigde acties voor de KRW. Dit leidt tot een vertraging op de eigenlijke planningsnoodzaak en de uitvoering van beide instrumenten.

Met betrekking tot WB21 geldt, dat de provincie regie heeft. Deze regierol is wat beperkt ingevuld. Vanaf 2003, na de fusie, is HHNK zo groot geworden, dat veel initiatieven ook binnen de organisatie genomen kunnen worden. Daarbij komt dat de provincie zich wilt onttrekken aan de trits uit WB21. In de nota "evenwichtig omgaan met water" van de provincie wordt beschreven dat er uitgegaan zal worden van de trits keren, malen, bergen. Ook heeft de provincie zich uitgesproken tegen grootschalige piekbergingen. Dit wordt liever kleinschalig en lokaal opgelost. Het waterschap heeft ingespeeld op deze nota en in dit gebied is het mogelijk om piekberging lokaal en kleinschalig in te vullen. Zodoende loopt het waterschap in de pas met wat de provincie wil.

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

Ja, de trajecten zullen zoals aangegeven in het NBW doorlopen worden.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Voor WB21 is dit draagvlak groot, de medewerkers zijn doordrongen van de noodzaak. De KRW is nog wat onbekender, wat vager. Het draagvlak is er wel, maar er is nog onzekerheid over hoe alles vorm moet krijgen.

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

Ja, WB21 is een onderdeel van het huidige waterbeheerplan. Dit plan loopt in 2006 af en hier probeert het waterschap verlenging voor te vragen tot en met 2009. Zodoende kunnen in een nieuw waterbeheerplan dat in 2008 opgesteld zal gaan worden, zowel de kaders van het Provinciaal Waterhuishoudingsplan als de kaders van de dan wat meer uitgekristaliseerde KRW meegenomen worden. De vraag is echter of deze verlengingsaanvraag gehonoreerd wordt.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

Het verloop is tot op heden separaat. Er wordt geprobeerd een programmabureau op te richten voor de integratie van beide instrumenten. Het faseverschil is echter vrij groot.

Zijn er risico's aan een gecombineerde aanpak van beide instrumenten?

Er is een risico voor vertraging van de aanpak van wateroverlast als gevolg van het faseverschil met de KRW.

Zijn er risico's aan een separate aanpak van beide instrumenten?

In het algemeen worden burgers en andere partijen in de regio in een korte tijd met verschillende beleidsontwikkelingen belast, terwijl deze betrekking hebben op hetzelfde gebied. Daar komt bij dat de boodschap van de KRW een stuk complexer is, en minder aantoonbare economische effecten heeft.

Het is een grote uitdaging om de boodschap van de KRW zo te brengen, dat het betekenis heeft voor de burgers. Doordat dit waterschap al ver richting uitvoering is met betrekking tot wateroverlast, zullen beide instrumenten met een ruime tijd ertussen in de regio besproken zijn en worden. De afgelopen twee jaar zijn in het gebied gesprekken geweest met betrekking tot WB21. In de loop van dit jaar zal begonnen worden met het betrekken van het gebied bij de KRW. Door het faseverschil zit er redelijk wat tijd tussen beide gesprekken, zo krijgen de burgers en partijen niet alles in korte tijd, maar verdeeld over zich heen.

Zijn er ervaringen met een geïntegreerde aanpak?

Nee.

Hoe is de situatie qua samenwerking en communicatie binnen de betreffende WB21 / KRW regio's, wordt nut en noodzaak van samenwerking en communicatie gezien?

Intern is voor beide instrumenten een intensieve samenwerking en een goede communicatie. Zeker binnen deze afdeling is er veel contact tussen de WB21 en de KRW betrokkenen. Er is gesproken over een gezamenlijk communicatieplan, maar dit wordt nog betwijfeld gezien het faseverschil.

In de regio is de samenwerking voor de KRW binnen Rijn West goed. Voor WB21 loopt de samenwerking ook goed. Hier speelt alleen de zorg ten aanzien van de houding van de provincie.

Is er sprake van samenwerking tussen WB21 en KRW medewerkers?

Ja, intensieve samenwerking.

Hoe verloopt de communicatie binnen de regio en binnen het waterschap zelf met bestuur, belangengroepen en ingelanden?

De communicatie met het bestuur is goed, er wordt veel tijd besteed aan het informeren van het bestuur, waarna het bestuur besluiten kan nemen. Voor WB21 zijn al veel besluiten genomen en voor de KRW is het verstekken van informatie op dit moment actueel. Kort geleden is er een informatiebijeenkomst geweest met onder andere de WLTO, gemeenten, terreinbeheerders en natuur- en milieuorganisaties, over de stand van zaken rondom de KRW. Dit soort zaken zijn belangrijk voor een goede aanpak van de KRW.

PROBLEMEN OP UITVOERINGNIVEAU

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van WB21 en van de KRW?

Binnen het waterschap is het probleem onderkend dat de implementatie van nieuw beleid en besluiten van het bestuur hierover min of meer moeten concurreren met de waan van de dag. Mede daarom wordt een (intern) programmabureau voor de uitvoering van NBW gestart. Dit bureau zou dan intern de aanjager worden van de uitvoering van WB21 en de implementatie van de KRW. Verder wordt de afhankelijkheid van andere partijen soms gezien als een probleem.

Zijn er problemen met een eventuele gezamenlijk aanpak van beide instrumenten?

Hier is nog geen ervaring mee. Het huidige faseverschil wordt gezien als reden om niet te kiezen voor een gezamenlijk aanpak.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van WB21 en de KRW binnen dit waterschap?

WB21: contacten met gemeenten en overige partijen verbeteren en intensiveren. Dit biedt kansen voor het vormgeven van water in de ruimtelijke ordening en voor het inrichten van de wateropgave. Er zijn vanuit het WLTO voorstellen gekomen voor gebiedsgerichte samenwerking, dit is heel positief.

Ook voor het beleid ten aanzien van groen / blauwe diensten bieden beide instrumenten kansen.

KRW: dit is wat lastiger. Er wordt nog gezocht naar een verbinding van de KRW doelen met gebruiksfuncties in het gebied. Met recreatie, natuur en innovatieve woningbouw moet dit nog wel lukken, maar met bedrijventerreinen, de agrarische sector en de industrie wordt dit toch moeilijk.

Ziet u kansen voor een gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

In de uitvoering wel, dan moeten beide instrumenten natuurlijk integraal meegenomen worden. Maar integratie op dit moment is erg lastig door het grote faseverschil.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA ONDERZOEK

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap.

WB21: dit gat zat er wel, dit is vooral door de raamplannen (die sterk uitvoeringsgericht zijn) opgevuld.

KRW: voor de KRW kan dit gat een risico zijn. Er kan een gat ontstaan tussen de gedachten over het beleid en het beeld dat er is voor de uitvoering en de daadwerkelijke uitvoering. Wel kan middels andere beheersmaatregelen een kwaliteitsinhaalslag gemaakt worden.

Er wordt veel over de KRW geschreven, maar tot nu toe wordt er nog weinig uitgevoerd. De beleidscyclus bij waterschappen vertoont een aantal zwakke schakels. Een beleidscyclus bestaat uit vier stappen te weten: beleid ontwikkelen, de implementatie van beleid, de uitvoering van beleid en de evaluatie van het beleid. De ontwikkeling van beleid wordt goed opgepakt. De implementatie van beleid verloopt vrij moeizaam. Bij de uitvoering geldt dat er wel projecten uitgevoerd worden, maar niet duidelijk afgestemd op beleid. En evaluaties vinden nauwelijks plaats. Er wordt gewerkt aan het beter implementeren van beleid (de raamplannen zijn hier een voorbeeld van, een koppeling tussen beleid en uitvoering). Het probleem van het

gebrek aan evaluaties wordt onderkend, maar momenteel is er geen tijd en ruimte om hier al iets aan te doen. Maar het bewustzijn is er.

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen

In het algemeen is iedereen voorstander van een goede kennisoverdracht. Op beleidsniveau is er zeker kennisuitwisseling tussen waterschappen. Op gebiedsniveau is er minder uitwisseling van gegevens. De uitvoerende medewerkers en partijen hebben een uitgebreide kennis over het gebied. Deze is moeizaam verder te verspreiden, zowel binnen het waterschap als tussen de waterschappen onderling. Het operationeel krijgen van deze kennis blijkt moeilijk te zijn.

Landelijk wordt veel kennis gegenereerd door bijvoorbeeld de STOWA. Veelal is dit kennis in de algemeenheid waarmee de waterbeheerders niet altijd iets kunnen, omdat de waterschappen met name behoefte hebben aan gebiedskennis.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

WB21: dit loopt goed, het modelinstrumentarium is ontwikkeld en er wordt mee gewerkt.

KRW: algemene kennisvragen zijn er niet zozeer. Wel vragen over hoe de doelen van de KRW gebiedsgericht dichterbij kunnen komen. Van belang kan zijn bijvoorbeeld een stoffenbalans per gebied en een overzicht van de belasting van het watersysteem door de economische activiteiten in een gebied. Daarbij komt nog de vraag hoe de effecten van te nemen maatregelen in beeld kunnen worden gebracht en met welke zekerheden.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

Voor zowel WB21 als de KRW denkt het waterschap de doelen te halen. Voor de KRW is het van belang als waterschap haalbare doelen te stellen.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

WB21: de kijk op waterhuishouding is veranderd. Er wordt gekeken vanuit het totale watersysteemgedrag. Dit kan in relatie met de functies in het gebied bekeken worden en hier kunnen maatregelen uit volgen die passen bij het gebied en het watersysteem.

KRW: er wordt aangestuurd op resultaatsverplichtingen. Hierdoor wordt meer stilgestaan bij en nagedacht over wat te doen, waarom en hoe de kosten hierbij zijn.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

WB21 en zeker ook de KRW zullen consequenties hebben voor de (bestuurlijke) begrenzing van waterschappen met de algemene democratie.

Voor de waterschappen geldt dat de ingeslagen weg voortgezet wordt en dat door vergunningverlening, onderhoud en beheer een gezond watersysteem bereikt moet worden. Vooral door de KRW wordt hier druk op gezet, dit is een kans. De KRW vormt een stimulering en eventueel een versnelling van de gestelde doelen.

Zijn de doelen reëel en haalbaar?

Vanuit WB21 wel, en voor de KRW hebben de waterschappen dit grotendeels in eigen hand.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

De heer Schreijer is benieuwd naar wat eruit komt.

Heeft u nog tips voor de volgende interviews?

Nee. De in dit interview genoemde raamplannen zijn te vinden op internet. www.hhnk.nl onder projecten, wateroverlast.

INTERVIEW DE HEER HARM GERRITS EN DE HEER HENK FOLKERTS, HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND

17-03-2005

ALGEMEEN

Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?

De heer Gerrits is senior medewerker waterkwaliteit en de heer Folkerts is senior medewerker waterkwantiteit. Beide functies vallen onder verschillende afdelingen. Dit is dus niet geïntegreerd in één afdeling. De heer Folkerts is afkomstig uit één van de inliggende waterschappen, waarmee het Hoogheemraadschap per januari gefuseerd is. Waterkwantiteit is al concreter uitgewerkt en valt daarom onder de afdeling Planvorming. Waterkwaliteit zat oorspronkelijk bij het Hoogheemraadschap. De KRW is nog in de beleidsfase, dit traject valt daarom onder de afdeling Ontwikkeling.

Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21 en de KRW?

WB21: het in kaart brengen van de wateropgave is voorbereid. Er is gekeken naar wat de randvoorwaarden en de eisen zijn. Nu speelt hoe dit in samenwerking met overige partijen vorm kan krijgen. Tevens wordt gewerkt aan het aanwijzen en uitwerken van grootschalige waterberging. Er is al een gebied waar een M.E.R. loopt en waar het waterschap redelijk dicht bij uitvoering is. Er is ook al een voorstel voor waterberging als onhaalbaar afgefallen. En er zijn nog veel lopende projecten naar en in zoekgebieden. Met name door de schaarse ruimte in dit deel van het land, is het aanwijzen van waterbergingsgebieden een lastige zaak. Tenslotte zijn de deelstroomgebiedsvisionen af. Hiervan wordt nu regionaal gekeken naar hoe de uitwerking plaats gaat vinden. Het voornemen is deze deelstroomgebiedsvisionen uit te werken op het niveau van stadsregio's. Dit omdat een regionale aanpak op het niveau van gemeenteregio's qua samenwerking en communicatie het best loopt.

Er zijn projecten die momenteel uitgevoerd worden, maar dat dit nadrukkelijk voor WB21 gebeurt kan niet gezegd worden. Zaken worden gedaan omdat ze nodig zijn, niet per se omdat het onder WB21 valt. Dit geldt ook voor stedelijke waterplannen. Deze werkzaamheden vallen wel onder WB21, maar waren anders toch wel gedaan. Wateroverlast werd voorheen ook al aangepakt, dus veel zaken die nu onder WB21 vallen, waren al taken van de waterschappen.

KRW: er lopen geen concrete projecten. Tot nu toe is het een soort langjarig project waarin toegewerkt wordt naar de rapportage van 2009 en de uiteindelijke implementatie van de KRW.

Er lopen wel pilots, met name gericht op de uitwisseling van regiowater en rijkswater. Dit om in beeld te krijgen welke problemen hiermee samenhangen en hoe deze opgelost kunnen worden. Via deze pilots wordt ook kennis gemaakt met en nagedacht over de afhankelijkheid van andere partijen bij dit soort beleid en maatregelen. De waterschappen zullen moeten leren de spierballen te laten zien, om te komen tot de gestelde doelen. Partijen als gemeenten (ten aanzien van bijvoorbeeld de rioolstelsels en diffuse bronnen) en de landbouw (ten aanzien van met name de diffuse bronnen) zullen overtuigd moeten worden van hun verantwoordelijkheden.

In welke projecten spelen beide instrumenten een grote rol?

Er zijn nog geen projecten waarin beide instrumenten bewust samen toegepast worden. Er zijn wel projecten waarbij waterkwantiteit en waterkwaliteit integraal meegenomen worden. De kwaliteitsaanpak wordt dan echter nog niet als KRW-onderdeel uitgevoerd. In de praktijk wordt bij kwantitatieve maatregelen de kwalitatieve aspecten meestal wel meegenomen. Qua kwaliteitsaspecten spelen in dit gebied voornamelijk het zoutgehalte en de nutriënten, dan komt de rest van de stoffen.

Door de fusie afgelopen januari zijn beide instrumenten wel makkelijker gezamenlijk op te pakken en is ook het integraal aanpakken van projecten vereenvoudigd.

WB21 / KRW

Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

Zie voor een deel de vorige antwoorden. Momenteel wordt door het opstellen van het nieuwe waterbeheerplan geprobeerd een eerste slag te slaan in een integrale aanpak van beide trajecten. Nu, na de fusie is deze integrale aanpak beter realiseerbaar en er is een begin mee gemaakt door met een groepje van vier mensen (kwantitatief en kwalitatief) met regelmaat samen te komen en te praten over de normen, mogelijkheden en de beleidsruimten die beide instrumenten bevatten. Het is te hopen dat in het waterbeheerplan ook al afwegingen van maatregelen meegenomen worden, als voorloper op latere rapportages. In dat opzicht is het wel een kans om nu een nieuw waterbeheerplan te moeten opstellen. Zo wordt het waterschap gedwongen om over de materie na te denken en te bekijken hoe vooral de KRW vorm zou kunnen krijgen. In eerste instantie had het waterschap verlenging van het bestaande waterbeheerplan aangevraagd bij de provincie, maar deze vraag is niet gehonoreerd.

In het werkprogramma NBW 2005-2009 (nationaal opgesteld, is nog concept) wordt kenbaar gemaakt dat het wenselijk geacht wordt dat beide beleidstrajecten geïntegreerd worden. Rijn West zegt dat een integratie op het niveau van Rijn West niet gewenst is. Wel moet het NBW in de uitvoeringspraktijk gecombineerd worden met de KRW. Door integratie wordt de procedure om beide instrumenten te implementeren te grootschalig en te complex. Er is nationaal ook gewezen op het belang van het verweven van beide sporen in de uitvoering en dit zal ook zeker gedaan worden. Het is niet meer dan logisch dat bij de uitvoering van maatregelen beide instrumenten integraal meegenomen worden.

Tenslotte speelt in het kader van de KRW ook het opstellen van decembernota's. Het rijk maakt een werkprogramma 2005-2009. Dit is nog niet klaar. Inmiddels hebben de regio's ook een werkprogramma 2005-2009 gereed; ze lopen dus voor het rijk uit. De decembernota's vormen een onderdeel van het rijksprogramma 2005-2009, waarmee DGW grip wil houden op het proces.

In welke fase bevinden de activiteiten zich en hoe ziet de planvorming er de komende jaren uit?

WB21 bevindt zich al meer richting uitvoeringsfase dan de KRW. De planvorming voor beide instrumenten is gelijk aan hoe het in het NBW en de KRW beschreven staat

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

Om wateroverlast te voorkomen (kan onder WB21 genoemd worden) zijn al maatregelen gedefinieerd, zoals bijvoorbeeld het inrichten van waterbergingsgebieden. Voor de KRW zijn nog geen maatregelen gedefinieerd.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

Voor de KRW was de inzet vorig jaar naar schatting 1,5 fte. Dit zal toenemen naar 2 tot 3 fte per jaar, met mogelijk nog een verdere stijging in 2008-2009. Financieel gezien zal de inzet van de KRW circa € 20.000 per jaar geweest zijn in Rijn West en zal dit de komende jaren € 30.000 à € 40.000 per jaar worden.

Voor WB21 is dit moeilijk in te schatten. WB21 valt meer onder het werk dat waterschappen toch altijd al wel doen. Hier zullen niet veel extra fte's in betrokken zijn. Ook financieel zal er geen aanzienlijk verschil zijn met de uitgaven aan wateroverlast voorheen. Wel zal er extra werk en geld zitten in de afstemming en de communicatie die voor WB21 nodig zijn.

Hoe vindt u deze inzet tot nu toe?

De inzet is op dit moment voldoende.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

Er is binnen het bestuur wel wat angst voor de KRW. Er wordt ook flink benadrukt dat het goed aangepakt moet worden. Er wordt op gelet hoe de zaken met betrekking tot de KRW lopen. Er worden ook veel kansen gezien. Het bestuur ziet de KRW als steun in de rug voor een gegronde aanpak van de waterkwaliteitsproblematiek. Binnen Rijn West heerst sowieso een positieve inslag. Er wordt wel gezien dat de implementatie van de KRW veel geld gaat kosten en dat het een moeilijk proces gaat worden, maar de positieve instelling overheerst.

Wat zijn de eigen ambities van het waterschap?

Het bestuur is goed op de hoogte van wat er in de KRW staat en wat de bedoeling is. Er is gekozen voor een pragmatische aanpak, dat wil zeggen doen wat nodig is. Er is wat voorzichtigheid in het te ver gaan, in het te ambitieus zijn.

Waterlichamen zijn binnen Rijn West dan ook zo ingedeeld, dat alleen het hoofdwatersysteem hoeft te worden verantwoord naar Brussel toe. Voor de chemische kwaliteit van het hoofdsysteem, speelt de chemische toestand van de sloten en kleinere wateren natuurlijk ook mee. Echter voor de ecologische discussie hoeven zo niet alle kleinere wateren meegenomen te worden voor Brussel. Hierin zit dus meer vrijheid. Dit is de insteek zoals deze er nu ligt.

Er is voor beide instrumenten veel draagvlak. Dit wordt voor WB21 ook wel gevoed vanuit de maatschappelijke geluiden. In dit gebied is aanpak van wateroverlast een belangrijk maatschappelijk punt.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Voor WB21 zal het benodigde budget niet veel anders zijn dan dat er altijd al nodig was voor de aanpak van wateroverlast. Voor de KRW is het beeld van het benodigde budget ongeveer gelijk aan de schattingen van de inzet die gegeven zijn.

Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap? En hoe wordt de aansturing vanuit Brussel, Den Haag en de provincie ervaren?

Beide instrumenten vormen gescheiden sporen. WB21 is een nationaal spoor. De UvW werkt toe naar uniformiteit. Momenteel zijn er per waterschap verschillende aanpakken. Er wordt vanuit de UvW aangestuurd op meer gelijke rapportages en manieren van aanpakken. De UvW is hierin niet directief, er is een sterk wij-gevoel. Dit werkt in het algemeen goed. Niet alles wordt even centraal opgepakt als dat misschien wenselijk is. Veel initiatieven

om problemen te analyseren en normen ter discussie te stellen komen toch vaak vanuit de waterschappen.

Formeel heeft de provincie een coördinerende rol bij WB21, maar de kennis en kunde hiervoor ligt voornamelijk bij de waterschappen. De provincie wil wel regisseren, maar dit kan alleen samen met de waterschappen. Dit levert soms frictie op. Provincie Zuid Holland heeft nu het initiatief opgepakt om overleggen voor water meer integraal te gaan voeren.

KRW: van Brussel wordt niet veel gemerkt, dit gaat altijd via nationale partijen. Er is ook weinig grip op wat in Brussel gebeurt en besloten wordt. De UvW heeft nu wel een lobbyist aangesteld om meer grip te krijgen op Brussel en om meer mogelijkheden te krijgen om zaken te kunnen toelichten. Nationaal is voor de KRW het Rijk (RWS, DG-water) penvoerder. Deze probeert regie te voeren, ze doen hun best maar de regio wordt te weinig betrokken in de regie. Er is te veel aandacht voor rijkswateren en te weinig aandacht voor regionale wateren. Hier komt gelukkig een kentering in. Den Haag begint de regio meer te betrekken. Het Rijk probeert de processen te organiseren via de stroomgebieden, maar de rijksaansturing wordt vaak terzijde gelegd, omdat de kennis in de regio's te vinden is en de regio's dus toch zaken op hun eigen manier aanpakken. De aansturing en regie zijn dus gebrekkig, maar voorzichtig verbeterend.

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

Ja, er is zicht op hoe de instrumenten geïmplementeerd moeten en gaan worden.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Voor WB21 zeker, maar het aanpakken van wateroverlast is een heel logische taak van waterschappen, zeker in dit gebied.

Voor de KRW was er in eerste instantie weerstand. Er heerste een gevoel dat er weer de wereld over het waterschap heen werd gestort. Na verdieping in de materie is begrip en daarmee draagvlak ontstaan. Er is ook ingezien dat de KRW een richtlijn is en dus een bepaalde ruimte biedt in de keuzes, zolang deze keuzes goed gemotiveerd worden. De vraag is nu nog hoe hier nationaal tegenaan gekeken worden en hoe dit nationaal opgepakt gaat worden.

Wat er nog door de trajecten van WB21 en de KRW heen komt is overig beleid. Een voorbeeld hiervan zijn de Vogel- en Habitatrichtlijnen. Doordat het nationale beleid en het Europese beleid niet op elkaar afgestemd worden, ontstaat onduidelijkheid. Er ontbreekt regie en aansturing. De bedoeling en hoe ermee om te gaan naast het overige beleid is onbekend en er is geen terugkoppeling of verduidelijking vanuit het Rijk. Dit soort zaken komen het draagvlak en de inzet niet ten goede. In Den Haag gebeurt nog te veel, dat de regio's niet of te beperkt bereikt.

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

WB21 wel, de KRW zal in het nieuwe waterbeheerplan, dat momenteel opgesteld moet gaan worden, doorwerking vinden.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

De trajecten verlopen separaat. WB21 is concreter en al meer in de uitvoeringsfase dan de KRW. Bij de uitvoering van projecten zullen beide instrumenten integraal meegenomen worden.

Zijn er risico's aan een gecombineerde aanpak van beide instrumenten?

Een gecombineerde aanpak kan vertragingen opleveren van WB21. Bovendien wordt bij het integreren van de processen het geheel te complex. Er zal dan niet meer te overzien zijn wat waarvoor gebeurt. Op uitvoeringsniveau zit er natuurlijk geen risico aan een gecombineerde aanpak, daar worden waterkwantiteit en waterkwaliteit integraal meegenomen.

Zijn er risico's aan een separate aanpak van beide instrumenten?

Het ontstaan van extra of dubbel werk.

Zijn er ervaringen met een geïntegreerde aanpak?

Nee, daar is het nog te vroeg voor.

Hoe is de situatie qua samenwerking binnen de betreffende WB21 / KRW regio's, wordt nut en noodzaak van samenwerking gezien?

WB21: de personen binnen de waterschappen en ook tussen de waterschappen onderling weten elkaar goed te vinden. Dit wereldje is niet zo groot, het gaat goed zo. Er zijn klankbord-bijeenkomsten geweest met de diverse regio's en dit is ook goed gegaan.

KRW: binnen Rijn West is de samenwerking met de waterschappen en de provincie prima. Met gemeenten en de klankbordgroepen is de samenwerking nog niet zo intensief, daar is het nog wat vroeg voor.

Is er sprake van samenwerking tussen WB21 en KRW medewerkers?

Ja, binnen het waterschap weten de mensen elkaar goed te vinden. En er is nu een start gemaakt met een groepje (vier mensen) dat integraal water bespreekt.

Hoe verloopt de communicatie binnen de regio en binnen het waterschap zelf met bestuur, belangengroepen en ingelanden?

De landelijke communicatie kan beter. Centraal (landelijk) ontbreekt regie, waardoor regionaal eigen interpretaties ontstaan. Hierdoor ontstaan verschillen in aanpak.

De communicatie met het bestuur en ook de communicatie intern gaan goed.

De communicatie met belangengroepen en ingelanden is voor WB21 al geweest, dit is goed gegaan. De aanpak van waterkwantiteit leeft wel in de regio. Voor de KRW is communicatie met deze partijen nog niet gestart.

PROBLEMEN OP UITVOERINGNIVEAU

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van WB21?

WB21: de kosten voor het aanpakken van de wateroverlast worden wel geaccepteerd. De acceptatie van de aanpak van watertekorten is minder. Maatschappelijk leeft dit veel minder, terwijl ook watertekorten aangepakt zullen moeten worden. Ook hier is de vraag wat haalbaar en wenselijk is. Water wordt toch nog vaak overruled door economische belangen. Technische ingrepen zijn aantrekkelijker dan bijvoorbeeld ergens niet bouwen. Hier begint wel verandering in te komen, maar dit gaat in de praktijk moeizaam.

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van KRW?

Er is een gebrek aan gegevens. Maatregelen en de effecten ervan zijn nog onvoldoende bekend. Er liggen inhoudelijke vragen, het is onduidelijk hoe de kosten en baten vormgegeven

moeten worden (wat zijn reële doelstellingen en daarbij behorende reële kosten?). Er wordt in de KRW gesproken over onevenredig duur; wat is onevenredig duur? Er zijn zekerheden nodig om het plan voor 2009 te kunnen maken. Er is een bestuurlijk spanningsveld tussen resultaten en kosten. In het algemeen is het moeilijk redelijke kosten te bepalen voor water.

Zijn er problemen met een eventuele gezamenlijk aanpak van beide instrumenten?

Hier is nog geen ervaring mee.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van WB21 en de KRW binnen dit waterschap?

KRW: er is aandacht voor waterkwaliteit en ecologie. En er bestaat nu een Europese wettelijke druk om water ook daadwerkelijk schoner te maken.

WB21: de grootste kans is toch wel het op orde brengen van het stedelijke watersysteem. Nu komen de waterschappen er meer tussen bij stedelijke aangelegenheden. Tevens is het doorrekenen van watersystemen met een normering ook een kans. Wat is de huidige situatie, wat is veilig, hoe ver wil Nederland of de regio gaan?

Ziet u kansen voor een gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

Door een gezamenlijke aanpak zullen de afzonderlijke discussies over beide instrumenten minder worden. Naar de betrokkenen in de regio's toe is dit waarschijnlijk ook beter, zo wordt water met alle facetten besproken, in plaats van twee keer apart. De kansen zitten vooral in een gezamenlijke aanpak op uitvoeringsniveau.

ERVARINGEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Hoe wordt de aansturing van het waterbeleid ervaren?

Voor beide instrumenten kan de landelijke aansturing beter, waardoor de regionale verschillen in manier van rapporteren en manier van aanpakken dichterbij elkaar komen te liggen. Hierbij moet genoemd worden dat de KRW nationaal redelijk georganiseerd is en vooral regionaal helder georganiseerd is en er een goede afstemming is. Bij WB21 is de organisatie wat diffuser, meer verschillende regio's en partijen. Om dit proces tot een wat meer gezamenlijk geheel te maken, is door Noord Holland, Zuid Holland en Utrecht en de waterbeheerders in onderlinge samenwerking een Leidraad toetsing regionale watersystemen ten gevolge van wateroverlast opgesteld.

Hoe wordt de samenwerking en communicatie ervaren?

De communicatie met het bestuur en intern verloopt goed. Er wordt veel afgestemd en zeker na de fusie is zowel de samenwerking als de communicatie eenvoudiger geworden. Tussen provincies en waterschappen is er soms frictie met betrekking tot samenwerking en verschillende rollen. Dit omdat de provincie de regie moet voeren, maar de waterschappen de knowhow hebben. Soms ontstaat discussie over wie het laatste woord heeft en zou moeten hebben.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA ONDERZOEK

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap.

Voor WB21 wordt deze stelling niet gedeeld. Met de aanpak van wateroverlast is het waterschap bij.

Voor de KRW wordt het risico hierop beperkt, door de maatregelprogramma's zo te maken dat deze ook passen in de uitvoering. Andere richtlijnen kunnen hierbij wel storen. Bestaande richtlijnen zullen aangepast / afgestemd moeten worden, zodat ze niet storen in de implementatie van de KRW.

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen

Voor WB21 wordt dit goed aangepakt. Voor de KRW zijn de landelijke KRW-dagen erg belangrijk. Vooral zo komen medewerkers van vele waterschappen uit verschillende regio's bijeen en wordt landelijk kennis uitgewisseld. Binnen de regio's gaat kennisoverdracht vrij goed, maar landelijk gezien zijn bijeenkomsten belangrijk.

Iets dat opvalt bij dit soort zaken is dat de landelijke afstemming van WB21 voornamelijk bij de UvW ligt, deze wordt benaderd voor de aanpak van waterkwantiteit. Dit terwijl voor waterkwaliteitsvraagstukken en afstemming hierover meer naar de STOWA gekeken wordt. Er zijn dus ook landelijk verschillende aanspreekpunten voor waterkwantiteit en waterkwaliteit.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

WB21: er is nog geen normering voor droogte, deze moet ooit komen. Het doel moet helder zijn, anders kan er geen effectieve aanpak met een redelijke kosten / baten verhouding gezocht worden.

KRW: de eerder genoemde ontbrekende gegevens. Met name de gegevens die nodig zijn om de doelstelling voor de KRW te kunnen opstellen, zonder hier later problemen mee te krijgen.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

Voor WB21 zeker. Voor de KRW is het zaak de doelen goed en doordacht op te stellen. Hier is nog de nodige informatie voor nodig.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

Het watersysteem zal meer op orde komen, voornamelijk door de wettelijke druk die er achter beide instrumenten zit. Er wordt meer gewerkt met resultaatsverplichtingen in plaats van met inspanningsverplichtingen. Waterkwaliteit en ecologie krijgen meer aandacht.

Hoe gaat het financiële aspect verlopen?

De aanpak van wateroverlast kost geld, maar dit heeft het altijd al gedaan, zeker in deze regio. Betrokkenen zijn nu nog meer doordrongen van de feiten rondom water, dus de kosten zijn beter te verantwoorden. Voor de aanpak van waterkwaliteit is nog geen zicht op hoe de kosten / baten gaan uitvallen. Er is nog niet duidelijk hoe kwalitatieve aspecten een economische waarde zullen krijgen.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

WB21: wateroverlast aanpakken zal altijd nodig blijven. In dit gebied zal de afweging tussen water en economische belangen altijd heel lastig blijven.

KRW: er zal toegewerkt worden naar schoner water, hier is nog veel voor nodig.

Zijn de doelen reëel en haalbaar?

Ja, hierbij speelt mee dat ze voor de KRW reëel en haalbaar opgesteld dienen te worden. En de doelen zullen in moeten spelen op gebiedsspecifieke eigenschappen.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

Gezellig. De lijst met vragen biedt veel ruimte om het verhaal te vertellen.

Heeft u nog tips voor de volgende interviews?

Ga ook eens praten bij de UvW. Waarschijnlijk is dit een goede aanvulling van de reeks interviews.

INTERVIEW DE HEER COEN VERHOEVE, WATERSCHAP ZEEUWSE EILANDEN**15-03-2005**

Het interview was gepland met dhr. Steur, hij is clustercoördinator Waterkwaliteit. Dhr. Steur was echter ziek op de dag van het interview. Zijn collega, dhr. Verhoeve, heeft het interview overgenomen. Het uitgewerkte interview is ook door dhr. Steur bekeken. Zodoende wordt een beeld verkregen vanuit beide beleidsrichtingen.

ALGEMEEN

Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?

De heer Verhoeve is clustercoördinator waterkwantiteit en werkt veel met en aan WB21. De heer Steur is clustercoördinator waterkwaliteit en binnen het waterschap coördinator KRW.

Wat voor projecten heeft dit waterschap gedaan met betrekking tot WB21?

Er lopen op dit moment projecten die via de 100 miljoen subsidieregeling gerealiseerd kunnen worden in het kader van het NBW. Deze 100 miljoen regeling heeft duidelijk een versneling gebracht in de uitvoering van het NBW.

Ook wordt gewerkt aan de toetsing van de werknormen en de wateropgave die daaruit moet volgen. Per gebied wordt gekeken of er een wateropgave is en zo ja, hoe deze ingevuld kan gaan worden. Hierbij wordt ook gekeken naar een eventuele koppeling met ecologische doelen.

Binnen dit waterschap wordt gewerkt via een gebiedsgerichte aanpak. Dat wil zeggen dat voor een bepaald plangebied zowel waterkwantiteit als waterkwaliteit integraal opgepakt worden. Vaak wordt geprobeerd hier functiecombinaties te vinden, zoals ecologie met natuur.

De kwantiteitsaanpak loopt voor op de kwaliteitsaanpak. Deze is makkelijker te realiseren. De kwaliteitsaanpak lift echter wel mee op de kwantiteitsaanpak, bij bijvoorbeeld het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. Bij een grondige aanpak van waterkwaliteitsproblemen komen hoge kosten kijken en daar is het waterschap voorzichtig mee. Ook aan waterkwantiteitsprojecten kunnen hoge kosten zitten, door bijvoorbeeld het verwerven van grond voor waterberging. Momenteel wordt voor grondverwerving een kans gezien. Veel landinrichtingsprojecten zijn afgelopen en via DLG komt waarschijnlijk grond vrij. Dit is natuurlijk interessant voor de waterschappen.

Wat voor projecten heeft dit waterschap gedaan met betrekking tot de KRW?

In het waterbeheerplan dat in 2002 is vastgesteld is de KRW al zoveel mogelijk meegenomen. Het eerder genoemde meeliften van de waterkwaliteit met de gebiedsgerichte aanpak is hierbij een belangrijke pijler. Daarnaast is de aanpak van water in de stad een belangrijke pijler. In dit kader wordt hard gewerkt aan verbetering van de waterkwaliteit binnen de kernen. Er is een begin gemaakt met baggerwerkzaamheden en de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Andere kwaliteitsmaatregelen volgen nog.

Ook wordt gewerkt aan het realiseren van de basisinspanning voor de rioleringen en het voorkomen van kwetsbare lozingen vanuit het buitengebied. Dit wordt echter gedaan vanuit de bestaande wetgeving en als dit gerealiseerd is zal gekeken worden hoe de stand van zaken is ten opzichte van de doelstellingen vanuit de KRW.

Momenteel wordt er voor de KRW vooral geïnventariseerd. Er wordt gekeken naar hoe het waterschap en het beheersgebied ervoor staan, wat er de komende jaren gedaan moet worden en hoe deze vorm kan krijgen. Hierbij wordt ook gekeken naar de haalbaarheid van de doelen, zijn deze realistisch? De ambities met betrekking tot de KRW zullen vorm krijgen. De KRW is echter nog minder concreet dan WB21. De KRW is nog onduidelijk, er is nog geen scherp beeld van hoe dit aangepakt gaat worden en er is ook niet duidelijk waar het waterschap op afgerekend kan worden.

Zijn er projecten waarin beide instrumenten een belangrijke rol spelen?

Het beheersgebied is ingedeeld in 10 gebieden, waarvoor gebiedsplannen opgesteld worden. In deze gebiedsplannen worden WB21 en de KRW integraal meegenomen. Er wordt in deze plannen vastgesteld welke doelstellingen voor beide instrumenten in deze gebieden gehaald moeten worden en hoe deze vorm kunnen krijgen. De kwantitatieve en kwalitatieve kansen en knelpunten zullen in deze plannen opgenomen worden. Ook zal gekeken worden naar kansen voor de ecologie en kansen voor functiecombinaties. Deze gebiedsplannen worden opgesteld in samenwerking met betrokken partijen als de provincie, milieu- en landbouworganisaties en dergelijke. We zullen ook steeds meer aansluiten bij projecten gebiedsprojecten die vanuit de provincie getrokken worden. Dit om te voorkomen dat twee overheden in het gebied plannen opstellen.

WB21 / KRW

Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

WB21: de toetsing van het beheersgebied aan de werknormen loopt volgens planning en zal waarschijnlijk in september gereed zijn. Verder zijn momenteel twee gebiedsplannen vanuit het NBW in uitvoering en er is een gebiedsplan in de ontwerpfasen. Vanuit de eerder genoemde 100 miljoen regeling lopen ook nog projecten. Dit zijn met name het uitvoeren van geen spijt maatregelen, die in de gebiedsplannen opgenomen kunnen worden.

KRW: zoals eerder gesteld is deze al zoveel mogelijk meegenomen in het waterbeheerplan. Er wordt nu hard gewerkt aan de gezamenlijke implementatie van de richtlijn binnen het Scheldegebied. Er is hard gewerkt aan de eerste EU rapportage de karakterisering van het Schelde-stroomgebied en deze is afgerond. Er zijn nog geen nieuwe aanvullende maatregelen vanuit de KRW gedefinieerd. De aanpak van waterkwaliteit lift mee met de WB21-aanpak. Later zal gekeken worden of dit voldoende is of dat extra maatregelen nodig blijken te zijn.

Hoe ziet de planvorming eruit?

WB21: hierbij wordt vooral gewerkt aan het opstellen en uitvoeren van de gebiedsplannen.

KRW: in 2009 moet er een stroomgebiedbeheersplan liggen, daar zal de komende jaren naartoe gewerkt worden.

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

Voor WB21 wel, deze zijn ook al in uitvoering via de gebiedsplannen. Voor de KRW, voorzover opgenomen het waterbeheerplan.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

Dit is moeilijk te zeggen, de genoemde getallen zijn dan ook grove schattingen.

WB21: 4 fte, dit is intern, zowel voor planvorming als voor uitvoering.

KRW: 1 fte per jaar voor de implementatie van de KRW.

De financiële investeringen in projecten voor het NBW zijn naar schatting € 2,5 miljoen. Dit bedrag komt natuurlijk ook ten goede aan de doelstellingen voor de KRW, de aanpak van waterkwaliteit lift mee met de NBW maatregelen. In globale zin kan gesteld worden dat 50% van de kosten voor de waterkwantiteit zijn en 50% voor de waterkwaliteit.

Een groot deel van het werk dat nu onder het NBW valt, is het reguliere werk dat waterschappen altijd doen. De komende jaren zal de inzet voor WB21 en de KRW zeker oplopen. Waarschijnlijk komt in 2007 een piek en het is afhankelijk van de toegestane lastenontwikkelingen of de benodigde projecten dan uitgevoerd worden, of toch gefaseerd worden.

Wat is uw mening over de inzet?

De inzet is goed. De 100 miljoen regeling was een duidelijk impuls voor de uitvoering van projecten. Er is voldoende inzet en aandacht voor WB21 en de KRW.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

Beide instrumenten worden door het bestuur gedragen. Als de lasten niet omhoog mogen, is het logisch dat het bestuur kritisch kijkt naar de benodigde investeringen. In het waterbeheerplan is voor de periode 2002-2018 een flink budget vrijgemaakt voor WB21 en de KRW. Dit is goedgekeurd door het bestuur en dit budget voldoet. Misschien komen er in de toekomst nog subsidie regelingen. Subsidies smeren de processen en voorkomen vaak vertragingen. Al met al denken de heer Verhoeve en de heer Steur dat beide instrumenten bestuurlijk de aandacht en investeringen krijgen die nodig zijn.

Hoe is de betrokkenheid en het draagvlak bij en voor WB21 en de KRW in het bestuur?

Betrokkenheid en draagvlak zijn goed. Er wordt op dit moment meer gedaan met WB21 dan met de KRW, maar dit zal in de toekomst wel bijtrekken.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Het budget dat in het waterbeheerplan vastgesteld is, is het beeld van het benodigde budget voor beide instrumenten de komende jaren. Er is voor de periode 2002-2018 € 99,5 miljoen vrijgemaakt voor de uitvoering van beide beleidsinstrumenten. Er wordt bij ieder project ook gekeken naar medefinanciering en meestal lukt dit. Medefinanciering verhoogt ook het draagvlak. Na 2007 is de financiële situatie wat onzekerder, er is nu namelijk nog geen zicht op subsidies.

Hoe verloopt de regie, aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap?

De regie voor WB21 is landelijk door de UvW goed opgepakt. Met name met de begeleiding van de toetsing aan de werknormen, maar ook bij de uitvoering van de 100 miljoen regeling. Ook regionaal is de aansturing vanuit de provincie goed.

Voor de KRW lopen de zaken binnen het Schelde-stroomgebied goed. Het is een relatief eenvoudig stroomgebied omdat er slechts een beperkt aantal partijen in betrokken is. De provincie, Rijkswaterstaat en de twee waterschappen zijn de belangrijkste partijen.

Het beeld van de KRW is echter nog niet scherp. Het landelijke beeld is nog niet duidelijk. Regionaal is er wel een beeld, maar de vraag is of dit aansluit bij het uiteindelijke landelijke beeld dat ontstaat. Misschien is het niet altijd even helder hoe de regionale inspraak op de landelijke inzet doorwerkt. Er is landelijk wel regie, maar het is niet altijd duidelijk bij welke partij deze regie ligt.

Knelpunten zijn er op het gebied van de afstemming. De internationale afstemming met bovenstroomse gebieden (Belgie, Vlaanderen, Brussel, Wallonie en Frankrijk) verloopt zeer moeizaam. Op nationaal niveau veroorzaakt (te late) afstemming regelmatig dat een eerder gekozen aanpak moet worden gewijzigd. Dit neemt veel extra werk met zich mee.

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

Ja, de stappen uit het NBW worden gevolgd. Ook de werkplannen die gemaakt worden, zorgen voor overzicht.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Beide beleidslijnen worden niet echt als instrumenten ervaren, meer als een begrip. Er moet voldaan worden aan beide 'begrippen' en daar wordt aan gewerkt. Dit is de doelgerichte mentaliteit die hier heerst. Er is zeker draagvlak bij de medewerkers om de doelstellingen vanuit beide beleidslijnen te halen.

Wel is er met name voor de KRW scepsis, doordat de regionale wateren in Zeeland voor een belangrijk deel een zeer specifiek karakter hebben. Het zijn nl. brakke watersystemen. De vraag is hoe dit gaat aansluiten bij de landelijke inzet voor de KRW. Er is wat onrust over of de doelen realistisch en haalbaar zijn en hoe afgerekend gaat worden op deze doelen. Bij WB21 spelen dit soort vragen niet, de doelen zijn duidelijk.

Wordt het belang van beide instrumenten gezien?

Ja, het belang wordt gezien.

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

Beide instrumenten zijn opgenomen in het waterbeheerplan. Er is een waterbeheerplan opgesteld met een lange looptijd, zodat de doelen voor 2015 hier goed in opgenomen zijn.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

Binnen de gebiedsplannen (dus in de uitvoerende fase) worden beide trajecten gezamenlijk opgepakt. Op strategisch niveau worden beide beleidslijnen apart opgepakt. Het toetsen van de werknormen en het schrijven van de karakterisering van het stroomgebied zijn als aparte trajecten doorlopen. Binnen het waterschap wordt dit gekoppeld bij het opstellen van de gebiedsplannen.

Is volgens u een gezamenlijk of juist een separaat verloop gewenst?

Zoals het nu verloopt is het goed, er is niet echt meerwaarde voor het gezamenlijk oppakken van beide instrumenten op strategisch niveau. Na de verschillende inventarisaties die voor beide trajecten moeten gebeuren, kan het geheel goed gekoppeld worden in de gebiedsplannen.

Zitten er risico's aan een gecombineerde aanpak?

Er kunnen vertragingen ontstaan bij het verloop van beide instrumenten door vertragingen in één van de instrumenten. Dit is niet wenselijk. Momenteel trekt WB21 de KRW in de uitvoering mee, over een paar jaar draait dit waarschijnlijk om. Dan zullen er projecten komen in het kader van de KRW, waarin WB21 meelift.

Zitten er risico's aan een separate aanpak?

Bepaalde kansen kunnen gemist worden door niet naar beide instrumenten te kijken.

Hoe is de situatie qua samenwerking binnen de betreffende WB21 en KRW regio's?

WB21: dit is een traject dat goed doorlopen wordt, met goede samenwerking.

KRW: binnen de KRW-regio Schelde verloopt de samenwerking goed. Er zijn dan ook relatief weinig partijen bij betrokken.

De aanpak van WB21 en de KRW valt onder dezelfde afdeling en de medewerkers voor beide trajecten werken samen. Zeker op projectniveau wordt de voorbereiding in samenwerking opgepakt, vanuit beide instrumenten.

Wordt het nut en de noodzaak van samenwerking en een gecombineerde aanpak gezien?

Nut en noodzaak worden gezien.

PROBLEMEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Zijn er problemen met betrekking tot de implementatie van WB21?

Het grootste probleem is het verwerven van grond voor waterberging. Niet alleen is grondverwerving een moeilijk en kostbaar proces, het verstoort ook de planning van projecten en hier zitten financiële consequenties aan vast.

Zijn er problemen met betrekking tot de implementatie van de KRW?

Zaken kunnen niet snel gerealiseerd worden. Ten eerste speelt de afhankelijkheid van andere partijen, als gemeenten, landbouworganisaties en dergelijke. Bijvoorbeeld voor de bestrijding van diffuse bronnen is de afhankelijkheid van derden groot. Ten tweede zijn de effecten van maatregelen pas na lange tijd meetbaar en dus is pas na lange tijd duidelijk of maatregelen de gewenste effecten hebben.

Zijn er problemen met betrekking tot een gezamenlijk aanpak?

Nee, het ontwerpen en uitvoeren van gebiedsplannen verloopt tot nu toe goed.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Zijn er kansen met betrekking tot de implementatie van WB21, KRW en eventuele gezamenlijke aanpak?

WB21: de heer Verhoeve ziet kansen in het ILG (investeringen landelijk gebied). Omdat een groot probleem vanuit WB21 het verwerven van grond is, vormt dit ILG een kans om grondverwerving aan te pakken. Het is vervolgens mogelijk gebiedsgericht doelen te stellen, hier subsidies aan te koppelen en op de doelen afgerekend te kunnen worden. De provincie en de waterschappen pakken de projecten steeds vaker op deze wijze aan. De vraag die hierbij speelt is in hoeverre het rijk bereid is de regie van gebiedsplannen bij de provincie te leggen. Nu hebben het Rijk en DLG hierin sturing, in het geval van gebiedsgerichte plannen komt deze regie bij de provincie te liggen.

Beide instrumenten bieden kansen in het aankoppelen van andere functies als natuur bij de aanpak van waterkwantiteit en waterkwaliteit. Zodoende wordt de integrale aanpak bevorderd.

Beide instrumenten hebben tevens tot gevolg gehad dat ook provincies, gemeenten en andere betrokken partijen doordrongen zijn van het feit dat veel veranderingen nodig zijn in het waterbeheer.

Het gezamenlijk aanpakken van beide instrumenten in een gebiedsgerichte aanpak vormt een kans om gebieden in één keer goed in te richten. Randvoorwaarde hierbij is echter dat er druk blijft bestaan op de termijnen die gehaald moeten worden. 2015 is een belangrijk jaar en dit soort termijnen zorgen ook voor daadwerkelijke acties.

ERVARINGEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Hoe wordt de aansturing van het waterbeleid ervaren, zoals deze uitgedragen wordt door hogere overheden?
De aansturing wordt als voldoende ervaren. Er komt veel op de waterschappen af en hier moet realistisch op gereageerd worden. De lopende zaken worden afgemaakt en daarnaast is er ruimte voor het oppakken van al het nieuwe dat er komt. Belangrijk is echter wel dat de acties die ondernomen kunnen worden, ook gedaan worden en hier geen vertragingen ontstaan door nieuw beleid.

In 2009 moet het stroomgebiedbeheersplan gereed zijn. Hier liggen nog veel vragen en het is lastig om vooruit te kijken. De verantwoordelijkheden en de doelen zijn nog niet duidelijk, er zijn dus veel onzekerheden. Daarom wordt de aanpak nu gericht op de zaken die wel zeker zijn en dat is op dit moment vooral de waterkwantiteitsaanpak. Waterkwaliteit wordt hierin meegenomen, maar het is nog niet duidelijk waar deze kwaliteit aan gaat of moet voldoen.

Hoe wordt de landelijke aansturing en betrokkenheid ervaren?

De verantwoordelijkheden en de rolverdeling zijn niet altijd even duidelijk. Voor WB21 wordt de aansturing goed aangepakt door de UvW. Maar WB21 is landelijk beleid en is meer regionaal georiënteerd. Het is daarmee waarschijnlijk beter te overzien dan het KRW-proces. Voor de KRW moet er uiteindelijk een landelijk geheel ontstaan. Dit is moeilijker te bewerkstelligen en zal ook meer aansturing vragen.

Zijn er al ervaringen met een geïntegreerde aanpak van WB21 en de KRW?

In de uitvoering van de gebiedsplannen worden beide aspecten meegenomen, waarbij de KRW meelift op de waterkwantiteitsmaatregelen. De KRW is nog niet op maatregelniveau, maar bij de maatregelen voor waterkwantiteit wordt wel gekeken naar de mogelijke effecten op de waterkwaliteit.

Hoe verloopt de communicatie tussen waterbeheerders onderling in WB21 / KRW regio's.

De communicatie in de uitvoering van de gebiedsplannen verloopt goed. Hierbij worden de betrokkenen goed geïnformeerd over de stand van zaken, en aandachtspunten voor waterkwantiteit en waterkwaliteit worden gekoppeld.

Binnen het waterschap verloopt de communicatie soepel. Waterkwaliteit en waterkwantiteit worden meegenomen in de voorbereiding en de uitvoering van de gebiedsplannen. De mensen weten wat er speelt.

De communicatie met het algemene bestuur vindt ongeveer vier keer per jaar plaats. Dit is niet zo vaak. Dit kan soms een handicap vormen omdat er in korte tijd veel kan gebeuren en omdat sommige zaken niet teveel tijd moeten kosten.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA-ONDERZOEK:

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap.

Nee, het is de taak van het waterschap om vanuit het beleid de uitvoering vorm te geven. Voor WB21 is dit goed gegaan. Voor de KRW is dit gat er misschien wel omdat het beleid minder concreet is. De effecten zijn minder goed kwantificeerbaar, minder zichtbaar. Deze effecten moeten onderzocht worden, dit kost tijd. Het komen tot een gericht eindresultaat kost meer tijd en de effecten (dus of het beleid ook gehaald wordt) zijn ook pas op lange termijn zichtbaar. Daarmee kan een gat ontstaan tussen beleid en uitvoering.

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van een effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis later stromen:

Dit gebeurt voldoende in dit waterschap. Het is belangrijk om ook kennis te laten stromen tussen waterschappen, provincies, gemeenten en andere betrokken partijen. Dit kan waarschijnlijk nog wel beter.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

WB21: het precieze functioneren van het watersysteem. Waar moet op gestuurd worden? Welke maatregelen hebben welke effecten? Hoe kunnen deze effecten gemonitord worden en wat te doen met de resultaten van deze monitoringen?

KRW: ook hier speelt monitoring een belangrijke rol. De bestaande monitoringen moeten uitgebreid worden. Daarnaast is een goed inzicht in de (diffuse) bronnen die verantwoordelijk zijn voor de emissies naar water van belang en is het belangrijk om een beter inzicht te krijgen in de effecten van maatregelen.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

WB21: ja, hier zijn voldoende mogelijkheden. Een en ander is wel afhankelijk van financieeringsmogelijkheden en de bereidwilligheid van betrokken partijen.

KRW: een deel van de doelen zullen niet voor 2015 gehaald worden. Het waterschap heeft onvoldoende instrumenten om diffuse bronnen adequaat aan te pakken. Dit moet op internationaal of nationaal niveau worden opgepakt. Dit geldt bijvoorbeeld voor productbeleid, de aanpak van emissies via de lucht en het mestbeleid. Daarnaast is er voor een aantal stoffen (fosfor, metalen en bestrijdingsmiddelen) sprake van oplading van de bodem. Deze stoffen zullen nog gedurende lange tijd uitspoelen naar het grond en oppervlaktewater.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

Er is een vergroting gekomen van het integraal denken over het watersysteem. Tevens zal er meer geïnvesteerd gaan worden in het verkrijgen van zowel kwalitatieve als kwantitatieve gegevens. Hierdoor wordt kennis verkregen en wordt een actievere sturing van het watersysteem mogelijk. Een en ander is ook afhankelijk van de klimaatinschattingen. Alleen de tijd kan ons leren of de juiste inschattingen zijn gemaakt en of de ondernomen acties afdoende zijn.

Daarnaast is het een sterke stimulans om als waterbeheerders binnen een stroomgebied samen te werken, met name nationaal maar ook internationaal.

Hoe gaat het financiële aspect verlopen?

Op een bepaald moment zal de vraag komen hoe ver men wilt gaan. Wat is acceptabel? Binnen Zeeland zullen de antwoorden van dit soort vragen anders zijn dan in het dichtbevolkte westen.

Er is geen zicht op de ontwikkeling van de lasten. Voor nu loopt dit waterschap binnen de budgetten in het waterbeheerplan.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

Consequenties voor het waterschap: niet veel, het waterschap gaat verder zoals altijd om te zorgen dat het watersysteem op orde is en blijft. Samenwerking zal wel intensiever worden.

Effectieve veranderingen voor het watersysteem: dit zal robuuster worden. Binnen Zeeland zal altijd vertrouwd moeten worden op technisch beheer, maar dit technische beheer zal meer afgestemd worden op de ondergrond. Tevens kunnen eventuele toekomstige functieveranderingen van de grond (momenteel 70% agrarisch, kan veranderen) veel invloed hebben de aanpak van het waterbeheer en het watersysteem.

Zijn de doelen reëel en haalbaar?

WB21: ja, de normen zijn gesteld en er wordt per gebied gekeken wat wenselijk en haalbaar is.

KRW: dit is nog moeilijk te beoordelen omdat de doelstellingen voor een belangrijk deel nog niet zijn vastgesteld. Een eerste inschatting is echter dat de doelen een zeer forse opgave met zich mee brengen. Zeker voor Nederland, aangezien dit het afvoerputje van Europa is. Dit geeft wel aan dat het belang van een Europese gezamenlijke aanpak en inzet groot is.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

Uitgebreid, goed. Ik ben benieuwd naar wat er speelt in andere provincies.

Vindt u dit onderzoek nuttig?

De vraag is of er een landelijk beeld uit dit onderzoek komt, of dat de verschillen per gebied te groot zijn.

Heeft u nog tips voor mij?

Wat er uit dit onderzoek gaat komen heb ik niet duidelijk voor ogen.

INTERVIEW MEVROUW GERDA VAN ROODE EN DE HEER JOOST VAN DER CRUIJSEN, WATERSCHAP DE DOMMEL

24-03-2005

ALGEMEEN

Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?

Mevrouw van Roode coördineert de KRW en zit in het RAO voor stroomgebied Maas.

De heer van der Crujisen is beleidsmedewerker watersystemen en is nu beleidscoördinator voor met name de Reconstructie van de zandgronden en WB21. WB21 is met de Reconstructie geïntegreerd. De reconstructieplannen liggen er, deze zijn klaar voor de uitvoering.

Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21 en de KRW?

WB21: er lopen projecten in relatie met beleidsontwikkeling. In verband met de Reconstructie is Brabant-breed een model ontwikkeld voor hoogwatervoorspellingen. Deze hoogwatervoorspellingen zijn meegenomen in WB21 om invulling te geven aan de wateropgave. Verder ligt er een waterbergingsvisie. Hierin is gekeken naar wat er in het beheersgebied qua berging nodig is en wat er gebeurt als er niks gedaan wordt. Momenteel worden maatregelen gekoppeld aan deze waterbergingsvisie.

In het kader van kennisontwikkeling wordt een project gedaan naar de relatie van waterberging en natuurontwikkeling, in een waterbergingsgebied dat al aangelegd is. Dit project is in samenwerking met Alterra en andere waterschappen.

Ook loopt een pilot naar GGOR, waarin wordt gekeken naar wat de uitstralende effecten zijn van verdrogingsmaatregelen en hoe dit voor landeigenaren gecompenseerd kan worden.

Verder ligt met betrekking tot de uitvoering van WB21 een uitvoeringsprogramma klaar. Dit uitvoeringsprogramma geeft een beeld van projecten die de komende jaren gedaan moeten worden. Er zijn al een aantal gebiedjes ingericht volgens WB21.

Zijn er projecten waarin beide instrumenten een grote rol spelen?

De combinatie van ruimte voor water met beekherstel en in mindere mate ook het mogelijk maken van berging in beekdalen.

Tevens is een verkenning gestart naar hoe ruimte voor water verkregen moet worden. Hierin is bijvoorbeeld ook gekeken naar de mogelijkheden van blauwe diensten voor wateroverlast of verdrogingsbestrijding. Er wordt gewerkt aan het ontwikkelen van een instrumentarium om ruimte voor waterberging vast te leggen.

Vanuit de Reconstructie wordt al jaren gewerkt aan waterberging, GGOR, waterkwaliteit en beekherstel. Hiermee is dus vooruit gelopen op onderdelen van zowel WB21 als de KRW. Dit heeft tevens geleid tot een versnelling van met name de implementatie en deels al de uitvoering van waterberging. Dit is snel concreet geworden. Voor waterkwaliteit is voor de Reconstructie een bronnenonderzoek gedaan. Dit is een onderzoek naar de kwalitatieve maatregelen die mogelijk zijn. Binnen de Reconstructie is er gekozen om deze maatregelen toch niet mee te nemen, maar door dit onderzoek is er wel de nodige ervaring opgedaan voor de KRW.

KRW: eigenlijk lopen er geen aparte projecten voor de KRW. In pilots die al gestart waren, komt de KRW nu ook aan bod. Het emissiebeheersplan (ook al gestart voor de KRW) levert veel inzicht en kennis in effectiviteit van maatregelen. Tenslotte komt ook bij integraal beekherstel en anti-verdrogingsmaatregelen het ecologisch functioneren van landnatuur aan de orde (dit vormt een onderdeel van de KRW als sprake is van waterafhankelijke natuur).

WB21 / KRW

Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW? In welke fase bevinden de activiteiten zich en hoe ziet de planvorming er de komende jaren uit?

WB21: de waterbergingsvisie is op dit moment essentieel. Deze waterbergingsvisie wordt aan de UvW voorgelegd om te kijken of deze voldoet ten aanzien van de wateropgave. Op basis daarvan, en op basis van de discussie omtrent de regionale normen wordt vervolgens verder gekeken. Verder geldt dat de No-Regret maatregelen zijn vastgesteld en in uitvoering worden gebracht. De Reconstructie gaat de tweede fase in.

Voor GGOR moet door de provincie een kader opgesteld worden. Met de provincie is overleg geweest, over wat verwacht wordt van de waterschappen met betrekking tot GGOR in natuurgebieden (dit speelt ook een belangrijke rol bij de Reconstructie). Hiervoor kan begonnen worden met de uitvoering. Voor GGOR in landbouwgebieden en in stedelijke gebieden wordt de komende jaren een knelpunten-analyse gedaan.

Voor de stedelijke wateropgave moet nog een plan van aanpak opgesteld worden. Dit wordt de komende maanden gedaan. Daarna is er nog circa een jaar om deze wateropgave ook daadwerkelijk uit te voeren.

KRW: de KRW zit nog met name in de voorbereidingsfase. Er is slecht zicht op hoe dit opgepakt moet worden. Er zijn nog veel discussies over rollen en verantwoordelijkheden. Daarmee gaat veel onduidelijkheid gepaard. Maar zelfs al zou er duidelijkheid zijn, dan zou de KRW nog niet in een uitvoeringsfase zitten, daar is het nog te vroeg voor.

In samenwerking met de andere Brabantse waterschappen is een onderzoek gedaan naar een aantal zaken: ten eerste de bandbreedte van de financiële consequenties van de KRW. Hier is eigenlijk nog niet veel over te zeggen. Uit het onderzoek kwam dan ook een bandbreedte van relatief weinig tot heel veel geld naar boven. Ten tweede is gekeken naar waar de verantwoordelijkheden van de waterschappen liggen. Welke maatregelen moeten de waterschappen nemen? Dit is ook gedaan voor de procesmatige kant. Wat is de rol en de verantwoordelijkheid van de waterschappen? Een van de uitkomsten hierop is dat de KRW zich richt op water, maar ook erg samenhangt met milieu. Milieu is iets voor de algemene democratie (provincie en rijk) en niet voor de functionele democratie (waterschappen). Waterschappen moeten dus voorzichtig zijn in het nemen van verantwoordelijkheden. Er moet duidelijk worden welke verantwoordelijkheden bij de waterschappen thuis horen en welke niet.

Waarschijnlijk is er voor de KRW veel winst te behalen als de waterschappen zich vooral richten op de inrichting (morfologie). Voor de aanpak van waterkwaliteit is de afhankelijkheid van andere partijen vaak veel groter. Hierin moeten vooral ook andere partijen verantwoordelijkheid nemen.

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

Voor WB21 wel, met name maatregelen voor de Reconstructie. Voor de KRW zijn nog geen maatregelen geformuleerd.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

KRW: in 2004 was de inzet 2 fte. Voor 2005 zal dit minstens zoveel worden, waarschijnlijk zelfs meer. Financieel is voor de KRW tot nu toe alleen de jaarlijkse bijdrage aan het maastroomgebied een uitgave. Dit is circa € 20.000 per jaar. Ook de kosten voor de KRW zullen de komende jaren flink stijgen.

WB21: als alle personen bezig met de implementatie, de inrichting van waterbergingsgebieden, GGOR en dergelijke meegeteld worden, is de inzet circa 4 fte op jaarbasis. Financieel zal de inzet circa € 100.000 per jaar zijn. Bij deze schattingen geldt dat WB21 moeilijk apart te zien is van het reguliere werk van waterschappen.

Hoe vindt u deze inzet tot nu toe?

KRW: binnen het waterschap is voorgaand jaar gezegd dat de KRW maar met 1 fte per jaar geïmplementeerd moet worden. Maar het werk moet toch uitgevoerd worden en het management en bestuur willen wel overal over geïnformeerd worden en daar is goede kennis en tijd voor nodig. Zo wordt 1 fte toch overschreden. Het is ook niet goed om van tevoren zo'n grens te stellen.

Landelijk en regionaal loopt het proces nog niet zo efficiënt. Bepaalde werkzaamheden heeft het waterschap over moeten doen, doordat beslissingen van bovenaf eigenlijk te laat kwamen. De inzet had dus misschien wel anders kunnen zijn. Aan de andere kant is kennelijk zoveel tijd nodig binnen Nederland, om de KRW eigen te maken. Dit had eerder duidelijk moeten zijn (er is wat te laat begonnen met de KRW).

WB21: er is veel energie in gestoken. Ook door het management is WB21 heel belangrijk gemaakt. Het implementeren en ook het uitvoeren van WB21 heeft veel energie aan de organisatie onttrokken, maar is daarmee dus ook helemaal opgenomen in de organisatie. De inzet is hoog, maar dit is ook nodig.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

Er is net (per 1 januari) een nieuw bestuur, dus er is nog niet zoveel van te zeggen. Uit het verleden is gebleken dat wateroverlast en veiligheid hoog op de agenda staan. Voor GGOR is dit minder, het geloof hierin is iets minder (vorige bestuur). Stedelijk water is een item dat leeft. Hierin is nog geen positie bepaald, dit gaat vooral de komende jaren spelen.

Voor de KRW geldt dat het waarschijnlijk wel leeft bij het bestuur, maar het nieuwe bestuur moet nog geïnformeerd worden over de stand van zaken. Het is zaak het bestuur goed te informeren. Er is nog geen goed beeld van de KRW en het beeld dat er is, wordt tevens gevoed door verkeerde media aandacht. Voor de KRW is wat meer terughoudendheid dan voor bepaalde onderdelen van WB21. Dit is misschien ook wel logisch, aangezien de KRW nog wat onbekender is.

Bij dit waterschap geldt dat de Watergraaf draagvlak en betrokkenheid toont bij beide instrumenten.

Wat zijn de eigen ambities van het waterschap?

Er is nog niet zoveel zicht op de ambities van het nieuwe bestuur.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Nee, vooral voor de KRW is een schatting van het benodigde budget voor de komende jaren moeilijk te maken. In het eerder genoemde onderzoek is de bandbreedte van de financiële gevolgen bepaald, maar deze is erg globaal.

Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap? En hoe wordt de aansturing vanuit Brussel, Den Haag en de provincie ervaren?

KRW: regie, aansturing en coördinatie komen niet uit Brussel. Landelijk zijn de regie, aansturing en coördinatie slecht. Er zijn geen kaders terwijl de waterschappen hier wel om vragen. Bij gebrek aan deze kaders starten de waterschappen op eigen inzicht en vervolgens moeten zaken anders of over gedaan worden. Ook provinciaal zijn regie en aansturing slecht. De rolverdeling is niet duidelijk. De provincie levert wel voorzitters voor overleggen en trekkers voor de KRW, maar daar komt weinig uit. Het probleem dat het gebrek aan regie en aansturing nu met zich meegebracht heeft, is dat er een gebrek aan vertrouwen is vanuit de waterschappen naar de hogere overheden. Reactie is dat de waterschappen zich meer mengen en bemoeien met het proces, in de hoop dat het daarmee goed gaat. Dit zijn extra verantwoordelijkheden die de waterschappen op zich nemen. Het is frustrerend dat de rollen en verantwoordelijkheden nog zo onduidelijk zijn. Nederland had eerder moeten starten met de KRW, om het proces beter vorm te kunnen geven.

WB21: landelijk zijn er afspraken met en via de UvW. Voor de implementatie van verschillende onderdelen is afstemming met de provincie. De provincie en de Brabantse waterschappen zijn vertegenwoordigd in de Productgroep Water. Hierin vindt onderlinge afstemming plaats. Ook de waterschappen onderling hebben een structuur voor afstemming van de te leveren producten in het kader van de Reconstructie en WB21.

De rol van de UvW is niet echt flitsend. Soms heerst het gevoel dat er achter de feiten aangelopen wordt. Er is waarschijnlijk behoefte aan kortere communicatielijnen.

Provinciaal is er sprake van een sterke sturing op het GGOR-traject. Er wordt gewerkt aan de afronding van het GGOR-kader.

Met betrekking tot wateroverlast ligt de regie vooral bij de waterschappen zelf. De provincie kijkt hierbij mee.

Voor stedelijk water zijn nog geen rollen of verantwoordelijkheden bekend. Dit moet allemaal nog vorm krijgen.

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

Voor de KRW is er heel globaal zicht op wat het waterschap te doen staat. De rollen zijn echter onduidelijk.

Voor WB21 is er meer zicht op de te doorlopen trajecten, voor de aanpak van wateroverlast al meer dan voor GGOR of stedelijk water.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Voor de KRW ligt dit moeilijk. Er is wel draagvlak om aan de KRW te werken maar er is ook wantrouwen en het is niet motiverend om zaken te doen en later het weer anders te moeten doen. Er is een afwachtende houding ten opzichte van de KRW. Voor WB21 is er wel draagvlak.

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

Het waterbeheerplan loopt van 2000-2004. Dit is verlengd tot 1 januari 2007. Intern en met de provincie is de discussie geweest of er wel een nieuw waterbeheerplan gemaakt moet worden, als er ook gewerkt wordt aan het stroomgebiedbeheersplan voor 2009. Hierbij speelt ook mee dat voor beide plannen publieke participatie nodig is en met de data die er nu liggen, er twee keer in korte tijd het gebied ingegaan moet worden om te communiceren over twee verschillende plannen. Dit is niet verstandig. Nu is er dan ook uitstel van het waterbeheerplan tot 2009, met als voorwaarde dat er een strategische nota (een soort aanvulling op het waterbeheerplan) gemaakt wordt voor de periode van begin 2007 tot eind 2009.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

Er is sprake van een faseverschil. De trajecten verlopen in twee sporen. Afstemming vindt plaats in de planvorming en bij de uitvoering. Dan is afstemming ook noodzakelijk. Intern wordt voor beide instrumenten al vrij integraal nagedacht en gehandeld. Door de medewerkers worden beide instrumenten integraal opgepakt. Zoals beide instrumenten momenteel verlopen gaat het goed. Er zijn op dat punt geen veranderingen nodig.

Zijn er risico's aan een gecombineerde aanpak van beide instrumenten?

Bestuurlijk is angst geweest dat integratie zou leiden tot vertraging van WB21. Een ander risico is dat het geheel van WB21 en de KRW te groot wordt. Als alles samengepakt wordt, al in de voorbereidings- en onderzoeksfase, bestaat het risico dat zaken niet meer te behappen zijn.

Zijn er risico's aan een separate aanpak van beide instrumenten?

Theoretisch bestaat de kans op verkeerde beslissingen vanuit een van beide instrumenten. Echter binnen dit waterschap verlopen beide instrumenten als aparte sporen, maar het wordt niet als separaat ervaren. Daar waar nodig worden beide instrumenten integraal opgepakt en zo loopt het goed.

Zijn er ervaringen met een geïntegreerde aanpak?

Bij waterberging in beekdalen zal een geïntegreerde aanpak toegepast worden. Eigenlijk speelt een gecombineerde aanpak overal waar waterkwantiteit en waterkwaliteit beide meespelen.

Er worden voor de KRW geen andere maatregelen verwacht dan de maatregelen die al genomen worden dan wel op de planning staan voor Reconstructie / WB21. Hooguit zal er een verscherping van de maatregelen plaatsvinden en/of een verhoging van het tempo. De KRW zal onderdeel worden van lopende integrale projecten.

Er is een bedreiging dat de KRW de prioriteiten van bestaande projecten en de prioriteiten in bepaalde gebieden omgooit, waardoor processen opnieuw ingezet moeten worden.

Hoe is de situatie qua samenwerking en communicatie binnen de betreffende WB21 / KRW regio's, wordt nut en noodzaak van samenwerking en communicatie gezien?

KRW: via de overlegstructuur met alle Maaswaterschappen wordt geprobeerd te komen tot een gezamenlijk programma en een efficiënte tijdverdeling. In regio Maas is de samenwerking en communicatie goed.

WB21: het Brabants projectbureau vormt een soort coördinatie van de Brabantse waterschappen voor de Reconstructie, WB21 en de KRW. De Reconstructie zit al in de uitvoeringsfase, WB21 zit deels in de planvormings- en deels in de uitvoeringsfase en de KRW zit nog in de voorbereidingsfase. De Projectbureau heeft een overzicht van wat waar gebeurt.

De samenwerking en communicatie verlopen goed. Er wordt ook via de projectteams al veel afgestemd.

Er zijn wel nog regelmatig discussies over proces dan wel over de technische inhoud. De continue wens naar afstemming en samenwerking kan de voortgang negatief beïnvloeden.

Voor beide instrumenten geldt dat de samenwerking met de overige waterschappen als goed ervaren wordt. Hierbij geldt ook dat er gezamenlijk sterker opgetreden kan worden dan ieder waterschap individueel.

Is er sprake van samenwerking tussen WB21 en KRW medewerkers?

Ja, samenwerking en afstemming.

Hoe verloopt de communicatie binnen de regio en binnen het waterschap zelf met bestuur, belangengroepen en ingelanden?

Het bestuur is net aangetreden, dus hier is nog niet veel communicatie mee geweest. Met de Watergraaf is wel sprake van een goede samenwerking en communicatie. De communicatie met belangengroepen en ingelanden is voornamelijk gedaan in het kader van de Reconstructie. Dit gaat goed. Er moet voor gewaakt worden dat niet in relatief korte perioden voor meerdere wateraspecten naar buiten gecommuniceerd moet worden. Dit kan als teveel overkomen en kan verwarring met zich meebrengen.

PROBLEMEN OP UITVOERINGNIVEAU

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van WB21 en van de KRW?

Voor de uitvoering in algemene zin geldt dat er momenteel gewerkt wordt op basis van vrijwilligheid van betrokkenen. Dit maakt dat processen stroef lopen, door bijvoorbeeld de beperkte beschikbaarheid van grond. Als waterschap is voor de KRW (her)inrichting van gebieden belangrijk. Dit kan op gespannen voet staan met de vrijwilligheid waarmee zaken moeten gebeuren. Zeker omdat de KRW resultaatsverplichtingen met zich meebrengt.

Voor de KRW zijn de negatieve publicaties en het napraten ervan een probleem. De KRW staat in een negatief daglicht, terwijl een deel van de mensen niet eens weet waar ze het over hebben. Er moet nu opgebokst worden tegen vooroordelen en dit is zorgelijk.

Ook de complexe besluitvorming van uitvoeringstrajecten vormt een probleem.

Zijn er problemen met een eventuele gezamenlijk aanpak van beide instrumenten?

Nee.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van WB21 en de KRW binnen dit waterschap?

WB21 is duidelijk een impuls geweest voor de aandacht voor water. Het geeft een kans om waterdoelen dichterbij te brengen.

De KRW biedt kansen omdat er resultaatsverplichtingen aan gekoppeld zijn en geen inspanningsverplichtingen. "Je moet wel". Dit is prettig voor de waterschappen. Zo krijgen ook overige partijen verantwoordelijkheden die opgepakt moeten worden. Ook internationaal biedt de KRW kansen. Er moeten afspraken komen met België en de afwenteling zal op den duur minder worden.

Ziet u kansen voor een gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

Situaties waarin waterkwantiteit en waterkwaliteit als win-win situaties kunnen worden opgepakt, bieden kansen.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA ONDERZOEK

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap.

Voor WB21 is dit gat er niet geweest, waarschijnlijk komt dit door het vooruitlopen via de Reconstructie. Wel is er altijd sprake van een overbrugging in de tijd tussen beleid en uitvoering. Dit is echter niet echt een gat.

Voor de KRW is het moeilijk hier wat over te zeggen. Het waterschap is er niet zo bang voor. Door de resultaatsverplichtingen moet het beleid ook echt uitgevoerd worden. Misschien is er wel een risico dat de huidige maatregelen niet ver genoeg gaan en dat eventuele voortschrijdende inzichten in de toekomst ervoor zorgen dat het watersysteem toch niet KRW-proof is (ondanks maatregelen).

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen

Voor WB21 loopt dit goed genoeg. Het is een uitdaging om uit alle informatie te destilleren wat nou daadwerkelijk interessant en van belang is. Er is geen gebrek aan informatie, wel zou de informatievoorziening soms wel wat sneller kunnen.

Voor de KRW kan de kennisoverdracht beter. Er is niet eens bekend welke pilots landelijk gedaan worden in het kader van de KRW. Er is te weinig inzicht in wat er gebeurt, te weinig terugkoppeling. De vraag die hierbij opkomt is wie nou verantwoordelijk is voor de communicatie en de kennisoverdracht voor de KRW.

Een Forum op internet zou een oplossing kunnen zijn. Het is vooral voor de KRW storend dat bepaalde informatie niet voorhanden is.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

WB21: wat betekent het om water te parkeren op landbouwgronden of in natuur? Wat zijn de effecten en hoe kunnen de betrokken partijen overtuigd worden van het belang en de noodzaak ervan? Waterkwaliteit is in deze een beperkende factor voor de aanpak van wateroverlast.

KRW: ingreep-effect relaties worden vaak gehoord bij dit soort vragen. De vraag is of het nodig is de ecologische effecten van bepaalde ingrepen helemaal te kwantificeren. Misschien is het niet erg om niet alles te kunnen voorspellen. Een andere kennisvraag is de vraag hoe de interpretatie van de KRW door het Europese hof zal zijn. Er zijn te veel verschillende interpretaties mogelijk van de KRW.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

KRW: er is nog niet bekend wat de doelen gaan worden. De haalbaarheid hangt af van de mate waarin het waterschap de doelen zelf mag bepalen. De huidige doelen (zoals die voor allerlei stoffen) zijn niet haalbaar. Het Rijk moet meer duidelijkheid krijgen en geven in de mogelijkheden voor het bepalen van de doelen.

WB21: naar verwachting worden de doelen wel gehaald. Dit is natuurlijk afhankelijk van welke doelen het waterschap zichzelf oplegt. Er worden steeds meer haalbare doelen gesteld binnen de waterschappen (resultaten) in plaats van hoge ambities, waar vervolgens een inspanning aan vast zit, maar niet het gewenste resultaat.

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

Waterschappen moeten gaan werken met resultaatsverplichtingen in plaats van met inspanningsverplichtingen. Dit is een wezenlijke verandering. Meer dan voorheen kan er geen sprake meer zijn van bestuurlijke of ambtelijke willekeur, maar moet er echt verantwoording afgelegd worden over doelen. Ook de rollen, taken en verantwoordelijkheden van diverse organisaties zullen scherper worden.

Wat zijn de financiële consequenties van WB21 en de KRW?

Er zijn wel inschattingen van de financiële consequenties. In het beleidsplan 2006-2010 wordt rekening gehouden met bepaalde financiële gevolgen. Er zit echter nog veel onzekerheid in deze inschattingen.

Voor de KRW geldt dat dit pas na 2010 echt in de uitvoering gaat. Hier is nu nog geen zicht op. Het waterschap kan weinig zeggen over de ontwikkeling van de lasten, omdat dit afhangt van kosteneffectiviteit. Het hangt ervan af of en wat andere partners oppakken. De kosten zullen stijgen, maar die kostenstijging kan ook bij andere betrokken partijen liggen.

Nationaal moet inzicht verschaft worden in wat Nederland uit wil geven aan water, in wat als genoeg gezien wordt. Zolang dit niet gebeurt, is er ook weinig zicht op de ontwikkeling van de kosten.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

Een consequentie voor de waterschappen is dat door deze aanscherping van rollen en verantwoordelijkheden, de waterschappen zich meer zullen gaan richten op uitvoering en dat ze meer als kennisbron gaan fungeren. De effecten en veranderingen van het watersysteem: het watersysteem zal er beter op worden.

Zijn de doelen reëel en haalbaar?

Hangt af van de mate van vrijheid van de waterschappen in het opstellen van de doelen.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

Leuk, prima vragen.

Heeft u nog tips voor de volgende interviews?

Nee.

INTERVIEW DE HEER HARRY TOLKAMP, WATERSCHAP ROER EN OVERMAAS**03-03-2005****ALGEMEEN***Wat is de relatie van uw functie met de implementatie van WB21 en de KRW?*

De heer Tolkamp is hoofd van de afdeling Beleid, Onderzoek en Advies. Zowel het ontwikkelen van nieuw beleid als het implementeren van bestaand beleid valt onder deze afdeling. Tevens zit de heer Tolkamp in het Regionaal Ambtelijk Overleg Maas (RAOM).

Wat voor projecten zijn er door dit waterschap tot nu toe gedaan met betrekking tot WB21? WB21: onder de 100 miljoen regeling lopen een aantal projecten, waaronder het aanleggen van 72 regenwaterbuffers in het heuvelland tussen nu en 2010.

KRW: vanuit de KRW lopen nog geen projecten. Het waterschap is druk geweest met het karakteriseren van het stroomgebied. Er zijn nog geen maatregelen geformuleerd vanuit de KRW. Naar verwachting zullen maatregelen die nodig zijn vanuit de KRW-normering overeenkomen met de maatregelen die nu al uitgevoerd worden. Zo wordt er al volop gewerkt aan beekherstel. Het terugdringen van diffuse bronnen is voor de waterbeheerder een ander verhaal. Dit is moeilijk, hier zijn andere partijen verantwoordelijk voor. Op sommige plaatsen zullen effluentmaatregelen nodig zijn voor de rioolwaterzuiveringsinstallaties. Voordat grootschalig op maatregelen ingezet gaat worden, wacht het waterschap eerst af hoe een en ander wettelijk verankerd gaat worden. Zeker waar het gaat over het inzetten van extra zuiveringsstappen. Bij het terugdringen van de vuiluitworp van rioolstelsels wordt uitgegaan van de basisinspanning. De noodzaak van aanvullende maatregelen zal moeten blijken uit het resultaat in vergelijking met de KRW normen.

In welke projecten spelen beide instrumenten een grote rol?

Herinrichting van gebieden, het aanleggen van waterbuffers en beekherstelprojecten zijn soorten projecten waar al langere tijd mee en aan gewerkt wordt. Deze kunnen nu onder WB21 en de KRW geplaatst worden.

WB21 / KRW*Wat is de inhoudelijke stand van zaken met betrekking tot de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?*

WB21: het waterschap loopt in de pas met de planning zoals de UvW met de waterschappen heeft afgesproken. Op dit moment wordt de wateropgave getoetst, middels het toepassen van modellen. Met betrekking tot het bepalen en toetsen van de wateropgave zijn ook zaken uitbesteed, zoals het uitzoeken van de beschermingsniveaus (voldoen ze nog?). Rond september zal de wateropgave in beeld zijn. Daarna zullen maatregelen aangegeven worden. Economische haalbaarheid en wenselijkheid spelen hierin een rol. Bijvoorbeeld voor het beschermingsniveau van de steden (nu 1:25, moet worden 1:100) zal een kosten / baten analyse gedaan moeten worden. Misschien is eens in de zoveel tijd schade afkopen wel goedkoper en beter haalbaar dan een hoog beschermingsniveau.

Ook wordt in het kader van WB21 gewerkt aan de aanpak van GGOR. Het waterschap wacht af welke kaders de provincie hiervoor gaat stellen. Pas als deze kaders bekend zijn, kan een beeld gevormd worden van wat dit op perceelsniveau inhoudt. Waarschijnlijk duurt dit nog wel 3 jaar.

KRW: waterschap Roer en Overmaas loopt mee met de planningen binnen het RAOM. Dit houdt in dat eind 2007 de planvorming redelijk rond moet zijn, om eind 2008 de deelstroomgebiedsvisies ter goedkeuring bij de besturen en het publiek neer te leggen. In 2009 moet het stroomgebiedbeheersplan voor de Maas klaar zijn. Dit wordt een samenvoegsel van alle deelstroomgebiedsbeheersplannen. Ook hier is tijd voor nodig. Tevens moeten de deelstroomgebiedsbeheersplannen in 2008 ter inspraak komen met belangengroepen en betrokken partijen. Om dit te doen zullen communicatieplannen opgesteld moeten worden en zullen voorlichtingsavonden en inspraakavonden georganiseerd moeten worden.

De KRW lijkt heel groot en er is veel drukte omheen, maar het kan allemaal nog wel meevallen. Sommige doelen zullen niet voor 2015 gehaald worden, maar men moet zich ook niet gek laten maken. Brussel moet zien dat alles gedaan is, wat gedaan kan worden. Voor zaken die niet veranderd kunnen worden, kunnen de waterschappen ook niet aansprakelijk gesteld worden.

In welke fase bevinden de activiteiten zich?

Beide instrumenten bevinden zich nog in de planvormingfase.

Zijn er al maatregelen gedefinieerd?

Voor GGOR zal dit binnen enkele jaren gebeuren. Voor de wateropgave zullen eind dit jaar maatregelen geformuleerd worden. Voor de KRW is nog geen zicht op maatregelen.

Wat is naar uw schatting de huidige inzet voor de implementatie van respectievelijk WB21 en de KRW?

Voor de KRW is de inzet ongeveer 1 fte. Voor WB21 en GGOR is dit ongeveer 2 fte.

De kosten voor de KRW zijn circa € 60.000 per jaar. Dit is in samenwerkingsverband voor de Maasregio. Zoals nu voorzien betaalt ieder waterschap in regio Maas betaalt 1/15 van de totale kosten voor de KRW voor het stroomgebied Maas op jaarbasis. De kosten voor WB21 liggen op circa € 300.000, dit is inclusief uitbesteding en een extra medewerker voor de modelberekeningen (voor 2005 en 2006).

Hoe vindt u deze inzet tot nu toe?

Er zijn discussies op bestuurlijk niveau. Brussel wil veel, het Rijk wil veel en als ze allemaal zoveel willen, moeten ze er ook maar wat extra's aan meebetalen. En dat gebeurt soms nog niet genoeg.

Hoe is de bestuurlijke situatie bij het waterschap ten aanzien van WB21 en de KRW?

Wat zijn de eigen ambities van het waterschap?

Het waterschap is een functionele overheid, er wordt gedaan wat wettelijk gevraagd wordt en er wordt geprobeerd te zorgen voor een watersysteem dat in orde is en blijft. De vraag is wat de eigen beleidsvrijheden zijn, buiten wat wettelijk voorgeschreven is. Het bestuur heeft de neiging om meer vrijheden te zien dan er eigenlijk zijn. Dat wat vastligt levert geen ruimte voor vrijheden. Wel vrij is het bepalen van het tempo. Voorwaarde daarbij is dat de situatie niet mag verslechteren en dat wat nu gedaan kan worden, ook gedaan wordt.

Op dit moment is het waterschap niet heel ambitieus. Er wordt niet op de zaken vooruit gelopen. Zo worden er bijvoorbeeld nog geen waterzuiveringen aangepast met een vierde trap, zolang niet duidelijk is wat wanneer wettelijk verankerd gaat worden. Het bestuur dient zicht te houden op de financiële aspecten en voor iedere beslissing zijn financiële afwegingen te maken.

Het bestuur moet doordrongen worden van de noodzaak van WB21 en de KRW. Er is betrokkenheid en draagvlak voor beide instrumenten. Beide instrumenten zijn wettelijk vastgelegd, dus dienen uitgevoerd te worden. Dat weet het bestuur ook. Met de KRW heeft het bestuur nog niet veel te maken gehad. Dit zit nog voornamelijk in de inventarisatiefase, hier zijn nog geen discussies geweest over maatregelen en daarmee samenhangende kosten. In het waterbeheerplan (2004-2007) is duidelijk aangegeven waar het beleid ons de komende jaren naar toe stuurt en wat we hiermee gaan doen.

Hoe het bestuur zaken oppakt is ook afhankelijk van de ervaring van het betreffende bestuur. Ieder nieuw bestuur heeft de neiging om beleid vastgesteld door een vorig bestuur in twijfel te trekken. Dit terwijl de consistentie van beleid belangrijk is. Nieuwe besturen gaan altijd op zoek naar bezuinigingen. Dit is echter in strijd met wat er voor WB21 en de KRW moet gebeuren. Het is nodig besturen hiervan te overtuigen. De KRW en WB21 worden dan ook gebruikt om het bestuur te overtuigen van het maatregelniveau dat nodig is. Het is belangrijk dat de financiering van maatregelen en de mate waarin dit nu gebeurt gehandhaafd blijft en zelfs zal moeten stijgen. WB21 en de KRW vormen hier de legitimatie voor. Voor het bestuur vormt vooral de KRW waarschijnlijk eerder een bedreiging dan een kans, maar dat heeft vooral te maken met de onvermijdelijke financiële gevolgen.

Is er een beeld van het benodigde budget?

Hier is geen zicht op. Zelfs het CBS is niet in staat om de staatssecretaris een schatting te geven, dus dan heeft het waterschap daar ook geen zicht op. Wel is duidelijk dat waterschappen zaken die ze toch al wilden gaan doen, op een hoger tempo zullen moeten gaan uitvoeren.

Hoe verloopt de regie, de aansturing en de coördinatie van de beleidsinstrumenten, zowel landelijk als binnen het eigen waterschap? En hoe wordt de aansturing vanuit Brussel, Den Haag en de provincie ervaren?
KRW: op dit moment is de organisatie in de regio Maas redelijk helder. Er is een heldere overlegstructuur. De afgelopen jaren was dit ook al zo, maar er lag zoveel druk op het leveren van resultaten, dat de communicatie kort door de bocht ging. Het ontbrak aan landelijke regie. De informatie die nodig was om de gevraagde zaken te doen, werd niet aangereikt. Dit moet in de toekomst beter gaan.

Binnen het waterschap is één coördinator belast met de KRW, om de inzet voor de KRW te stroomlijnen. Tot nu toe loopt dit goed.

Vanuit Brussel is niet veel sprake van aansturing. Dit gaat landelijk via het LBOW. Van hieruit komt veel over de waterschappen heen en terugkoppeling is vaak moeilijk vanwege het hoge tempo. Volgens de heer Tolkamp gaan zaken echter niet veel anders dan voorheen in het waterbeheer.

WB21: de aansturing en de regie liggen ook hiervoor gedeeltelijk bij het LBOW. De provincie en waterschappen hebben echter aangegeven het KRW-spoor en het WB21-spoor gescheiden te willen houden. Voor het RBOM (die zich richt op de KRW) houdt dit in dat de stukken voor WB21 ter kennisname (dus niet als bespreekstuk) op de agenda staan. De reden dat beide sporen gescheiden worden houden is dat WB21 op dit moment een ander tempo en een andere financiering heeft. Er is een faseverschil dat eerst ingelopen dient te worden. Er is bij het samenbrengen de angst dat WB21 vertraagd wordt. Bestuurlijk is men hier huiverig voor. WB21 moet niet lang gaan slepen om op de KRW te wachten.

In de uitvoerende sfeer geldt dat in beide sporen kennis genomen wordt van de bezigheden en producten van elkaar.

Is er zicht op de te doorlopen trajecten?

Ja, er zijn voor beide trajecten plannings en schema's.

Is er draagvlak onder de medewerkers?

Ja, dit draagvlak is groot voor beide sporen. Beide instrumenten geven helderheid over wat er moet gebeuren en hoe. Hier hoeft niemand van overtuigd te worden.

Vinden beide instrumenten doorwerking in het waterbeheerplan?

Ja, beide instrumenten zijn beschreven en opgenomen in het waterbeheerplan 2004-2007. Voor WB21 is al doorzicht naar eventuele maatregelen, voor de KRW nog niet.

Hoe verlopen de trajecten van WB21 en de KRW ten opzichte van elkaar?

In de onderzoeksfase separaat en dit wil het waterschap ook zo houden. Bij de uitvoering van maatregelen is de intentie om beide instrumenten zoveel mogelijk tegelijk mee te nemen, maar de één moet de ander niet vertragen. Per project zullen multimaatregelen (maatregelen die meerdere doelen dienen per project) gesteld worden. Dit is ook financieel gezien beter. Maatregelen waar spijt uit kan volgen, worden zoveel mogelijk voorkomen.

Zijn er risico's aan een gecombineerde aanpak van beide instrumenten?

Ja, de kans op vertragingen bestaat doordat de sporen niet gelijk lopen en op elkaar moeten wachten. De risico's hiervan moeten afgewogen worden tegen de eventuele voordelen.

Zijn er risico's aan een separate aanpak van beide instrumenten?

Misinvesteringen of teveel investeren door het kiezen van een oplossing die achteraf niet optimaal blijkt te zijn.

Zijn er ervaringen met een geïntegreerde aanpak?

Nee, deze vraag is nog te vroeg.

Hoe is de situatie qua samenwerking binnen de betreffende WB21 / KRW regio's, wordt nut en noodzaak van samenwerking gezien?

KRW: in het projectbureau Maas zijn de taken en de inzet over de betrokken waterschappen gelijk verdeeld. Er is veel energie vrijgemaakt en het is een goede samenwerkingsvorm. Er is in het begin wel druk uitgeoefend op de waterschappen en de waterschappen zijn in het begin overvallen door hoeveel tijd en energie het KRW traject kost.

WB21: er zijn provinciale overleggen met de provincie en de waterschappen. Landelijk is sprake van samenwerking met de UvW. Deze samenwerking is niet intensief en ook niet echt inhoudelijk. Er is meer sprake van kennismaken van de stand van zaken van de verschillende waterschappen in Nederland. Ieder waterschap is individueel bezig met het in kaart brengen van de wateropgave voor WB21.

Het nut en de noodzaak van een samenwerking wordt gezien, men moet niet zelf het wiel opnieuw uit willen vinden. Dit geldt met name voor de KRW. Voor WB21 ligt het verhaal wat andersom, door de landelijke gebiedsverschillen in Nederland.

Is er sprake van samenwerking tussen WB21 en KRW medewerkers?

Uiteraard, deels zijn het dezelfde medewerkers. Voor WB21 is twee keer per maand intern overleg. Voor de KRW is ook meerdere keren per maand overleg. Hier zijn meer medewerkers bij betrokken dan bij het WB21 traject. Intern is sprake van een intensieve samenwerking.

Hoe verloopt de communicatie binnen beide regio's en binnen de waterschappen zelf met bestuur, belangengroepen en ingelanden?

WB21: de communicatie is met name gericht op de gemeenten, deze moeten actief gehouden worden. Bijvoorbeeld het opstellen van waterplannen levert een goede samenwerking op, maar de plannen zelf verdwijnen vaak in de kast. Hier wil het waterschap verandering in brengen. De communicatie naar belangengroepen en ingelanden toe vindt plaats via informatievoorzieningen en avonden voor betrokkenen, voorafgaand aan uit te voeren projecten. Deze communicatie vindt plaats voor uit te voeren projecten met de betrokkenen uit die regio. De interne communicatie is intensief.

KRW: in de regio Maas is door het projectbureau en de betrokken waterschappen communicatiemateriaal gemaakt. Het betrekken van belangengroepen en ingelanden wordt pas in een later stadium gedaan. Als het stadium van maatregelen bereikt wordt, komt hier communicatie over, maar niet nu al. De communicatie binnen het projectbureau Maas, tussen de waterschappen onderling en binnen het waterschap verloopt voor de KRW goed.

PROBLEMEN OP UITVOERINGNIVEAU

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van WB21?

Nee, geen grote problemen. Het waterschap heeft redelijk in beeld hoe wateroverlast voorkomen kan worden.

Zijn er binnen dit waterschap problemen met de implementatie / uitvoering van KRW?

Er zijn veel onduidelijkheden over de verschillende interpretaties van de KRW. Er is gewacht op een landelijke interpretatie en een landelijke inzet met betrekking tot het karakteriseren van de waterlichamen. Landelijk was er geen algemene inzet, dus is regionaal ingezet op wat goed geacht werd. Nu is landelijk het beeld toch gekomen, en nu kunnen zaken alsnog anders gedaan worden. Dit is vervelend. Er is een gebrek aan landelijke regie en coördinatie. Landelijk wordt te traag gereageerd om de producten die nodig zijn voor de KRW regio's om aan de slag te kunnen. Er wordt nu wel druk op gezet, maar waarschijnlijk is te laat begonnen. Misschien zijn de wensen vanuit Europa wel onderschat.

Zijn er problemen met een eventuele gezamenlijk aanpak van beide instrumenten?

Het eerder genoemde risico van vertraging van één van beide instrumenten.

KANSEN OP UITVOERINGSNIVEAU

Ziet u kansen voor de implementatie / uitvoering van WB21 en de KRW binnen dit waterschap?

WB21 en de KRW geven duidelijkheid over de doelen die waterschappen in hun gebied dienen te stellen. Het is een grote vooruitgang om deze doelen landelijk in zicht te krijgen en te hebben. Vroeger waren er veel doelen, vooral doelen die net te ver waren om te halen. Het stellen van duidelijke en vooral haalbare doelen is een vooruitgang die de waterschappen nodig hadden.

De KRW biedt daarnaast de kans om als landen van Europa samen te werken aan het watermilieu. Met hetzelfde kader en dus ongeveer dezelfde doelen, normen en (economische) gevolgen. WB21 biedt hetzelfde voordeel, maar dan landelijk.

Door internationale samenwerking is water beter bespreekbaar geworden. Belangrijk hieraan is dat ook afwenteling beter bespreekbaar is geworden, dit is zeker voor Nederland een kans.

Ziet u kansen voor een gezamenlijke aanpak van beide instrumenten?

Deze vraag is nog wat te vroeg.

REACTIE OP STELLINGEN UIT EEN EERDER STOWA ONDERZOEK

Er zit een gat tussen beleid en uitvoering van de implementatie van WB21 / NBW binnen het waterschap.

Nee. Er wordt momenteel beleid ontwikkeld en de uitvoering zal hierop aansluiten. Sterker nog, er wordt al jaren aan WB21 gewerkt, al voordat het beleidskader er landelijk lag. Misschien wat minder ambitieus dan dat het nu moet, maar de intentie was er al. Er zit natuurlijk wel tijd tussen het beleid en de uitvoering ervan.

Voor de KRW is nog geen beeld op de ontwikkelingen. Ook hier worden al maatregelen uitgevoerd, die in dit beleidskader passen.

Kennis en procesbegeleiding: het realiseren van effectieve kennisoverdracht, leren van elkaars ervaringen en beschikbare kennis laten stromen

Het is nuttig om met elkaar van gedachten te wisselen, zeker bij nieuw beleid en bij onzekerheden. De waterschappen onderling en ook binnen de waterschappen wordt veel belang gehecht aan kennisuitwisseling. Dit gebeurt ook regelmatig. Ook met andere betrokken partijen als gemeenten, landbouworganisaties, uitvoerende partijen etc. is kennisuitwisseling belangrijk. Dit kan waarschijnlijk wel meer verbeteren.

Wat zijn de voornaamste kennisvragen binnen dit waterschap?

WB21: verzamelen van gegevens rondom de kwantitatieve wateropgave. Wat is de huidige capaciteit van het systeem en bij welke omstandigheden ontstaan problemen? Dit gebeurt nu via modellen en bestaande kennis uit het veld.

KRW: kennis over stoffen voor het vaststellen van de chemische toestand. Hier is nog te weinig onderzoek naar gedaan, met name naar de prioritaire stoffen. Voor de ecologische beoordeling is er behoefte aan duidelijkheid over de normen en de ruimte die de normen bieden. Ook is nog onduidelijk hoeveel soorten er voor moeten komen om te voldoen aan een goede ecologische toestand in een gebied (hier wordt aan gewerkt door een werkgroep die onderzoek doet naar MEP en GEP). Ecologische beoordelingsmethodieken zijn in ontwikkeling, hier liggen echter nog veel onzekerheden.

Met betrekking tot ingreep-effect relaties voor de ecologie geldt dat daar binnen dit waterschap wel zicht op is. We kunnen alleen geen effecten met 100% zekerheid voorspellen, maar dit kan niemand.

TOEKOMSTBEELD

Denkt het waterschap de doelen te halen?

Ja, daar gaat het waterschap voor. De doelen worden SMART geformuleerd (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden).

Wat zijn de wezenlijke veranderingen die WB21 en de KRW teweeg gaan brengen?

Er zal meer draagvlak ontstaan omdat het waterbeheer duidelijker en concreter uitgedragen kan worden. Er zal meer communicatie ontstaan met betrokken partijen. De huidige inzet zal aangescherpt moeten worden. Er zal meer uniformiteit ontstaan in de Nederlandse aanpak van het waterbeheer.

Hoe gaat het financiële aspect verlopen?

Hier is nog geen zicht op. De kosten / baten verhoudingen zullen goed zichtbaar gemaakt moeten worden (ook de baten van niet-materiële zaken). De belangrijkste investeringen zullen waarschijnlijk zitten in: de (her)inrichting van het watersysteem, de te nemen maatregelen, functieveranderingen van grond en het afkopen van eventuele schade.

Wat is uw toekomstbeeld van WB21 en de KRW?

Een landelijke bijdrage aan het realiseren van de maatregelen zou helpen in het realiseren van WB21 en de KRW.

Zijn de doelen reëel en haalbaar?

Deze doelen worden gewoon reëel en haalbaar gesteld.

AFSLUITING

Hoe heeft u dit interview ervaren?

Prettig. Je hebt heldere vragen gesteld. Er is veel informatie over tafel gegaan, maar ik heb wel het idee dat je de kern van het verhaal oppakt.

Heeft u nog tips voor de volgende interviews?

Nee, het ging goed zo.

